

Afrikaans Eerste Addisionele Taal Graad 6

By:

Siyavula Uploaders

Afrikaans Eerste Addisionele Taal Graad 6

By:

Siyavula Uploaders

Online:

< <http://cnx.org/content/col10996/1.1/> >

C O N N E X I O N S

Rice University, Houston, Texas

This selection and arrangement of content as a collection is copyrighted by Siyavula Uploaders. It is licensed under the Creative Commons Attribution 3.0 license (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>).

Collection structure revised: September 7, 2009

PDF generated: February 5, 2011

For copyright and attribution information for the modules contained in this collection, see p. 130.

Table of Contents

1 Kwartaal 1	
1.1 Die werk wat mense doen	1
1.2 Gesprek in 'n supermark	9
2 Kwartaal 2	
2.1 Wie is ek?	21
2.2 Ons is almal uniek	30
2.3 Huishoudings	39
2.4 Geldeenhede	51
3 Kwartaal 3	
3.1 Die geheimsinnige see	61
3.2 Nuwe woorde	70
3.3 Luisterlees	80
4 Kwartaal 4	
4.1 Die drie varkies	95
4.2 Rampe en ongelukke	107
4.3 Luisterlees	115
4.4 Nuwe woorde	121
Attributions	130

Chapter 1

Kwartaal 1

1.1 Die werk wat mense doen¹

1.1.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

1.1.2 Graad 6

1.1.3 Module 1

1.1.4 Die werk wat mense doen

In hierdie module gaan ons julle bekendstel aan baie verskillende beroepe. 'n Beroep is die werk wat ons ouers elke dag op verskillende plekke verrig om geld te verdien.

- Jou onderwyser sal vir jou 'n kaartjie gee met 'n sekere beroep daarop geskryf. Gebruik hierdie kaartjie om al die ander mense wat saam met jou werk, op te spoor.
- Voltooi nou die volgende inligting oor jou beroep en jou kollegas (die mense wat saam met jou werk).

My beroep:

My werksplek:

My kollegas:

LU 4.1.1	

Table 1.1

DIE WÊRELD VAN 'N SPIOEN

Figure 1.1

¹This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23443/1.1/>>.

Kan julle raai watter beroep hierdie man beoefen?

Die wêreld van 'n spioen is baie interessant en opwindend! Julle het sekerlik al van James Bond gehoor of selfs van sy films gesien. Sy kodenaam is mos 007. Spioene moet hulself ook dikwels vermom sodat hulle vyande hulle nie kan herken nie. Lees nou hoe 'n sekere spioen met die kodenaam Z homself vermom het toe hy geheime dokumente in 'n toesluitkas by die lughawe moes gaan haal.

Spioen Z

Z het met 'n taxi by die lughawe aangekom. Hy het soos 'n tipiese sakeman gelyk, geklee in 'n pak klere en met 'n briewetas in die hand. Z het reguit na die kleedkamer toe gestap en sy vermomming uit sy groot briewetas gehaal. Binne drie minute het hy 'n oorpak aangehad en 'n pet op sy kop, en 'n paar stukke gereedskap in die hand. Toe hy by die kleedkamer uitstap, het hy soos 'n nutsman gelyk wat op die lughawe werk. Al fluitende het Z na die toesluitkaste toe gestap en voorgegee dat hy 'n stukkende slot regmaak. In werklikheid het hy die kas oopgesluit, die dokumente ongemerk voor by sy oorpak ingedruk en nog so 'n klein rukkie aan die slot "gewerk". Ewe tevrede het hy die slot bekyk, die deur toegesluit en weggestap. Hy is toe terug na die kleedkamer toe vir sy volgende vermomming. Hierdie keer het hy 'n vals snor vasgeplak, 'n jas aangetrek, 'n hoed opgesit en weer doodluiters by die deur uitgestap. Met sy tas in die hand en met die geheime dokumente in sy besit is hy buite die gebou deur een van sy kollegas opgelaai.

Beantwoord nou die volgende vrae sonder om die leesstuk weer te raadpleeg. Skryf slegs **W (waar)** as jy met die stelling saamstem of **O (onwaar)**, indien nie.

- (a) Die spioen se kodenaam was Z.
- (b) Hy moes geheime dokumente by die stasie gaan haal.
- (c) Hy het soos 'n sakeman gelyk toe hy daar aankom.
- (d) Hy het na die wagkamer toe gegaan.
- (e) Daar het hy homself soos 'n nutsman vermom.
- (f) Hy het voorgegee dat hy 'n toesluitkas se stukkende slot regmaak.
- (g) Hy het die dokumente in sy briewetas gesit.
- (h) Vir sy derde vermomming het hy 'n vals baard vasgeplak.
- (i) Een van sy kollegas het hom weer opgelaai.
- (j) Die vyand het niks agtergekom nie.

Selfassessering onder leiding van julle onderwyser.

LU 3.6.1	

Table 1.2

Hoeveel van die antwoorde het jy reg?

VERANDER JULLE VOORKOMS!

Julle gaan elkeen saam met 'n maat spioen speel. Vermom julleself só goed dat julle klasmaats nie kan agterkom wie julle is nie.

Hier is 'n paar wenke vir vermomming:

Figure 1.2

Julle twee is op 'n geheime missie. Een van julle gaan 'n geheime dokument versteek, terwyl die ander een dit moet gaan haal.

Bespreek jul plan van aksie en voer dit dan uit. Kies vir julle elkeen 'n kodenaam en skryf julle gesprek neer as julle wil.

LU 4.3.1	

Table 1.3

SPEL "D" OF "T"

Ons twyfel dikwels of 'n woord op 'n "d" of 'n "t" eindig. Vul 'n *d* of *t* aan die einde van die onderstaande woorde in. Jy hoef nie 'n spioen te wees om te weet watter letter jy moet invul nie.

Wenk:

Sê die woord in sy meervoudsvorm. Sodoende kan jy agterkom op watter letter dit eindig.

kleingel__ resiesper__ woonbuur__
 landkaar__ motorboo__ sportsoor__
 seesan__ poniester__ jaghon__
 skryfbor__

Ruil nou jou woord om met 'n maat. Hoe het hy/sy gevaar?

LU 6.1.1	

Table 1.4

HOE OM GELD TE VERDIEN

Al is julle nog nie volwassenes wat reeds 'n beroep beoefen nie, kan julle nou reeds begin om geld te verdien. Daar is verskeie maniere waarmee julle geldjies kan verdien. In die strokiesprent wat volg, is 'n seun besig om planne te beraam om geld te verdien.

Kyk mooi na die strokiesprent wat volg.

Jy gaan later self die woorde vir die praatwolkies verskaf.

Figure 1.3

- Jou onderwyser sal nou vir jou groep 'n sin gee waarvan die woorde opgeknip is. Rangskik die woorde saam met jou groep sodat dit 'n sin vorm.
- Skryf julle sin groot op ongedrukte koerantpapier en rapporteer aan die klas. Julle moet nou saam as klas besluit in watter volgorde die sinne moet wees. Vul die sinne nou op die strokiesprent in.
- Kyk weer mooi na James se gesprek met sy ma. 'n Mens gebruik sekere leestekens om aan te dui dat iemand praat. Hulle word aanhalingstekens genoem en word voor en na die woorde wat gesê word, aangebring.

Wanneer iemand praat, noem ons dit : **Direkte rede**.

Bv. "Watter soort werk wil jy graag doen, James?" vra sy ma.

Die laaste twee sinne van die strokiesprente is hieronder oorgeskryf in die direkte rede. Julle moet nou self die aanhalingstekens invul.

- Ek dink dis 'n slim plan, James. Al die mense in ons straat moet bedags werk, sê sy ma.
- James antwoord: Ek het besluit om R5 per tuin en R3 per motor te vra.

LU 4.6.1	

Table 1.5

HOE OM SAKGELD TE VERDIEN

Gesels nou in julle groepe oor hoe julle sakgeld kan verdien. Julle hoef nie noodwendig uit die huis te gaan nie. Dink aan metodes in, om en naby die huis. Die groepleier van elke groep kan verslag doen aan die res van die klas.

Figure 1.4

Ontwerp nou 'n strooibiljet waarop jy jou dienste kan adverteer. Kies een van die metodes wat julle nou bespreek het . 'n Strooibiljet is 'n blaadjie wat mense in julle posbusse gooi om iets te adverteer.

Jou strooibiljet moet 15 cm by 12 cm wees en al die nodige inligting bevat:

Die diens wat jy lewer.

Jou naam en telefoonnommer.

Hoeveel jou diens kos.

LU 4.4.1	

Table 1.6

VOORLEES

Luister baie goed na die volgende leesstuk wat julle onderwyser vir julle gaan voorlees. Hy/sy sal dit twee keer voorlees.

Beantwoord die vrae wat die onderwyser na aanleiding van die leesstuk vra. Skryf slegs **W** indien die stelling waar is en **O** indien dit onwaar is.

LU 1.1.1	

Table 1.7

1.1.5 Assessering

Leeruitkomstes(LUs)
LU 1
LUISTER Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne ‘n wye verskeidenheid situasies te reageer.
Assesseringstandaarde(ASe)
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees):
1.1.1 beantwoord letterlike vrae;
1.1.5 bespreek etiese, sosiale en kritieke kwessies, soos: Watter soort persoon is die held? Hoe tree hy/sy op? Is hy/sy realisties of gestereotipeer voorgestel? (wissel tussen huis- en addisionele taal, indien nodig);
1.5 respekteer ander leerders:
1.5.1 gee ander leerders ‘n kans om te praat;
1.5.2 luister na ander en moedig hul pogings aan om hul addisionele taal te praat;
LU 3
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
3.6 lees vir genot en inligting:
3.6.1 lees baie fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;
3.6.5 los woordraaisels op;
3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:
3.7.2 gebruik ‘n woordeboek.
LU 4
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
<i>continued on next page</i>

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting oor te dra:
4.1.1 teken en skryf byskrifte by kaarte, diagramme, grafieke en tabelle;
4.1.4 druk mening skriftelik uit en gee redes daarvoor (soos hoekom een gedig beter as 'n ander gedig is);
4.3 skryf kreatief:
4.3.1 toon ontwikkeling in die vermoë om verhale, toneelstukke en dialoë te skryf (soos deur sommige poëtiese tegnieke te gebruik om interessante titels te skep en deur dialoog by verhale in te sluit);
4.4 ontwerp mediatekste:
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat, 'n eenvoudige advertensie en 'n eenvoudige vraelys;
4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:
4.6.1 pas kennis van taalstrukture toe (soos grammatika, spelling, puntuasie, grammatikale verskille tussen huis- en addisionele taal) om eie en ander se werk te redigeer.
LU 6
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.1 spel bekende woorde korrek:
6.1.1 algemeen gebruikte woorde (soos: vyftien, moeilik, wêreld, veertien);
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.1 sommige vraagvorme.

Table 1.8

1.1.6 Memorandum

DIE WÊRELD VAN 'N SPIOEN

- (a) W
- (b) O
- (c) W
- (d) O
- (e) W
- (f) W
- (g) O
- (h) O
- (i) W
- (j) W

SPEL 'D' OF 'T'.

- kleingeld resiesperd woonbuurt
- landkaart motorboot sportsoort
- seesand poniestert jaghond
- skryfbord

HOE GELD TE VERDIEN

James wil graag 'n bietjie sakgeld verdien om 'n skaatsplank te koop.

Watter soort werk wil jy graag doen, James?

Ek het daaraan gedink om motors te was en tuinwerk te doen, Ma.

Sy ma dink dis 'n slim plan.

VOORLEES

- (a) O
- (b) W
- (c) W
- (d) O
- (e) W
- (f) W
- (g) W
- (h) O
- (i) W
- (j) W

Strokiesprent

James wil graag 'n bietjie sakgeld verdien sodat hy Februarimaand vir hom 'n skaatsplank kan koop.
 “Watter soort werk wil jy graag doen, James?” vra sy ma.

James antwoord: “Ek het daaraan gedink om motors te was en tuinwerk te doen, Ma.”

Sy ma dink dis 'n slim plan, omdat al die mense in hul straat bedags moet werk.

James besluit om R5 per tuin en R3 per motor te vra.

Benodigdhede vir die module:

Ongedrukte koerantpapier of iets soortgelyks vir plakkate en groepwerk.

Leesstuk vir Luisterlees

Zayaan Valiant se ouers kan dit nie bekostig om vir haar elke maand sakgeld te betaal nie. Sy het besluit om aan die werk te spring en haar eie geld te verdien.

Eers het sy 'n klomp ou koerante bymekaar gemaak. Daarna het sy die koerante in stapeltjies van 5 cm gepak. Hierdie stapels is in 'n oplossing van water en seepoeier geweek. Zayaan het hierdie nat papier in rolle opgerol en 'n paar dae so gelos om heeltemal droog te word. Hierdie droë rolle is 'n uitstekende plaasvervanger vir vuurmaakhout. Sy het die rolle in die buurt verkoop.

Natuurlik het die mense baie minder daarvoor betaal as vir hout en het die aanvraag al hoe groter geword. Zayaan kon nie voorbly met die maak van hierdie rolle nie en het haar maat gevra om haar te help met die maak en die verkoop daarvan.

Vrae

Die volgende stellings is Waar of Onwaar. Skryf slegs W of O

- (a) Zayaan se ouers was baie ryk.
- (b) Zayaan wou graag sakgeld verdien.
- (c) Zayaan het ou koerante bymekaar gemaak.
- (d) Sy het die koerante in skoon water geweek.
- (e) Daarna het sy die nat papier opgerol.
- (f) Die rolle moes goed droog word.
- (g) Mens kan vuur maak met die droë rolle.
- (h) Sy het die rolle in die buurt uitgedeel.
- (i) Baie mense wou daarvan hê.
- (j) Zayaan moes 'n helper kry.

1.2 Gesprek in 'n supermark²

1.2.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

1.2.2 Graad 6

1.2.3 Module 2

1.2.4 GESPREK IN 'N SUPERMARK

- GESPREK IN 'N SUPERMARK

Daar is baie mense wat 'n beroep in 'n winkel beoefen. Dis 'n baie goeie beroep, want die mensdom kan nie sonder winkels bestaan nie. Ek het die volgende gesprek 'n paar dae gelede in 'n supermark gehoor, terwyl ek in die tou gewag het om my kruideniersware te betaal.

Kliënt: Is jy seker dat jy reg geskandeer het? R251 klink darem na te veel geld vir so 'n paar goedjies.

Kassier: Ek verseker u, Mevrou, ek het geen fout gemaak nie.

Kliënt: Ek verkies nog steeds dat iemand my strokie moet kontroleer voordat ek die winkel verlaat. Kry sommer die bestuurder.

Pakker: Ek sal die bestuurder gaan roep.

Bestuurder: Wat is die probleem?

Kassier: Meneer, hierdie dame dring daarop aan dat haar strokie gekontroleer word.

Kliënt: Wel, my kruideniersware is NOOIT meer as R200 nie. Daar moet iewers 'n fout wees.

Bestuurder: Ons sal die probleem so spoedig moontlik probeer oplos, Mevrou. Kom gerus na my kantoor.

Pakker: Ek sal die kruideniersware en die strokie bring, Meneer.

Rollees hierdie leesstuk in julle groep. Bespreek dan wat julle dink of hierdie voorval positief, negatief of interessant is. Hou al die faktore in gedagte en bespreek hoe julle dink hierdie probleem opgelos kan word.

LU 2.1.1	

Table 1.9

a) Kyk na die klant se strokie:

Glasware R30,00

Melk 15,00

Kaas 20,00

Blikkieskos 12,00

Vleis 26,00

Hoender 11,00

Skoonmaakmiddels 18,00

Klerasie 60,00

Groente en vrugte 21,00

Lekkergoed 16,00

Toiletware 20,00

Tydskrifte 5,00

TOTAAL (vul totaal in)

a) Watter twee items wat die klant gekoop het, het dieselfde prys?

b) Watter onnodige dinge dink jy het die dame gekoop?

c) Hoeveel geld het sy dus altesaam op onnodige dinge uitgegee?

²This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23444/1.1/>>.

LU 5.2.1	

Table 1.10

- GEDIG

Lees die volgende gedig eers op jou eie en dan hardop in jou groep.

Die groeplede assesseer mekaar met behulp van die assesseringsruit.

Eendag.....as jy groot is

Het jy al besluit wat jy wil word,

eendag..... as jy groot is?

‘n Beroemde aktrise of ‘n dokter of n boer,

of liewer ‘n kunstenaar wat skilder?

Die keuse is oneindig groot

en eendag klink nog ver.

Jy kan reeds jou drome droom,

want jou toekoms kom tog nader.

Jy is nou net elf of twaalf

of dalk op pad na dertien

maar jy moenie huiwer om al te sê

wat jy eendag in die lewe wil hê.

Jy gaan oor ‘n paar jaar jou eie brood moet verdien

op ‘n manier van jou eie keuse.

Daar is ‘n plekkie vir jou in die son

en jy gaan ook iets kan beteken vir die mensdom.

G.S.

	Naam en van					
	Stemgebruik					
	Duidelik en hoorbaar					
	Punktuasie					
	Vlotheid					
	Vertolking					
	Aangenaam om na te luister					

Table 1.11

Gebruik die volgende simbole vir die beoordeling:

Swak ^	Redelik v	Goed <	Baie goed >	Uitstekend *

Table 1.12

- KEUSE VAN BEROEP

Kies 'n beroep wat jou interesseer. Probeer om soveel moontlik inligting in te win. Indien moontlik, is dit die beste as jy met 'n persoon kan gesels wat self die beroep beoefen. Bring klere wat by die beroep pas saam skool toe en vertel aan die res van die klas alles omtrent die beroep. Gee aandag aan aspekte soos:

- Het jy naskoolse opleiding nodig?
- Indien wel, hoe lank duur dit?
- Waar kry jy die opleiding?
- Waar kan jy jou beroep oefen?
- Hoekom interesseer die beroep jou?
- Watter rol speel hierdie beroep in die samelewing?
- HARDOPLEES

Luister goed terwyl julle onderwyser die volgende advertensie hardop lees.

Die Vereniging vir Anti-Dwelmmiddels

Ons soek na kinders wat ons kan help met 'n anti-dwelmveldtog in julle skool. As julle ouer as tien jaar is, is jy welkom om aansoek te doen. Ons soek kinders wat omgee vir hulle maats en nog nooit dwelmmiddels gebruik het nie. Voordat kinders aangestel word, sal hulle eers deur 'n dokter ondersoek word om seker te maak hulle gebruik nie dwelmmiddels nie.

Wat behels die werk? Jy sal strooibiljette moet versprei wat kinders waarsku teen die gevare van dwelmmiddels. Jy sal ook plakkaat teen die kennisgewingborde moet opsit. Indien jy aangestel word, sal jy deeglike opleiding kry vir wat van jou verwag word.

Hierdie is 'n baie ernstige saak. Ons het hulp dringend nodig. Stel jy belang daarin om ander mense te help? Doen dan aansoek deur die aansoekvorm te voltooi. Aansoekvorms is beskikbaar by die sekretaresse. Jy kan ook die voltooiide vorm by haar inhandig. Ons sal jou ook in kennis stel, indien jy vir 'n onderhoud moet kom.

Gesels eers in julle groepe oor die betekenis van “anti-dwelmmisbruikveldtog” en oor die gevare van dwelmmiddels. Dink julle jul skool sal so 'n veldtog kan loods?

Beantwoord die volgende vrae skriftelik.

- i) Hierdie advertensie is deur die _____ geplaas. **(1)**
- ii) Watter kinders kan aansoek doen vir die werk? Kies die regte antwoorde en onderstreep hulle.

- Kinders wat ouer is as (tien, elf, twaalf) jaar.
- Kinders wat omgee vir (diere, bejaardes, maats).
- 'n Dokter sal jou ondersoek om seker te maak dat jy nog nooit (gerook het nie, dwelmmiddels gebruik het nie, verkoue gehad het nie). **(3)**
- Noem kortliks twee dinge wat jy sal moet doen as jy die werk kry. **(2)**
- Wat sal jy kry sodra jy aangestel word? (Skryf slegs die woord.)

(1)

- i) Skryf die volgende stelling oor sodat dit waar sal wees.

Aansoekvorms is beskikbaar by die skoolhoof

(1)

- i) Kan jy die woorde opspoor wat dieselfde beteken as “ons sal jou laat weet”?

(1)

- i) Beantwoord die volgende vraag baie eerlik:

Ek sal die werk baie graag wil hê. JA/NEE

(1)

TOTAAL: (10)

LU 1.1.1	
LU 1.1.5	

Table 1.13

- GETUIGSKRIF

Slaan die woord GETUIGSKRIF in die woordeboek na. Skryf die betekenis neer:

LU 3.7.2	

Table 1.14

Hou 'n dinkskrum in julle groep om uit te vind watter mooi eienskappe julle van mekaar kan opnoem. Skryf 'n getuigskrif van jou maat wat hy/sy kan gebruik om aansoek te doen vir die betrekking by *Die Vereniging van Anti-Dwelmmisbruik*.

LU 4.1.4	

Table 1.15

- ONDERHOUD

Jy ontvang 'n telefoonoproep van *Die Vereniging vir Anti-Dwelmmisbruik* se sekretaresse. Sy skakel om 'n afspraak te maak vir 'n onderhoud. Rolspeel nou die gesprek saam met 'n maat. Een van julle is die aansoeker en die ander een die sekretaresse. Skryf julle vrae en antwoorde neer. Onthou om al die besonderhede te vra, bv.

- Waar is die onderhoud?
- Wanneer is die onderhoud?
- Aanwysings om daar te kom.
- Kleredrag.
- Wat moet jy saambring?

Sekretaresse		
Aansoeker		
<i>continued on next page</i>		

Sekretaresse		
Aansoeker		
Sekretaresse		
Aansoeker		
Sekretaresse		
Aansoeker		
Sekretaresse		
Aansoeker		
Sekretaresse		
Aansoeker		
Sekretaresse		
Aansoeker		
Sekretaresse		
Aansoeker		
Sekretaresse		
Aansoeker	LU 2.2.1	

Table 1.16

ASSESSERINGSRUIT DEUR LEDE VAN DIE GROEP:

	Glad nie	Soms	Dikwels	Altyd
Korrekte telefoonetiket				
Praat in vlot sinne				
Praat duidelik en hoorbaar				
Gebruik korrekte Afrikaans				
Goeie aanbieding				

Table 1.17

Luister mooi na jou maats en maak 'n regmerkie in die gepaste kolom.

LU 1.5.1	
LU 1.5.2	

Table 1.18

• VRAE TYDENS 'N ONDERHOUD

Wanneer jy vir 'n onderhoud gaan, beteken dit dat die mense wat jou in diens wil neem, vir jou vrae vra. Die antwoorde wat jy gee, sal hulle help om te besluit of hulle jou in diens wil neem.

Hier is die lysie van vrae wat hulle vir jou by die *Vereniging van Anti-Dwelmmisbruik* gaan vra. Daar is egter 'n **GROOT PROBLEEM**. Dit is nie vrae nie, maar stellings. Skryf asseblief die volgende sinne oor en verander hulle in vrae. Onthou die vraagteken (?) aan die einde van die sinne.

- a) Jy is ouer as tien jaar.
- b) Jy gee om vir jou maats.
- c) Jy sal omgee as 'n dokter jou ondersoek.
- d) Jy wil jou vrye tyd opoffer.
- e) Jou ouers weet dat jy aansoek gedoen het.

Het julle alles onthou?

Kontrolelys:	JA	NEE
Ek het elke vraag met 'n hoofletter begin.		
Ek het 'n vraagteken aan die einde van elke sin.		
My woordorde is korrek.		

Table 1.19

Julle onderwyser sal julle help om die werk na te sien.

LU 6.2.1	

Table 1.20

• MODULETOETS

1. Julle onderwyser sal vir julle vyf spelwoorde vra.

1. Lees die volgende leesstuk noukeurig en beantwoord die vrae wat daarop volg:

Johnny Noble is nou in Graad 2 en verlaat die skool aan die einde van die jaar. Werk is deesdae baie skaars en Johnny kan nie seker wees dat daar vir hom 'n werk sal wees nie. Dis belangrik dat kinders vanaf die ouderdom van twaalf jaar sal begin om hulself voor te berei vir die lewe na skool terwyl hulle nog jonk is.

Baie mense stry dat 'n jong kind nog nie weet wat hy werklik wil doen nie. Wil hy huise ontwerp, mense genees, kinders opvoed? Tog is dit goed dat jong kinders wel 'n droom sal hê van wat hulle eendag wil wees.

Of jy in Januarie of Desember verjaar, in Kaapstad of Pretoria woon, droom gerus oor jou toekoms! Jou drome kan waar word en 'n blink toekoms kan op jou wag.

Is die eerste twee stelling waar (W) of onwaar (OW)?

- Johnny is in sy laaste jaar op skool. **(1)**
- Johnny is seker daar sal 'n werk vir hom wees. **(1)**
- Onderstreep die korrekte woorde tussen hakies.
- Kinders kan reeds vanaf die ouderdom (tien , elf, twaalf) begin om hulle voor te berei. **(1)**
- Wat noem ons mense wat:

- (a) huise ontwerp
- (b) mense genees
- (c) kinders leer **(3)**

- In die laaste paragraaf is daar vier woorde wat verkeerd geskryf is. Skryf hulle korrek neer en sê wat verkeerd is.

Die woorde van die volgende sinne is geskommel. Herrangskik hulle sodat die sinne verstaanbaar is.

- bedel nie As leer kinders hard nie hoef te hulle.

- beroepe wêreld in is Daar verskillende baie die

(4)

- Verander die volgende stelling in 'n vraag.

Jy moet n getuigskrif hê wanneer jy aansoek doen vir 'n werk.

(1)

- Vul die aanhalingstekens by die volgende sin in:

Johnny sê vir sy ma: Ek weet wat ek na skool wil doen.

(1)

- Skryf neer wat jy aan iemand sou vra om uit te vind wat sy beroep is. (1)

Totaal: 20

1.2.5 Assessering

Leeruitkomstes(LUs)	
LU 1	
LU1STER Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.	
Assesseringstandaarde(ASes)	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees):	
1.1.1 beantwoord letterlike vrae;	
<i>continued on next page</i>	

1.1.5 bespreek etiese, sosiale en kritieke kwessies, soos: Watter soort persoon is die held? Hoe tree hy/sy op? Is hy/sy realisties of gestereotipeer voorgestel? (wissel tussen huis- en addisionele taal, indien nodig);	
1.5 respekteer ander leerders:	
1.5.1 gee ander leerders 'n kans om te praat;	
1.5.2 luister na ander en moedig hul pogings aan om hul addisionele taal te praat;	
LU 2	
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:	
2.1.1 stel en beantwoord vrae;	
2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:	
2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;	
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:	
2.3.5 gesels oor 'n onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is.	
LU 3	
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
3.6 lees vir genot en inligting:	
3.6.1 lees baie fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste lees- en taalvlak;	
<i>continued on next page</i>	

3.6.5 los woordraaisels op;	
3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:	
3.7.2 gebruik 'n woordeboek.	
LU 4	
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
4.1 skryf om inligting oor te dra:	
4.1.1 teken en skryf byskrifte by kaarte, diagramme, grafieke en tabelle;	
4.1.4 druk mening skriftelik uit en gee redes daarvoor (soos hoekom een gedig beter as 'n ander gedig is);	
4.3 skryf kreatief:	
4.3.1 toon ontwikkeling in die vermoë om verhale, toneelstukke en dialoë te skryf (soos deur sommige poëtiese tegnieke te gebruik om interessante titels te skep en deur dialoog by verhale in te sluit);	
4.4 ontwerp mediatekste:	
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat, 'n eenvoudige advertensie en 'n eenvoudige vraelys;	
4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:	
4.6.1 pas kennis van taalstrukture toe (soos grammatika, spelling, puntuasie, grammatikale verskille tussen huis- en addisionele taal) om eie en ander se werk te redigeer.	
LU 5	
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
5.2 gebruik taal om te dink:	
5.2.1 stel en beantwoord ingewikkelder vrae (soos: Kan jy aan 'n ander verduideliking hiervoor dink?)	
<i>continued on next page</i>	

LU 6
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.1 spel bekende woorde korrek:
6.1.1 algemeen gebruikte woorde (soos: vyftien, moeilik, wêreld, veertien);
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.1 sommige vraagvorme.

Table 1.21

1.2.6 Memorandum

1.
 - (a) R254,00
 - (b) kaas en toiletware
 - (c) lekkergoed, tydskrifte (leerders se menings kan varieer)
 - (d) R21,00 (kan varieer, want dit hang van leerder se mening af.)
4.
 - (i) Vereniging vir Anti-Dwelmmiddels
 - (ii) tien maats dwelmmiddels gebruik het nie
 - (iii) Jy sal strooibiljette moet versprei en plakkate teen kennisgewingborde moet vassit.
 - (iv) opleiding
 - (v) Aansoekvorme is by die sekretaresse beskikbaar.
 - (vi) Ons sal jou in kennis stel.
5. Skriftelike verklaring van iemand se bekwaamheid, ywer, ens.
7.
 - (a) Is jy ouer as tien jaar?
 - (b) Gee jy om vir jou maats?
 - (c) Sal jy omgee as 'n dokter jou ondersoek?
 - (d) Wil jy jou vrye tyd opoffer?
 - (e) Weet jou ouers dat jy aansoek gedoen het?
8.
 2. (a) W
 - (b) OW
 - (c) twaalf
3. (a) argitekte
- (b) dokters
- (c) onderwysers / onderwyseresse / opvoeders
4. januarie moet Januarie wees
desember moet Desember wees
kaapstad moet Kaapstad wees
pretoria moet Pretoria wees
Dit is name van maande en stede. Eiename kry hoofletters.
5.
 - (a) As kinders hard leer, hoef hulle nie te bedel nie.

- (a) Daar is baie verskillende beroepe in die wêreld.
6. Moet jy 'n getuigskrif hê wanneer jy aansoek doen vir 'n werk?
7. Johnny sê vir sy ma: "Ek weet wat ek na skool wil doen."
8. Wat is jou beroep?
- OF
- Watter beroep beoefen jy?

Chapter 2

Kwartaal 2

2.1 Wie is ek?¹

2.1.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.1.2 Graad 6

2.1.3 Module 3

2.1.4 WIE IS EK?

1. Voltooi die volgende inligtingstuk oor jouself. (Jou ma sal dalk moet help met sommige van die antwoorde.)

- Hierdie inligtingstuk handel oor jou geboorte. Ons kan ook sê dis die dag toe jy jou eerste lewenslig aanskou het.
- Sedert jou geboorte is daar baie dinge wat vir die eerste keer met jou gebeur het of wat jy vir die eerste keer reggekry het.
- Kan jy enige van die volgende ‘eerstes’ in jou lewe onthou? (Vra vir jou ma as jy nie weet nie.)

- (a) Hoe oud was jy toe jy jou eerste tree gegee het?
- (b) Hoe oud was jy toe jy jou eerste tand gewissel het?
- (c) Wat was jou heel eerste skool se naam?
- (d) Wie was jou heel eerste “juffrou”?
- (e) Wie was jou heel eerste maat?

2. Gesels nou in julle groepe oor “eerstes” in julle lewe, bv. jou eerste skooldag, eerste besoek aan die tandarts, eerste kuier op ‘n plaas, eerste keer dat jy hospitaal toe moes gaan, ens.

(a) Elke groeplid kies een van die volgende “eerstes” en vertel vir die res van die groep van hierdie “eerste” ervaring:

- My eerste skooldag.
- My eerste vliegtuigrit.
- My eerste besoek aan ‘n pretpark (bv. Ratanga Junction).
- My eerste sportwedstryd.
- My eerste oorsese reis.
- My eerste besoek aan ‘n teater.
- Die eerste keer toe ek ‘n prys gewen het.
- Jy kan oor enige ander “eerste” in jou lewe praat!.

¹This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23449/1.1/>>.

- (b) Julle gaan nou elke maat in jul groep assesseer.
 Teken nou jou assessering soos deur die ander groeplede gedoen, hieronder aan.
 HOE HET EK GEVAAR?

Verstaanbare Afrikaans	
Goeie sinsbou	
Praat duidelik hoorbaar	
Vertelling is boeiend	
Goeie aanbieding	

Table 2.1

3. Luister nou baie aandagtig terwyl jou opvoeder 'n kort leesstukkie oor 'n seuntjie se eerste skooldag voorlees. Jou opvoeder sal dit selfs twee maal voorlees. Beantwoord dan die onderstaande vrae deur 'n regmerk ([U+FOFC]) in die toepaslike kolom te maak:

	JA		NEE
a) Die seuntjie het 'n swart broek aangehad.			
b) Sy baadjie was te kort.			
c) Die seuntjie het 'n hondjie gehad.			
d) Hy het daarvan gehou om saam met sy ma winkels toe te gaan.			
e) Die seuntjie het nooit televisie gekyk nie.			
f) Sy pa het gesê hy moet dapper wees.			
g) Hy sou nuwe maats kry.			
h) Sy ma het baie gepraat.			
i) Sy juffrou was mooi en gaaf.			
j) Hy het 'n seun gehelp om 'n toring met blokkies te bou.			
Selfassessering: Jou opvoeder sal die korrekte antwoorde gee.	Totaal uit 10		

Table 2.2

LU 1.4.1	

Table 2.3

4. Hieronder volg sommige van die antwoorde wat 'n Graad 6-leerling verskaf het toe hy uitgevra is. Besluit saam as groep wat die vrae was en skryf hulle bokant elke antwoord neer.

(a) **Vraag:**

Antwoord: Ek was vyf jaar oud toe ek die eerste maal na die tandarts toe moes gaan.

(a) **Vraag:**

Antwoord: My broer het my per ongeluk met 'n krieketbal raakgegooi en een van my voortande raak gegooi.

(a) **Vraag:**

Antwoord: Ek was glad nie bang vir die tandarts nie.

(a) **Vraag:**

Antwoord: Die tandarts het baie vriendelik gelyk.

(a) **Vraag:**

Antwoord: Ek het die groot stoel in die spreekkamer raakgesien.

(a) **Vraag:**

Antwoord: Hy het heel eerste my tande ondersoek.

(a) **Vraag:**

Antwoord: Hy het gesê hy sal die tand wat raak gegooi is, moet trek, want die tand was baie los.

(a) **Vraag:**

Antwoord: Dit was glad nie seer nie.

(a) **Vraag:**

Antwoord: Ek is nooit bang vir die tandarts nie.

LU 4.3.1	

Table 2.4

SELFASSESSERING:

	Hoe het ons groep gevaar?	
2.	Het ons almal deelgeneem?	
3.	Het ons mekaar gehelp?	
4.	Was ons eindresultaat goed?	
5.	Wat was ons finale puntetoekenning?	

Table 2.5

5. Hoe goed is jou algemene kennis?

Hieronder volg ‘n klompie name van persone. Verbind elke persoon met sy of haar “eerste”. Hierdie persone was almal die “eerste” om iets te ontdek, uit te vind of te doen.

Thomas Edison	Sy eerste verversingspos aan die Kaap
Neil Armstrong	Eerste telefoon
Bartolomeus Dias	Eerste vlug met ‘n vliegmasjien
Alexander Graham Bell	Eerste gloeilamp
Wilbur en Orville Wright	Eerste om Amerika te ontdek
Marie Curie	Eerste seevaarder wat seil om suidpunt van Afrika
Jan van Riebeeck	Eerste man op die maan
Christopher Columbus	Eerste om X-strale te ontwikkel

Table 2.6

LU 5.1.2	

Table 2.7

Ons noem ‘n persoon wat die eerste een is om iets te doen, uit te vind of te ontdek, ‘n **baanbreker** of ‘n **pionier**.

Figure 2.1

(a) WIE IS EK?

Verdeel in groepe. Een groeplid skryf elke voorafgaande baanbreker se naam op ‘n stukkie papier. Julle kan ander baanbrekers se name byvoeg. Die papiertjies word toegevou en in ‘n houer gegooi. Elke groeplid trek ‘n papiertjie, maar hou sy baanbreker se naam geheim. Al die leerders kry ‘n paar dae kans om meer oor sy/haar baanbreker te wete te kom.

Raadpleeg boeke of selfs die Internet. Elke groeplid kry ‘n beurt om vrae in verband met sy/haar baanbreker te beantwoord. Die res van die groep vra vrae om die identiteit van die baanbreker vas te stel.

Voorbeelde van nuttige vrae is:

- Is die persoon manlik of vroulik?
- Wanneer is hy/sy gebore?
- Waar het sy/hy gewoon?
- Was hy/sy ‘n uitvinder?

- Lewe hy/sy nog?
- Wanneer is hy/sy oorlede? ens.

‘n Maksimum van 20 vrae kan toegelaat word.

LU 2.1.1	

Table 2.8

b) Beskryf jou baanbreker nou skriftelik.

Doen dit kortliks deur net twee paragrawe te skryf. Die eerste paragraaf beskryf die lewensgeskiedenis en die tweede paragraaf die ontdekking, uitvinding of beroemde daad van die baanbreker.

LU 4.1.2	

Table 2.9

6. Kyk mooi na die prente hieronder.

Dis nodig om hulle te bestudeer en sodoende meer te wete te kom van ‘n baie belangrike en beroemde baanbreker.

Probeer nou om al die verskille saam met ‘n maat te identifiseer en skryf hulle kortliks neer.

Figure 2.2

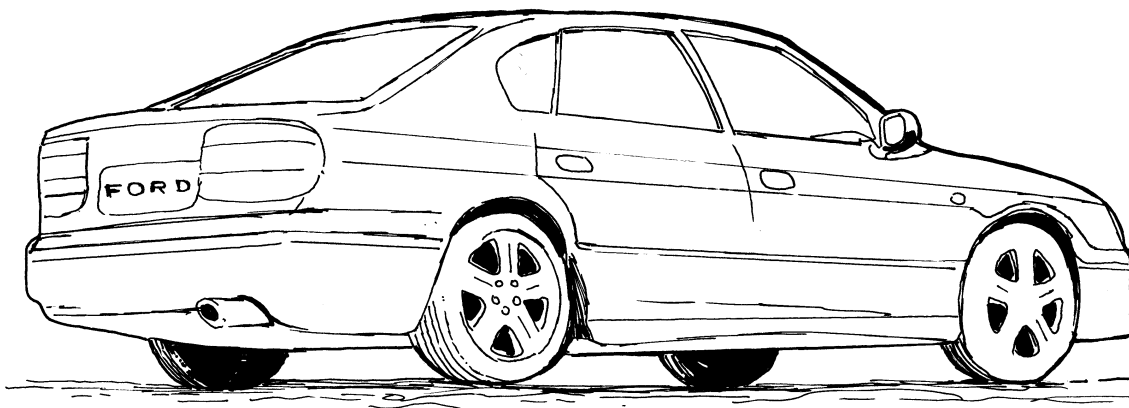

Figure 2.3

7. Die volgende sinne beskryf sommige van die kenmerke van die outydse motor. Skryf hulle sinvol oor deur met die vetgedrukte woorde te begin:

- (a) 'n Hoë dak het **die ou motor**.
- (b) Ovaalvormig is **die agterruit**.
- (c) Baie koddig lyk **die voorligte**.
- (d) Sit baie hoog in die motor **'n mens**.
- (s) Soos fietswiele met speke lyk **die bande**.

Punt uit 5	

Table 2.10

LU 4.1.2	

Table 2.11

Figure 2.4

8. Lees hierdie brief hardop voor in jou groep nadat jy tuis voorberei het.

Posbus 1879 Detroit Michigan Verenigde State van Amerika

5 November 1913

Beste Gunther

Ek weet dat die eerste motor met 'n petrolienjin in 1886 deur Karl Benz daar by julle in Duitsland gebou is. In 1900 het Gottlieb Daimler mos 'n Mercedes gebou. Hier in Amerika is daar ook 'n groot baanbreker op die gebied van motors.

Henry Ford is hier in Michigan gebore en hy het reeds in 1896 sy eerste petrolaangedrewe motor gebou. In 1903 het hy die Ford Motormaatskappy gestig en het sommer gou agt verskillende modelle gemaak. Henry het egter besef dat motors baie duur is en het in 1909 motors begin produseer wat deur gewone, werkende mense bekostig kon word. Henry het hierdie motor die Model T genoem en dit het slegs \$825 (825 dollars) gekos. Uitstekende waarde vir geld!

Nog steeds was Henry nie tevrede nie. Hy wou die Model T nóg goedkoper maak. Weer eens is Henry 'n baanbreker op nóg 'n gebied. Hy het onlangs 'n baie groot fabriek opgerig. By hierdie fabriek het hy nou begin met massaproduksie. Dit beteken dat die motors aanmekaar gesit word op 'n monterband. Daar is verskeie monterbande wat baie stadig beweeg. Die werktuigkundiges staan langs die bande en elkeen bring dan 'n nuwe onderdeel aan, terwyl die motorenjins by hulle verbybeweeg. Henry het reeds 'n vaste reël neergelê. Al hierdie modelle moet swart wees.

Motors word nou baie vinniger gemaak en word nog goedkoper verkoop! Ek kry juis môre my Model T of "Tin Lizzie", soos die mense dit noem. Ek dink dis wonderlik dat nóg meer mense dit nou kan bekostig om 'n motor te koop.

Groete

George Philips

Hulle lyk baie anders vandag.
 So ry ons nog steeds met Ford motors.
 Baie luukser met baie meer krag.
Koor: *Dink terug, o dink terug,*
 O dink terug aan die motors van ouds, van ouds.
 Dink terug, o dink terug,
 O dink terug aan die motors van ouds, van ouds.
 Ons ry nou met vinnige motors.
 Daar's modelle te kus en te keur.
 Ons ry nou met vinnige motors.
 Die soorte word net al hoe meer. (G.S.)
 Koor:
 Het iemand dalk lus om 'n derde of selfs vierde versie te skryf ?

LU 2.4.2	

Table 2.12

2.1.5 Assessering

Leeruitkomstes(LUs)
LU 1
LUISTER Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.
Assesseringstandaarde(ASe)
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of geles):
1.1.1 beantwoord letterlike vrae;
1.1.5 bespreek etiese, sosiale en kritieke kwessies, soos: Watter soort persoon is die held? Hoe tree hy/sy op? Is hy/sy realisties of gestereotipeer voorgestel? (wissel tussen huis- en addisionele taal, indien nodig);
1.5 respekteer ander leerders:
1.5.1 gee ander leerders 'n kans om te praat;
1.5.2 luister na ander en moedig hul pogings aan om hul addisionele taal te praat;
<i>continued on next page</i>

LU 2
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:
2.1.1 stel en beantwoord vrae;
2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:
2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:
2.3.5 gesels oor ‘n onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is.
LU 4
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir ‘n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting oor te dra:
4.1.1 teken en skryf byskrifte by kaarte, diagramme, grafieke en tabelle;
4.1.4 druk mening skriftelik uit en gee redes daarvoor (soos hoekom een gedig beter as ‘n ander gedig is);
4.3 skryf kreatief:
4.3.1 toon ontwikkeling in die vermoë om verhale, toneelstukke en dialoë te skryf (soos deur sommige poëtiese tegnieke te gebruik om interessante titels te skep en deur dialoog by verhale in te sluit);
4.4 ontwerp mediatekste:
4.4.1 ontwerp ‘n plakkaat, ‘n eenvoudige advertensie en ‘n eenvoudige vraelys;
4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:
4.6.1 pas kennis van taalstrukture toe (soos grammatika, spelling, puntuasie, grammatikale verskille tussen huis- en addisionele taal) om eie en ander se werk te redigeer.
LU 5
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
5.2 gebruik taal om te dink:
<i>continued on next page</i>

5.2.1 stel en beantwoord ingewikkelder vrae (soos: Kan jy aan 'n ander verduideliking hiervoor dink?)

Table 2.13

2.1.6 Memorandum

Hierdie leesstuk word gelees vir die luisterbegripoefening by no. 3

My Eerste Skooldag

Die dag het begin soos gewoonlik, maar dit was heeltemal anders. Die nuwe grys broek het my knieë gekrap en die baadjie het amper op my knieë gehang.

Ek wou nie skool toe gaan nie. Ek wou by die huis bly by my eendjie. Ek wou liewers met my karretjies speel en saam met my ma winkels toe gaan. Ek wou liewers in die oggend televisie kyk.

My pa het gesê ek moet dapper wees. Hy het gesê alle kinders moet skool toe gaan en dat ek baie nuwe maats sou kry. My ma het niks gesê nie en haar oë het geblink. Ek het haar hand styf vasgehou en saam met haar na my klaskamer toe gestap. My juffrou was mooi en vriendelik en skielik was ek nie meer bang nie. Ek het 'n seun op die mat sien sit en ek het by hom gaan sit en hom gehelp om 'n toring met blokkies te bou.

3.

- (a) Nee
- (b) Nee
- (c) Nee
- (d) Ja
- (e) Nee
- (f) Ja
- (g) Ja
- (h) Nee
- (i) Ja
- (j) Ja

4.

- (a) Hoe oud was jy toe jy die eerste maal na die tandarts toe moes gaan?
- (b) Hoekom moes jy na die tandarts toe gaan?
- (c) Was jy bang vir die tandarts?
- (d) Hoe het die tandarts gelyk?
- (e) Wat het jy in die spreekkamer raakgesien?
- (f) Wat het die tandarts eerste gedoen?
- (g) Wat het die tandarts gesê?
- (h) Was dit baie seer?
- (i) Is jy ooit bang vir die tandarts?

5.

- **Thomas Eddison** Eerste gloeilamp
- **Neil Armstrong** Eerste man op die maan
- **Bartolomeus Diaz** Eerste seevaarder wat seil om suidpunt van Afrika
- **Alexander Graham Bell** Eerste telefoon
- **Wilbur en Orvill Wright** Eerste vlug met 'n vliegmasjien
- **Marie Curie** Eerste om X-strale te ontwikkel
- **Jan van Riebeeck** Eerste verversingspos aan die Kaap
- **Christopher Columbus** Eerste om Amerika te ontdek

6.

- Die ou motor het 'n hoë dak.

- Die ou motor het dun bande met speke.
- Die ou motor het 'n klein, ovaalvormige agterruit.
- Die ou motor het snaakse voorligte.
- Die ou motor se voorruit is in vierkante verdeel.
- Die ou motor het nie agterdeure nie.
- Die ou motor het nie 'n kattedak nie.
- 'n Mens sit baie hoog in die ou motor.

7.

- (a) Die ou motor het 'n hoë dak.
- (b) Die agterruit is ovaalvormig.
- (c) Die voorligte lyk baie koddig.
- (d) 'n Mens sit baie hoog in die ou motor.
- (e) Die bande lyk soos fietswiele met speke.

2.2 Ons is almal uniek²

2.2.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONALE TAAL

2.2.2 Graad 6

2.2.3 Module 4

2.2.4 ONS IS ALMAL UNIEK

1. Tyd vir 'n paar speletjies! Verdeel weer in julle groepe. Elke groep kry 'n beurt om al die speletjies te speel, indien die tyd dit toelaat. Julle het heel moontlik hierdie speletjie gespeel toe julle baie kleiner was.

a) Die maat wat begin, kies 'n voorwerp in die klaskamer en sê dan: “Ek sien met my klein ogies iets wat begin met ‘n’ (Noem die letter waarmee die voorwerp begin, bv. ‘n **b**). Die maat wat reg raai, is volgende aan die beurt.

b) Elke maat kry 'n beurt om geblinddoek te word. Hy of sy kry 'n voorwerp in die hand en deur daaraan te voel, kan die maat die voorwerp identifiseer.

c) Elke maat kry 'n beurt om geblinddoek te word. 'n Ander maat hou een van die items waaraan geruik moet word, by sy of haar neus. Die maat moet die item identifiseer deur slegs daaraan te ruik.

d) Elke maat kry 'n beurt om een van die geluide wat voorgespeel word, te identifiseer.

e) Elke maat kry 'n beurt om geblinddoek te word en te proe aan al die verskillende kossoorte. Die maat moet die kossoorte identifiseer.

Julle het sekere liggaamsdele gebruik om die speletjies te kan speel. Noem hulle gou op:

- Ons noem hulle almal saam ons
 - Gesels gou in julle groepe oor hoe die lewe sal wees as ons nie al ons sintuie het nie, veral nie ons oë en ore nie.
 - Hieronder volg nou twee vrae wat jy skriftelik moet beantwoord. Skryf slegs een sin by elk.
- f) Wat sal jy die meeste mis, indien jy nou skielik blind sou word?
- g) Wat sou jy die meeste mis, indien jy nou skielik doof sou word?

²This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23450/1.1/>>.

Table 2.14

2.

Dis nou tyd om met nog 'n baanbreker, of pionier, kennis te maak! Sy naam was **Louis Braille**.

3. Lees die volgende leesstuk, wat ons meer vertel van Louis Braille, minstens twee maal baie aandagtig deur.

Louis Braille is op 4 Januarie 1809 naby Parys in Frankryk gebore. Louis se pa het saals en tuie vir perde gemaak. Eendag, toe Louis drie jaar oud was, was hy alleen in sy pa se werkswinkel. Hy het een van die skerpste messe opgetel en 'n gaatjie in 'n stuk leer probeer maak. Die mes het gegly en deur sy linkeroog gesny. Hulle was 32 km van die naaste dokter af en sy ma het die oog ontsmet. Dit het nie gehelp nie en die oog het ontsteek. Die ontsteking het na die gesonde oog versprei en toe Louis vyf jaar oud was, was hy heeltemal blind. Op sewejarige ouderdom het Louis na 'n gewone skool toe gegaan. Omdat hy so 'n slim seuntjie was en kon onthou wat hy gehoor het, het hy baie goed gevaar.

Op negejarige ouderdom is Louis na 'n skool vir blindes in Parys. Nadat hy sy skoolloopbaan voltooi het, het hy 'n onderwyser by hierdie skool geword.

Hy het al sy vrye tyd gebruik om 'n stelsel te ontwikkel wat dit vir blindes baie maklik sou maak om te lees en te skryf. Dit het bestaan uit ses kolletjies wat op verskillende maniere gerangskik is om al die letters voor te stel. Hierdie kolletjies het soos knoppies op die papier uitgestaan. Hierdie briljante Braille-alfabet word nog dwarsoor die wêreld deur blinde mense gebruik.

Beantwoord die volgende vrae deur slegs **W** (waar), **O** (onwaar) of **OB** (onvoldoende bewyse) in te vul. Moenie die leesstuk weer raadpleeg nie.

- (a) Louis Braille was 'n Fransman.
- (b) Hy was vyf jaar oud toe hy heeltemal blind geword het.
- (c) Hy het eers na 'n gewone skool toe gegaan.
- (d) Louis het nie goed gevaar nie, omdat hy nie goed kon onthou nie.
- (e) Die skool vir blindes was in Londen.
- (f) Hy het gesê hy wil graag na 'n skool toe gaan vir blindes.
- (g) Hy het ná skool 'n klerk geword.
- (h) Louis Braille het 'n alfabet ontwikkel wat blinde mense sou help om maklik te lees en skryf.
- (i) Die alfabet het uit tien kolletjies bestaan.
- (j) Die Braille alfabet word nog steeds deur blinde mense gebruik.

LU 3.6.2	

Table 2.15

Selfassessering onder leiding van die opvoeder : Totaal uit 10	

Table 2.16

4. Voltooi die onderstaande sinne deur die ontbrekende woorde in te vul. Die woorde wat ingevul moet word, is: **uit; met; in; onder; op; aan; langs; by; vir; af; na**.

- (a) Louis Braille is _____ Frankryk gebore.
- (b) Hy het _____ driejarige ouderdom 'n ongeluk _____ 'n skerp mes gehad.
- (c) Hy is op sewejarige ouderdom _____ 'n gewone skool.
- (d) Toe hy nege jaar oud was, het hy _____ 'n skool _____ blinde mense begin skoolgaan.
- (e) Hy het _____ 'n stelsel gewerk om lees en skryf maklik te maak _____ blinde mense.
- (f) Die stelsel het _____ ses kolletjies bestaan.

LU 6.2.10	

Table 2.17

5. Elkeen van ons is uniek. **Uniek** beteken dat ons van mekaar verskil omdat daar net “een soos ek” is. Elkeen van ons is kosbaar, want daar is net een mens soos jy op aarde en dit is jyself!

(a) Jy en jou maat kan gou vir mekaar julle fisiese kenmerke opnoem. Fisiese kenmerke of eienskappe is dinge soos die volgende:

- haarkleur,
- velkleur,
- kleur van oë,
- lengte, ens.

Lees nou saam oor fisiese gestremdhede.

(b) Sommige fisiese eienskappe verhinder mense om sekere dinge te kan doen wat mense meesal kan doen, bv.

- om te sien,
- om te hoor,
- om te praat,
- om te ruik,
- om te voel,
- om vas te hou,
- om te loop of hardloop,
- om te spring.

Wanneer ‘n fisiese eienskap iemand verhinder om te doen wat mense gewoonlik kan doen, praat ons van ‘n fisiese gestremdheid (physical disability).

Fisiese gestremdheid kan mense nie verhinder om die belangrikste dinge in die lewe te doen nie, bv.

- om te dink,
- om lief te hê,
- om om te gee,
- om te gee,
- om te neem,
- om te leer,
- om te vorder,
- om suksesvol te wees.

Jy kan nog dinge byvoeg!

c) Gesels nou in julle groepe oor hoe ‘n mens fisies gestremd word.

Die redes is:

- sommiges word so gebore;
- sommige gestremdhede is oorerflik;
- iets kan verkeerd gaan tydens die geboorteproses.

Kan julle aan nog redes dink?

Miskien het julle ‘n fisies gestremde maat in die klas. As hy of sy gewillig is, kan die klas hom of haar ‘n paar vrae vra oor sy/haar gestremdheid en hoe sy / hy dit ervaar.

Daar is baie gestremde mense in Suid-Afrika.

Die gestremdhede waarmee ons die bekendste is, is:

- gesiggestremdheid (blind)
- gehoorgestremdheid (doof)
- fisiese gestremdheid (in 'n rolstoel)

e) Kom ons oefen gou hoe om so 'n brief te skryf. Dit sal 'n kort briefie wees. In die brief moet jy meer inligting aanvra oor die vereniging of instansie se werk en funksie. Julle opvoeder sal vir julle leiding gee oor hoe 'n brief moet lyk. Onthou om jou eie adres en die adres van die vereniging aan te bring, bv.:

Roosstraat 81 Parow 7500
 6 Mei 2005
 DeafsaPosbus 226Nuweland7700
 Geagte

 Die uwe

LU 4..2.2	

Table 2.18

Paula Edwards

6. Julle klas kan dalk iets beteken vir hierdie mense wat nie so gelukkig is soos julle nie. Daar is verskeie maniere waarop julle dit kan doen. Julle kan geld insamel om vir een van hierdie instansies of organisasies te skenk. Daar is 'n hele klompie maniere waarop julle kan geld insamel, bv. deur 'n verkoping te hou, 'n konsert te hou vir die res van die skool (of 'n paar klasse), die personeel by die skool se motors te was, ens.

(a) Verdeel nou in julle groepe. Elke groep moet 'n plan van aksie saamstel. Die groep beplan:

- die aktiwiteit;
- wanneer julle dit kan doen;
- waar julle dit gaan doen.

(b) Die volgende stap is die ontwerp van 'n plakkaat. Die plakkaat moet natuurlik al die besonderhede adverteer. Die aktiwiteit gaan natuurlik bepaal hoe die plakkaat gaan lyk.

Julle opvoeder of skoolhoof kan die wengroep aanwys.

LU 4.4.1	

Table 2.19

7. Verdeel die volgende woorde in lettergrepe, bv. ambulans: am/bu/lans om jou te help met die spelling van die woorde.

- dokter
- hospitaal
- pasiënte
- medisyne
- operasie
- narkose
- organe
- hartoorplanting
- verpleegster
- inspuiting

Leer nou die spelling van hierdie woorde. Bespreek die betekenis van elk.

- k) Voltooi nou die onderstaande sinne deur al hierdie woorde korrek in te vul:
- (i) Wanneer ons siek is, besoek ons 'n _____.
 - (ii) Ons drink _____ sodat ons gesond kan word.
 - (iii) Mense wat ernstig siek is, of 'n _____ ondergaan, word in 'n _____ opgeneem.
 - (iv) Ons noem hierdie mense wat in die hospitaal lê, _____.
 - (v) Die _____ versorg die pasiënte.
 - (vi) Die hart, longe, niere en lewer is almal _____.
 - (vii) Jy kry _____ om jou tydens 'n operasie te laat slaap.
 - (viii) 'n Mens wie se hart nie meer funksioneer nie, ondergaan 'n _____.
 - (ix) Mense is dikwels bang vir 'n _____ omdat hulle bang is die naald gaan hulle seermaak.

<i>Assessee spelling en woordeskat : Totaal uit 10</i>

Table 2.20

8. Gesels 'n bietjie in die klas oor julle ervaring van hospitale. Was jy al in die hospitaal? Hoekom? Het jy iemand in die hospitaal besoek?

(a) Jy en jou maat gaan nou saam 'n dialoog skryf. Een van julle is die dokter, en die ander een die pasiënt. Dit moet 'n baie komiese (snaakse) dialoog wees. Die pasiënt vra vrae aan die dokter oor 'n operasie wat sy/hy moet ondergaan. Die pasiënt is baie bang vir die operasie en die dokter probeer hom / haar gerusstel. Daar moet 'n paar misverstande wees om dit nog snaakser te maak, m.a.w. die dokter verstaan die pasiënt verkeerd en verskaf antwoorde wat hom/haar nog banger maak.

LU 4.3.1

Table 2.21

9. Lees nou die onderstaande noukeurig deur.

Suid – Afrika het ook 'n baie beroemde baanbreker of pionier opgelewer.

Op Saterdagmiddag 2 Desember 1967 het 'n tragedie op die ou einde verander in 'n gebeurtenis wat die hele wêreld laat regop sit het.

'n Jong dame van 25 jaar is op hierdie Saterdagmiddag deur 'n motor raakgery. Sy is in die Groote Schuur Hospitaal opgeneem waar sy breindood verklaar is. Haar naam was Denise Darvall.

In dieselfde hospitaal het daar 'n 53-jarige pasiënt gelê. Hy het al 'n hele paar hartaanvalle gehad wat sy hart onherstelbaar beskadig het. Sy naam was Louis Washkansky.

'n Briljante jong dokter, professor Christiaan Neethling Barnard, was 'n hartchirurg by die Groote Schuur Hospitaal. Hy is op 8 November 1922 op Beaufort – Wes gebore. Sy pa was 'n sendelingspredikant op hierdie dorp. Professor Barnard het al 'n geruime tyd navorsing gedoen oor die moontlikheid van hartoorplantings op mense. Louis Washkansky was die ideale kandidaat. Professor Barnard en sy span medici wat hom sou bystaan, het al weke lank gewag vir 'n geskikte hart. Denise Darvall se hart het aan al die vereistes voldoen.

Op Sondag 3 Desember 1967 het die heel eerste hartoorplanting net ná middernag begin. Om twee minute voor ses daardie oggend is die nuwe hart in Louis Washkansky se borskas met 'n elektriese skok aan die gang gesit.

Dit was 'n baie geskiedkundige gebeurtenis. Professor Barnard het die waagmoed gehad om die heel eerste hart op 'n mens oor te plant - 'n "eerste" in die wêreld! Vandag is 'n hartoorplanting wêreldwyd 'n algemene operasie.

Op 2 September 2001 het Suid-Afrika se "koning van harte" gesterf. Hy is een van die bekendste Suid-Afrikaners en ons is trots op hom.

Beantwoord die onderstaande vrae aan die hand van die leesstuk.

- (a) Onderstreep die korrekte antwoorde:

- (i) 2 Desember 1967 was 'n (Vrydag, Saterdag, Sondag).
- (ii) Die jong dame is in die (Groote Schuur Hospitaal, Tygerberg Hospitaal, Vincent Palotti Hospitaal) opgeneem.
- (b) Vul die ontbrekende woorde in om die sinne te voltooi:
- (i) Die jong dame se naam en van was _____
- (ii) _____ se hart was onherstelbaar beskadig.
- (iii) Die briljante hartchirurg se naam en van was _____
- (c) Beantwoord die volgende vrae. Skryf slegs die antwoorde neer:
- (i) Op watter dorp is professor Barnard gebore?
- (ii) Wat was sy pa se beroep?
- (iii) Op watter dag, maand en jaar is die heel eerste hartoorplanting gedoen?
- (d) Skryf die volgende sinne oor sodat hulle waar sal wees:
- (i) Professor Chris Barnard was 'n Amerikaner.
- (ii) Hy het die heel eerste menslike nieroorplanting uitgevoer.

LU 3.6.1	

Table 2.22

Assessering deur opvoeder : Totaal uit 10	

Table 2.23

10. Sommige woorde klink dieselfde, maar word verskillend gespel en verskil in betekenis. Werk saam met 'n maat en slaan die korrekte spelling en betekenis in 'n woordeboek na. **Onderstreep** die korrekte vorm van die woorde tussen hakies.

- (a) Professor Barnard moes die hartspan (lei / ly) tydens die operasie.
- (b) Die pasiënt (lei / ly) aan 'n siekte.
- (c) (Mei / My) pa is 'n dokter.
- (d) (Mei / My) is die vyfde maand van die jaar.
- (e) Professor Barnard moes ná die oorplanting baie (reis / rys) om lesings aan te bied.
- (f) Ek eet baie graag (reis / rys).
- (g) Dokters (wy / wei) baie aandag aan hulle pasiënte.
- (h) Die skape (wy / wei) in die veld en eet gras en bossies.
- (i) Ons sê 'n opdraande of bult is baie (steil / styl).
- (j) Die vrou se hare is volgens die nuutste (steil / styl) gesny.
- Nadat jou woorde nagegaan is, leer die spelling en betekenis van hierdie **ei** / **y**-woorde.

LU 6.3.3	

Table 2.24

Moontlike uitstappie:
 Hartoorplantingsmuseum by die Groote Schuur Hospitaal.
 Navrae en besprekings: (021) 4040 2187

2.2.5 Assessering

LU 2	
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:	
2.1.1 stel en beantwoord vrae;	
2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:	
2.2.1 rolspel bekende situasies met gepaste taal en gebare;	
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:	
2.3.5 gesels oor 'n onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is.	
LU 3	
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
3.6 lees vir genot en inligting:	
3.6.1 lees baie fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste lees- en taalvlak;	
3.6.5 los woordraaisels op;	
3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:	
3.7.2 gebruik 'n woordeboek.	
LU 4	
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.	
<i>continued on next page</i>	

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
4.1 skryf om inligting oor te dra:	
4.1.1 teken en skryf byskrifte by kaarte, diagramme, grafieke en tabelle;	
4.1.4 druk mening skriftelik uit en gee redes daarvoor (soos hoekom een gedig beter as 'n ander gedig is);	
4.3 skryf kreatief:	
4.3.1 toon ontwikkeling in die vermoë om verhale, toneelstukke en dialoë te skryf (soos deur sommige poëtiese tegnieke te gebruik om interessante titels te skep en deur dialoog by verhale in te sluit);	
4.4 ontwerp mediatekste:	
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat, 'n eenvoudige advertensie en 'n eenvoudige vraelys;	
4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:	
4.6.1 pas kennis van taalstrukture toe (soos grammatika, spelling, puntuasie, grammatikale verskille tussen huis- en addisionele taal) om eie en ander se werk te redigeer.	
LU 5	
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
5.2 gebruik taal om te dink:	
5.2.1 stel en beantwoord ingewikkelder vrae (soos: Kan jy aan 'n ander verduideliking hiervoor dink?)	
LU 6	
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
6.1 spel bekende woorde korrek:	
6.1.1 algemeen gebruikte woorde (soos: vyftien, moeilik, wêreld, veertien);	
<i>continued on next page</i>	

6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.1 sommige vraagvorme.

Table 2.25

2.2.6 Memorandum

3.

- (a) Waar
- (b) Waar
- (c) Waar
- (d) Onwaar
- (e) Onwaar
- (f) Onvoldoende besonderhede
- (g) Onwaar
- (h) Waar
- (i) Onwaar
- (j) Waar

4.

- (a) in
- (b) op; met
- (c) na
- (d) in of by; vir
- (e) aan; vir

(a) uit

(b) onder; langs

7. (a) dok/ter

- (b) hos/pi/taal
- (c) pa/si/ën/te
- (d) me/di/sy/ne
- (e) o/pe/ra/sie
- (f) nar/ko/se
- (g) or/ga/ne
- (h) hart/oor/plan/ting
- (i) ver/pleeg/ster

(a) in/spui/ting

(i) dokter

- (ii) medisyne
- (iii) operasie; hospitaal
- (iv) pasiënte
- (v) verpleegster
- (vi) organe
- (vii) narkose
- (viii) hartoorplanting
- (ix) inspuiting
- (a) (i) Saterdag
- (ii) Groote Schuur Hospitaal

- (b) (i) Denise Darvall
- (ii) Louis Washkansky
- (iii) Christiaan Neethling Barnard
- (c) (i) Beaufort-Wes
- (ii) Sendelingpredikant
- (iii) Sondag 3 Desember 1967
- (d) (i) Professor Chris Barnard was 'n Suid-Afrikaner.
- (ii) Hy het die heel eerste menslike hartoorplanting uitgevoer.
- (a) lei
- (b) ly
- (c) My
- (d) Mei
- (e) reis
- (f) rys
- (g) wy
- (h) wei
- (i) steil
- (j) styl

2.3 Huishoudings³

2.3.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.3.2 Graad 6

2.3.3 Module 5

2.3.4 HUISHOUDINGS

Al die mense wat in een huis saamwoon, noem ons 'n HUISHOUDING. Al woon slegs een mens in 'n woning, is dit nog steeds 'n huishouding.

1. Hoe verskil jou huishouding van jou maat s'n wat langs jou sit? Maak nou 'n lysie van die lede van jou huishouding.

Vergelyk jou lysie met jou maat langs jou s'n. Skryf die ooreenkomste neer (al die lede wat dieselfde is). Skryf nou die verskille neer. (Watter lede is in sy / haar huishouding wat nie in jou huishouding is nie?)

LU 5.2.4	

Table 2.26

2. Kom ons leer die betekenis van nog 'n woord: EKONOMIE. (Economy). Wat is die betekenis ? Slaan dit na in die verklarende woordeboek. Skryf dit neer.

LU 3.7.2	

Table 2.27

³This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23452/1.1/>>.

Dus is die ekonomie alles en almal wat geld verdien, geld spaar en geld spandeer.

geld verdien : earn money

geld spaar : save money

geld spandeer : spend money

- Gesels nou in julle groepe oor wie die geld in julle huishouding verdien.
- Hoe verdien hy / sy / hulle die geld?
- Hoeveel dae per week werk hy / sy / hulle?
- Hoeveel ure werk hy / sy / hulle per dag?
- Hoe kom hy / sy / hulle by die plek waar hulle geld verdien?
- Kry hy / sy / hulle 'n weeklikse loon of 'n maandelikse salaris?

LU 1.5.1		LU 2.1.2	

Table 2.28

3. Stillees.

Julle opvoeder gaan die onderstaande leesstuk hardop voorlees. Daarna gaan julle dit self stil deurlees en die daaropvolgende vrae beantwoord.

Die wêreld sonder geld?

Dit is baie moeilik om die wêreld sonder geld voor te stel. Wanneer 'n mens werk, word jy gewoonlik vergoed. Lees bietjie hoe 'n sangeres vir 'n optrede betaal is.

Die sangeres se naam was Mile Zélie en sy het in die hoofstad van Frankryk, Parys, gewoon. Sy is eendag genooi om 'n konsert te gaan hou op 'n eiland in die Stille Suidsee. Haar betaling sou 'n derde van die inkomste by die kaartjieskantoor wees. Kan jy raai hoe verbaas sy was toe sy haar betaling ontvang? Sy het 3 varke, 2 dosyn kalkoene, 44 hoenders en 'n groot klomp kokosneute, piesangs, suurlemoene en lemoene ontvang. Mile Zélie het nie geweet sy gaan optree in 'n wêreld sonder geld nie! Vir die eilandbewoners was dit heeltemal normaal om iemand met diere en vrugte te vergoed! Hulle het met hulle produkte gekoop en vergoed, nie met geld nie.

Beantwoord nou die volgende vrae deur W (waar) O (onwaar) of OB (onvoldoende besonderhede, wanneer jy nie genoeg inligting het nie) te skryf.

- Mile Zélie was 'n sangeres
- Sy was 'n Franse dame
- Parys is die hoofstad van Frankryk
- Sy het 'n konsert gaan hou in 'n groot stad
- Sy sou die helfte van die inkomste by die kaartjieskantoor ontvang
- Sy het gedink sy gaan met geld betaal word
- Deel van haar betaling was 12 kalkoene
- Daar was baie vrugtebome op die eiland
- Die diere was lewendig
- Die eilandbewoners het nooit geld gebruik as betaling nie

Totaal 10

LU 3.3.2	

Table 2.29

10

Selfassessering onder leiding van die opvoeder. Ek het gekry.

WOORDESKAT

vergoed : compensate
 betaling : payment
 inkomste : income
 kaartjieskantoor : booking-office
 produkte : products

4. Elke huishouding het elke maand 'n honderd-en-een dinge wat gekoop en betaal moet word. Kyk bietjie hoe gaan dit in die Adams-gesin se huis.

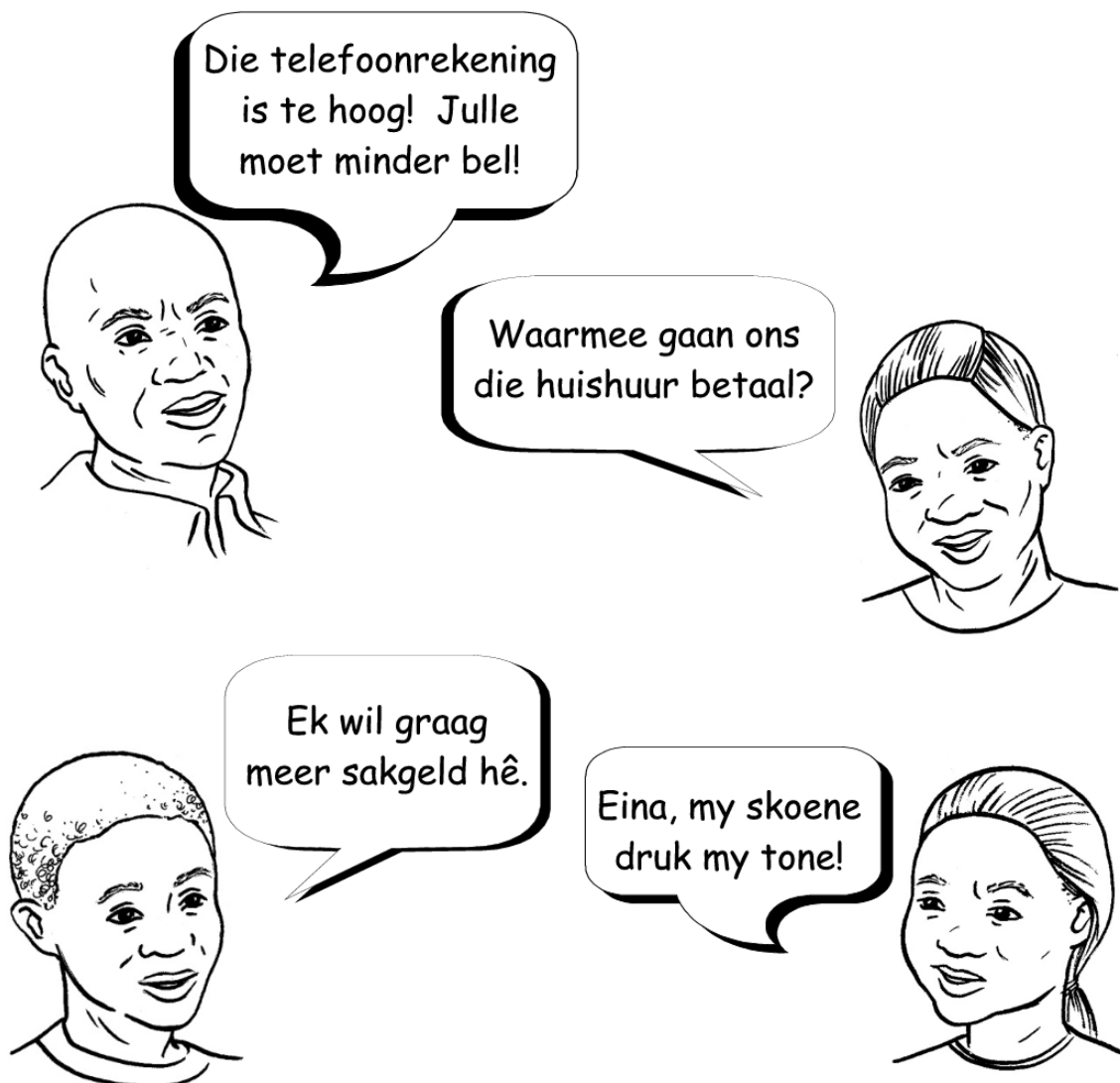

Figure 2.5

Hier sien ons vier soorte sinne:

- Die **stelsin**: (om iets te sê) Ek wil graag meer sakgeld hê.

‘n Stelsin het ‘n **punt** aan die einde.

- Die **vraagsin**: (om ‘n vraag te vra) Waarmee gaan ons die huishuur betaal?

‘n Vraagsin het ‘n **vraagteken** aan die einde.

- Die **uitroepsin**: (om gevoelens uit te druk) Eina, my skoen druk my tone!

‘n Uitroepsin het ‘n **uitroepteken** aan die einde

- Die **bevelsin**: (om ‘n bevel te gee) Julle moet minder bel!

‘n Bevelsin het ‘n **uitroepteken** aan die einde.

Mense se name word met hoofletters geskryf. Ons noem dit **eiename**. Name van plekke, strate, skole, koerante en tydskrifte is ook eiename en word dus ook met hoofletters geskryf.

NAME	Mabel
VANNE	Jones
PLEKKE	Gauteng; Garieprivier; Kaapstad
SKOLE	Laerskool Lekkerland
STRATE	Blomstraat; Roosland
KOERANTE EN TYDSKRIFTE	Die Burger; Die Huisgenoot
DAE VAN DIE WEEK	Sondag; Woensdag
MAANDE VAN DIE JAAR	Februarie; Augustus

Table 2.30

Skryf die volgende sinne oor met die nodige hoofletters en ook die ontbrekende leestekens aan die einde van die sinne:

- hou op om so te skree
- eina mansu, jy trap op my toon
- lewer john williams die burger in boomstraat af
- oppas michelle, jy gaan val
- is susan thomas in die laerskool jakaranda
- daar is ‘n foto van tafelberg op die voorblad van die huisgenoot
- ek is ‘n burger van suid-afrika
- joshua mesele woon in maputo, die hoofstad van mosambiek

LU 6.2.15	

Table 2.31

Alle huishoudings het basiese behoeftes, of hulle nou ryk of arm is. Ons het almal kos, klere en blyplek nodig. Behoeftes is die dinge wat ons nodig het om te oorleef (survive). Kyk ‘n bietjie na hierdie inkopielys en onderstreep al die items wat **behoeftes** is:

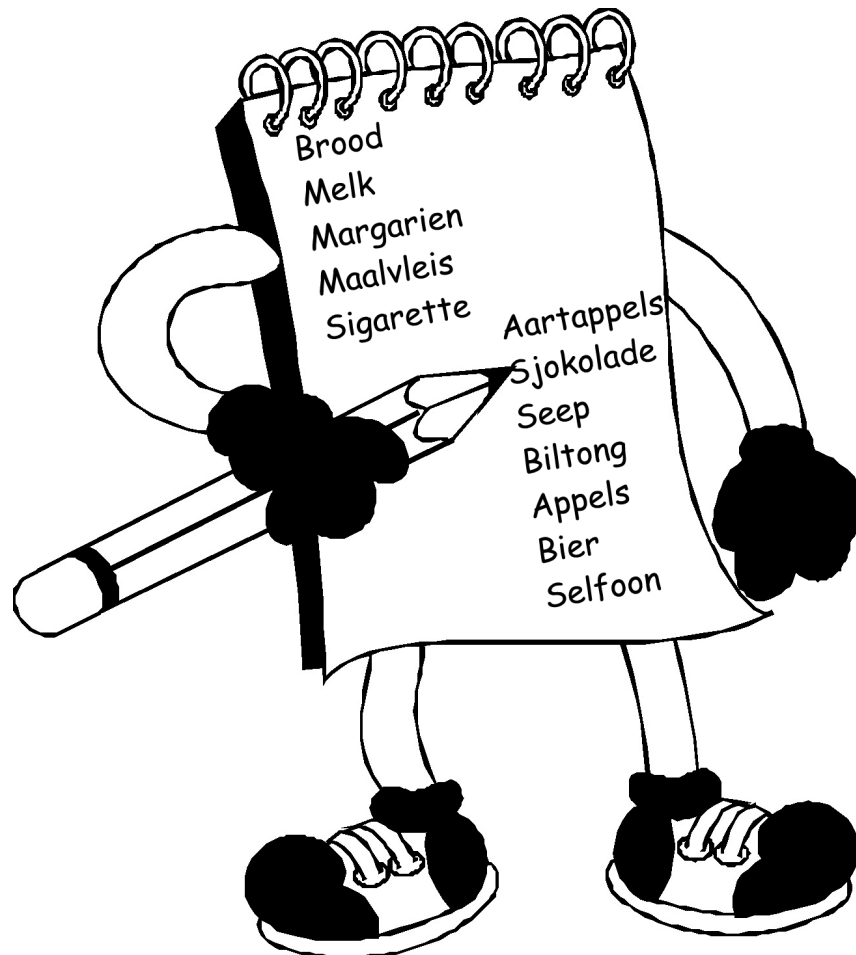

Figure 2.6

5. Mondeling en skriftelike werk.

Jy en 'n maat gaan saamwerk vir die volgende aktiwiteit. Skryf nou 'n dialoog oor die volgende situasie. 'n Baie ryk persoon wil graag die straatkinders help. Hierdie persoon gesels met een van die straatkinders om uit te vind hoe hy met hulle behoeftes kan help.

Die volgende vrae kan gevra word:

RP (ryk persoon)

SK (straatkind)

Ryk persoon: Wat is jou naam?

RP: Hoe oud is jy?

RP: Waar kom jy vandaan?

RP: Hoe oud was jy toe jy op straat begin bly het?

RP: Hoekom het jy 'n straatkind geword?

RP: Hoe kry jy elke dag kos in die hande?

RP: Waar slaap jy?

RP: Wat doen jy in die winter om warmer te slaap?

RP: Ek wil jou graag help om 'n beter lewe te ly. Elke mens het basiese

behoefte. Ek dink die eerste behoefte waarmee ek jou kan help, is:

LU 2.1.1		LU 4.3.1	

Table 2.32

Indien julle opvoeder dit toelaat, kan julle aantrek vir hierdie rolspel. Probeer om julle rolle ook met lyftaal en gesigsuitdrukkings te vertolk!

Partykeer wil mens dinge hê wat jy nie regtig nodig het nie. Ons noem dit ‘n **begeerte**. Ons kan ook sê jy **wens** jy kan iets kry.

Die verskil tussen ‘n **begeerte** en ‘n **behoefte** is die volgende:

- ‘n **Behoefte** is iets wat jy **nodig het**.
- ‘n **Begeerte** is iets wat jy **graag wil hê**.

Skryf die korrekte Afrikaanse woorde langs die Engelse woorde:

- A need: ‘n _____
- A desire: ‘n _____

6. Skriftelike werk.

Skryf ‘n paragraaf oor elk van die volgende:

Let op na die punktuasie en woordorde van jou sinne. Vergelyk jou poging met die kontrolelys.

- My behoeftes
- My begeertes

LU 4.1.3	

Table 2.33

Luister terwyl jou opvoeder die volgende leesstuk vir julle hardop voorlees. Daarna kan jy en jou maat langs jou dit vir mekaar voorlees. Julle kan mekaar help met die korrekte uitspraak van woorde. Raadpleeg ook die lysie van “Nuwe Woorde” as jy twyfel oor die betekenis van ‘n woord.

NUWE WOORDE	
ruilhandel	bartering or trading
voorsien	Provide
bevolking	Population
afstande	Distances
gemeenskap	Community
kweek kos	grow food
wewer	Weaver
verbou koring	grow wheat
waardevol	Valuable
varke aanhou	keeping pigs
sekere hoeveelheid	certain quantity
linne	Cloth

Table 2.34

7. Begripstoets.

Duisende jare gelede het mense dieselfde behoeftes gehad as wat ons vandag het, maar daar was nog nie geld om die basiese kos mee te koop nie. Daarom het die mense in hul behoeftes voorsien deur middel van ruilhandel.

In daardie dae was die bevolking van die wêreld baie kleiner as vandag. Dorpe en gemeenskappe was ook kleiner. Die afstande tussen dorpe was ook baie kleiner en dit was nie ver om na 'n ander dorp te reis nie.

Wanneer mense nie genoeg kos vir hulle eie behoeftes gekweek het nie, was dit maklik om iemand te kry wat kos vir iets anders sou ruil.

'n Ruiltransaksie sou so kon lyk:

'n Boer wat koring verbou, neem van sy koring na 'n man wat varke aanhou. Die man met varke het koring nodig vir meel om brood te bak vir sy familie. Hy ruil dan die vark vir 'n sekere hoeveelheid koring.

Wanneer die boer weer by die huis kom, slag hy die vark en hou genoeg vleis vir sy familie se behoeftes. Die res neem hy na die wewer vir 'n verdere transaksie. Hy het 'n stuk linne nodig en verruil dit dan vir die orige varkvleis. Dinge wat skaars was, is vir waardevolle items geruil. 'n Diervel sou byvoorbeeld geruil kon word vir spesiale krale.

Beantwoord nou die volgende vrae:

Vul die ontbrekende woorde in:

(a) Duisende jare gelede het mense dieselfde _____ gehad aswat ons vandag het.

(b) Daar was nog nie _____ nie en hulle het kos in die hande gekry

deur middel van _____ .(3)

Skryf nou twee dinge neer wat baie kleiner was as wat dit nou is.

(2)

Kies die regte antwoord en onderstreep dit.

(a) Die boer het sy koring vir (vleis, groente, vrugte) geruil.

(b) Die man wat varke aangehou het, het meel nodig gehad om (koek, brood, beskuit) vir sy familie te bak.

(2)

Hoekom het die boer die orige varkvleis na die wewer toe geneem?

(1)

Die volgende stellings is onwaar. Skryf dit sodat dit waar is.

(a) 'n Wewer maak klere.

(b) Dierevelle was volop.

(2)

Assessering deur opvoeder TOTAAL (20)

LU 3.1.1	LU 3.1.2	

Table 2.35

8. Mondeling

Nou is dit julle beurt! Verdeel in groepe van drie elk en verplaas julleself na duisende jare gelede voordat geld bestaan het. Besluit wie die koringboer is, wie varke aanhou en wie die wewer is. Rolspeel dan sommer die ruilhandeltransaksies waarvan julle nou gelees het.

As daar genoeg tyd is, kan julle 'n bietjie meer handeldryf. Gebruik sommer die inhoud van julle potloodsakkies of pennehouders. Miskien wil jou maat graag jou goue pen "hê". Wat wil jy in ruil hê daarvoor? Onderhandel met mekaar en besluit watter items is waardevoller en watter het min waarde.

LU 2.2.1		LU 2.3.4	

Table 2.36

Leer die volgende meervoude:

e		e		e		e	
Kort klanke -e		Lang klanke		Eindig op -g		Ander woorde	
EEN	BAIE	EEN	BAIE	EEN	BAIE	EEN	BAIE
tak	tak ke	skaap	skap e	dag	da e	muis	muise
mes	messe	vuur	vur e	vlag	vla e	hond	honde
pit	pit te	beer	ber e	vraag	vra e	neus	neuse
bok	bok ke	boot	bot e	maag	ma e	bladsy	bladsy e
hut	hut te	haas	has e	saag	saa e	vark	varke
-kke; -sse;-tte ens		aa; ee; oo; uu		g onthou ook aa			

Table 2.37

s		s		‘s	
Familiëwoorde -s		Woorde met meer as een lettergreep		Eindig op -i,-o,-u en beklemtoonde -a kry 's	
EEN	BAIE	EEN	BAIE	EEN	BAIE
broer	broers	lepel	lepels	ski	ski's
suster	susters	vinger	vingers	foto	foto's
oom	ooms	koppie	koppies	hoera	hoera's
niggie	niggies	appel	appels	skadu	skadu's
neef	neefs	winkel	winkels	ma	ma's

Table 2.38

te		we		ers	
Eindig op -g		Eindig op -f		kind	kinders
EEN	BAIE	EEN	BAIE		
nag	nag te	wolf	wol we		
wag	wag te	straf	straw we		
lig	lig te	kloof	klow e	ens	
vrug	vrug te	stoof	stow e	bad	baddens
gesig	gesig te	dief	diew e	bed	beddens
plig	plig te	duif	duiw e	vrou	vrouens

Table 2.39

ë		Uitsonderings	
oog	oë	pad - paaie	hemp - hemde
boog	boë	gat - gate	bees - beeste
vlieg	vlieë	skip -skepe	vliegtuig - vliegtuie
knie	knieë	stad stede	glas - glase

Table 2.40

Vul die meervoude in:

(a) Daar is baie blaar aan die tak.

Daar is baie _____ aan die _____.

(a) Party dag vra ons baie vraag.

Party _____ vra ons baie _____.

(a) Die boer het vark en perd op sy plaas.

Die boer het _____ en _____ op sy plaas.

(a) Ek het twee broer en drie suster.

Ek het twee _____ en drie _____.

(a) Ek eet graag appel en piesang.

Ek eet graag _____ en _____.

(a) Ons twee se ma neem foto van ons.

Ons twee se _____ neem _____ van ons.

(a) Die wolf bly almal in die kloof.

Die _____ bly almal in die _____.

(a) Die kind slaap in die bed.

Die _____ slaap in die _____.

(a) Die honger mense se gesig blink van blydschap wanneer hulle die vrug kry.

Die honger mense se _____ blink van blydschap wanneer hulle die _____ kry.

(a) Die mense in die groot stad kla van al die vliegtuig se geraas.

Die mense in die groot _____ kla van al die _____ se geraas.

RUIL JOU SINNE MET 'N MAAT S'N OM. ASSESSERING ONDER LEIDING VAN DIE OPVOEDER.

LU 6.2.6	

Table 2.41

2.3.5 Assessering

LU 2	
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:	
2.1.2 voer 'n gesprek oor 'n bekende onderwerp;	
2.2 tree op kultureel gepaste maniere op:	
2.2.1 rolspel bekende situasies met gepaste taal en gebare;	
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:	
2.3.4 beskryf die funksie van iets (soos waarvoor 'n alledaagse toestel gebruik word);	
LU 3	
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:	
3.7.2 gebruik 'n woordeboek;	
3.3 lees vir inligting:	
3.3.2 soeklees (roosters/leesstuk) vir spesifieke inligting;	
LU 4	
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.	
<i>continued on next page</i>	

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
4.1 skryf om inligting oor te dra:	
4.1.1 teken en skryf byskrifte by kaarte, diagramme, grafieke en tabelle;	
4.1.3 gebruik 'n raam of struktuur om 'n eenvoudige verslag te skryf (soos vir 'n wetenskapsperiment);	
4.3 skryf kreatief:	
4.3.1 toon ontwikkeling in die vermoë om verhale, toneelstukke en dialoë te skryf (soos deur sommige poëtiese tegnieke te gebruik om interessante titels te skep en deur dialoog by verhale in te sluit);	
4.4 ontwerp mediatekste:	
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat, 'n eenvoudige advertensie en 'n eenvoudige vraelys;	
4.6 gebruik ontwikkelende kennis van taalstruktuur en -gebruik:	
4.6.1 pas kennis van taalstrukture toe (soos grammatika, spelling, puntuasie, grammatikale verskille tussen huis- en addisionele taal) om eie en ander se werk te redigeer.	
LU 5	
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
5.2 gebruik taal om te dink:	
5.2.4 identifiseer ooreenkomste en verskille;	
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.	
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:	
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:	
6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleiningsvorm (ook van meerlettergrepige woorde) en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: skool/skole; span/spanne; speletjie; kettinkie; broer/suster; man/vrou);	
<i>continued on next page</i>	

6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong; sagte; vroeër; vroegste; dolverlief);
6.2.15 hoofletters en leestekens (punt, komma, vraagteken, uitroepetekens, dubbelpunt).

Table 2.42

2.3.6 Memorandum

3.

- (a) Waar
- (b) Waar
- (c) Waar
- (d) Onwaar
- (e) Onwaar
- (f) Onvoldoende besonderhede
- (g) Onwaar
- (h) Waar
- (i) Onvoldoende besonderhede
- (j) Waar

4.

- (a) Hou op om so te skree!
- (b) Eina, Mansu, jy trap op my toon!
- (c) Lewer John Williams *Die Burger* in Boomstraat af?
- (d) Oppas, Michelle, jy gaan val!
- (e) Is Susan Thomas in die Laerskool Jakaranda?
- (f) Daar is 'n foto van Tafelberg op die voorblad van Die Huisgenoot.
- (g) Ek is 'n burger van Suid-Afrika.
- (h) Joshua Mesele woon in Maputo, die hoofstad van Mosambiek.

5. A need 'n Behoefte

A desire 'n Begeerte

7.

- (a) behoeftes
- (b) geld; ruilhandel
- (c,d) bevolking; dorpe; gemeenskappe; afstande tussen dorpe (enige twee)
- (e) vleis
- (f) brood
- (g) Hy het die orige varkvleis vir 'n stuk linne verruil.
- (h) 'n Wewer maak linne.
- (i) Diervelle was skaars.

2.4 Geldeenhede⁴

2.4.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

2.4.2 Graad 6

2.4.3 Module 6

2.4.4 GELDEENHEDE

1. Hoe goed ken jy die geldeenheid van ons land? Ons praat mos van die voorkant van 'n munt as die kruis (kopkant), en van die munt (agterkant) as die stertkant. Op die voorkant verskyn ons land se wapen. Op die agterkant verskyn daar afbeeldings van diere of van blomme, asook die waarde van die munt, bv. 1c, 2c, ensovoorts.

Op ons geldnote se voorkant is daar afbeeldings van diere se koppe en die note is ook verskillende kleure. Hoe lyk die note? Voltooi nou die onderstaande tabel: (die eerste een is as voorbeeld gedoen).

WAARDE	AFBEELDING	KLEUR
R10,00	Renoster	Groen
R20,00		
R50,00		
R100,00		
R200,00		

Table 2.43

Die heel eerste geld is 2500 v.C. in Mesopotamië (vandag is dit Irak) gebruik. Die geld was in die vorm van verskillende hoeveelhede silwer.

2. Luisterlees.

Luister nou terwyl julle opvoeder vir julle lees hoe munte ontstaan het. Hy/sy gaan vrae lees wat julle dan hieronder gaan beantwoord. Skryf slegs Ja of Nee as antwoord.

10

Ruil jou antwoorde met 'n maat s'n. Julle opvoeder sal die korrekte antwoorde gee sodat julle dit kan nasien.

DIE EERSTE NOTE

Die eerste papiergeld is 1 000 jaar na Christus deur die Chinese begin gebruik. Die Chinese het papier uitgevind en was ook die eerste wat papiergeld gebruik het. Die Chinese het moeg geword daarvan om al die munte rond te dra. Die mense het lievers hul munte by die handelaars gelos en het 'n stukkie papier gekry waarop geskryf is hoeveel munte die papier werd was. Ons kan ook sê dit was 'n kwitansie. Hierdie kwitansies kon as geld gebruik word.

3. Soeklees.

Kom ons kyk bietjie na 'n noot van naderby! Ons gebruik 'n R100-00 noot as voorbeeld.

⁴This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23453/1.1/>>.

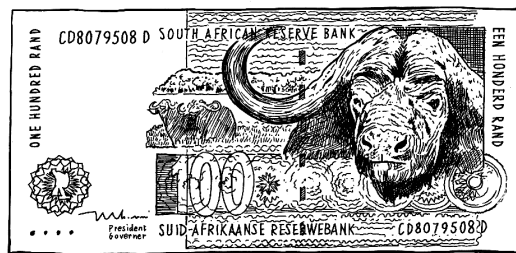

Figure 2.7

Beantwoord nou die volgende vrae. Jy sal al die antwoorde op die afdruk van die R100,00 kry.

- Wat is die nommer van die banknoot?
- Watter bank het hierdie noot uitgereik?
- Wie is die president van hierdie bank?
- Watter dier word op die noot afgebeeld?
- Wat is die waarde van die noot in woorde?
- Hoeveel van hierdie diere staan in die veld?
- Hoeveel Braille-skrif kolletjies is op die onderste linkerkantse hoek van die noot?
- Wat dink jy is die betekenis van hierdie dier?

LU 3.3.2	

Table 2.44

Selfassessering onder leiding van die opvoeder.

8

Ek het

4. Mondeling.

Verbeel jou jy het tienduisend (10 000) van hierdie note. Hoeveel geld is dit? R..... Wat sal jy alles met hierdie geld doen? Dink net hoe fantasties dit sal wees. Beplan baie mooi hoe jy hierdie geld sal spandeer. Kom vertel dan aan jou maats wat jy alles daarmee sal doen. Jy het sowat drie minute tot jou beskikking.

Jy kan ook die onderstaande ruimte gebruik vir jou beplanning.

LU 2.4.4	

Table 2.45

5. Intensiewe vorme.

As jy werklik R1 000 000 sou hê, sal ons kan sê jy is **baie** ryk. Een woord vir **baieryk** is **skatryk**. Dit beskryf ook hoë ryk jy is. So, byvoorbeeld, sal jy dan **baie** gelukkig wees. Een woord vir **baie gelukkig** is **dolgelukkig**. Ons noem hierdie woorde **intensiewe vorme**.

Leer die intensiewe vorme.

KLEURE

- Baie blou is potblou
- Baie wit is spierwit
- Baie swart is pikswart
- Baie rooi is bloedrooi
- Baie groen is grasgroen
- Baie geel is goudgeel

ANDER INTENSIEWE VORME

- Baie nuut is splinternuut
- Baie warm is vuurwarm
- Baie leeg is dolleeg
- Baie nat is papnat
- Baie duur is peperduur
- Baie oud is stokoud
- Baie jonk is bloedjonk
- Baie koud is yskoud
- Baie vol is propvol
- Baie droog is kurkdroog
- Baie goedkoop is spotgoedkoop

Voltooi die sinne:

- Die koffie is baie warm of
- Die blom is baie geel of
- Die blik is baie leeg of
- Die motor is baie duur of
- Die lug is vandag baie blou of

LU 6.2.7	

Table 2.46

6. Dink julle baie geld maak mens altyd baie gelukkig?

Lees bietjie die gedig wat Vanessa, 'n elfjarige dogter, geskryf het . Julle kan beurte maak om dit vir mekaar voor te lees.

Die TV is aan op 'n DS-kanaal,
 Miskien moet ek liever my Gameboy gaan haal.
 Of sal ek eerder op die rekenaar speel,
 Dalk 'n blik Coke gaan haal vir my droë keel?
 Voor ons groot huis staan 'n mooi, blink motor,
 In die garage is nog een, net baie groter.
 Ek het alles wat my hart kan begeer
 Hoekom vra ek nog iets, nog meer?
 Ag Mamma, hoekom is jy nooit tuis?
 Hoekom is ek altyd alleen by die huis?
 Pappa, waar is jy, alweer weg?
 Druk my net vas, dan's als weer reg.
 Gesels nou oor hierdie gedig.

- Is Vanessa ryk of arm?
- Hoe weet jy dit?

- Voel sy gelukkig?
- Watter woorde kan ons gebruik om te beskryf hoe Vanessa voel? Skryf hulle neer:
- Hoekom voel sy so?
- Wat wil sy graag hê?
- Is dit 'n behoefte of 'n begeerte?

7. Tyd om te skryf.

Skryf nou in jou eie woorde oor Vanessa. In jou skryfstuk moet jy vertel van haar besittings, maar ook oor hoe sy voel en hoekom sy so voel. (Gebruik die assesseringsruit onderaan as riglyn om seker te maak jou skryfwerk is goed en korrek).

LU 3.1.2	

Table 2.47

Ruil jou skryfstuk oor Vanessa met 'n maat s'n. Gebruik die assesseringsruit om jou maat se skryfwerk te assesseer. Maak 'n X in die toepaslike kolom.

	Altyd	Dikwels	Nie so gereeld	Soms	Nooit
Sinne begin met hoofletters					
Eiename is met hoofletters geskryf					
Daar is 'n . , ! of ? aan die einde van 'n sin					
Die woorde is korrek					
Die woorde is korrek gespel					
Die inhoud is goed en sinvol					

Table 2.48

Geassesseer deur

Jou opvoeder gaan die onderstaande storie hardop voorlees. Luister baie mooi. Jy en jou maat in die groep kan dit vir mekaar voorlees. Help mekaar met die korrekte uitspraak van woorde. Julle gaan kans kry om die leesstuk voor te berei om vir die klas of groep voor te lees. Julle sal dan geassesseer word.

8. Hardoplees.

Lank gelede het daar 'n skatryk koning geleef. Sy naam was Midas. Hy het 'n pragtige dogtertjie gehad vir wie hy baie lief was. Hy was ongelukkig net so lief vir geld en goud. Hoe liewer hy vir sy dogtertjie geword het, hoe liewer het hy vir sy geld en goud geword.

Koning Midas het elke dag sy geld getel. Op 'n dag staan daar 'n vreemde mannetjie langs hom.

“O, Midas, jy is skatryk, maar is jy gelukkig?” vra hy . “Ja, ek is, maar ek het nog nie genoeg goud nie.”

“Jy mag één wens wens en die wens sal waar word. Wat wil jy wens?”

“Ek wens dat alles waaraan ek raak, in goud sal verander,” sê Midas.

“ Jou wens sal waar word en van môre af sal alles waaraan jy raak in goud verander”, sê die mannetjie.

Toe Midas die volgende oggend wakker word, vat hy aan die stoel langs sy bed. Hy is so bly! Hy spring op en raak aan alles: die bed, lakens, kussings en gordyne. Alles verander in goud!

Midas stap eetkamer toe. Hy sit 'n snytjie brood op sy bord, maar hy skrik toe dit in goud verander. Hy wil sy koffie drink, maar sy koppie verander in goud. Nou raak hy bekommerd. Sal hy ooit weer kan eet of drink?

Sy dogtertjie kom in en sit haar armpies om sy nek. Toe hy na haar kyk, kan hy nie glo wat hy sien nie. Sy dogtertjie se gesiggie is goud, haar hare is goud, haar liggaampie is goud en haar klere is goud en sy is heeltemal kliphard. Sy dierbare dogtertjie is nou ‘n goue standbeeld.

Midas begin huil. Hy sal elke stukkies van sy goue rykdom teruggee en selfs die armste man in die wêreld word as hy net sy dogtertjie kan terugkry.

Skielik staan die mannetjie weer langs hom. “Wel, is jy nou gelukkig?”

“Nee, nee, ek is baie ongelukkig. Ek het my kosbaarste besitting, my kind, verloor.”

“Ek hoop jy het geleer dat geld en rykdom nie die belangrikste op aarde is nie. Wil jy jou wens terugtrek?”

“Asseblief tog, ja! Help my!” smee Midas.

“Nou goed, gaan was jouself in die rivier. Maak ‘n beker vol water en sprinkel dit oor alles wat in goud verander het. Dit sal weer word soos dit was”

Midas het dit dadelik gedoen en was so dankbaar om sy dogtertjie weer lewendig te hê. Koning Midas het sy les geleer.

LU 3.6.1		LU 3.7.3	

Table 2.49

Verdeel nou in groepe en bespreek die volgende vrae:

- Dink jy Koning Midas se wens was dom?
- Hoekom sê jy so?
- Dink jy sy wens was slim?
- Jy kan een wens wens. Wat is jou wens?

LU 3.1.1	

Table 2.50

9. Spel.

Die volgende woorde kom in die leesstuk voor: ryk (rich)

maar (but)

klere (clothes)

haal (fetch)

Lees die woorde hardop.

Lees nou die volgende woorde ook hardop: ruik (smell)

maer (thin)

kleure (colours)

hael (hail)

Alhoewel die woorde byna dieselfde klink, verskil die betekenisse heeltemal.

Leer hoe om die woorde korrek te spel na aanleiding van die betekenis in sinne.

Midas was ryk omdat hy baie geld gespaar het.

Die rose ruik heerlik.

Ek hou van lekkers, maar ek weet dis ongesond.

Die hond is baie maer, want hy eet nie genoeg kos nie.

My ma gaan vir my nuwe klere koop om aan te trek.

Blou en geel is my gunsteling kleure.

Midas moes water gaan haal om op al die goue goed te sprinkel.

LU 6.3.3	

Table 2.51

Die hael het die ruite stukkend geslaan.

10. Nuwe Geld.

Ons weet nie van watter land af Koning Midas gekom het en hoe sy geld gelyk het nie. Dit maak nie saak nie, want dis slegs 'n storie. Tog is dit goed om te weet hoe sommige ander lande se geld lyk. Elke land het sy eie note en munte.

Kan jy raai in watter lande die volgende note gebruik word?

Veral die Amerikaanse dollarnoot is eintlik wêreldwyd bekend.

Ek wonder of julle weet dat daar baie onlangs nuwe note en munte in die wêreld verskyn het! Op 1 Januarie 2002 het 300 miljoen mense in Europa begin om 'n nuwe geldeenheid te gebruik.

Kyk na die kaart van Europa. Soek die volgende lande op die kaart en omkring hulle met 'n helder kleur:

Figure 2.8

Oostenryk, België, Finland, Frankryk, Duitsland, Griekeland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal en Spanje.

Al hierdie lande gebruik vanaf 1 Januarie 2002 dieselfde banknote en munte. Intussen het nog meer lande by hierdie groep aangesluit. Ander lande het intussen ook bygekom. Ons noem die geldeenheid die Euro. So lyk die Euro se simbool:

LU 5.3.1	

Table 2.52

- Verdeel in groepe van vier. Elke groep gaan nou “nuwe geld” ontwerp.

Ontwerp vier note.

Ontwerp vier munte.

- Die nuwe geld moet in plakkaatvorm voorgelê word. Elke groeplid is verantwoordelik vir ‘n munt en ‘n noot se ontwerp. Op die plakkaat moet die kopkant en die stertkant van elke munt geïllustreer word, asook die waarde van die munt. Dieselfde moet met die note gedoen word.
- Elke groep kan sy eie tema kies waarvolgens die geld ontwerp word. Julle kan ook die munte en note uit karton en papier maak.
- Elke groeplid moet dan sy munt en noot aan die klas verduidelik.

LU 2.4.4	

Table 2.53

2.4.5 Assessering

LU 2
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:
2.4.3 maak ‘n speletjie op wat taal betrek;
2.4.4 verbeel haar/hom moontlikhede en beskryf dit.
LU 3
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
3.1 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van die elemente van stories:
<i>continued on next page</i>

3.1.1 titel, ruimte/agtergrond en intrige (soos: vertel waarom sekere gebeure op daardie manier in ‘n storie gebeur);
3.1.2 begryp karakters (soos: beskryf hoe ‘n karakter voel en gesels oor moontlike redes vir hul optrede);
3.3 lees vir inligting;
3.3.2 soeklees (roosters/leesstuk) vir spesifieke inligting;
3.6 lees vir genot en inligting;
3.6.1 lees baie fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;
3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:
3.7.2 gebruik ‘n woordeboek;
3.7.3 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 3 000 tot 5 000 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in ‘n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 5 000 woorde te mik.
LU 6
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen :
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleiningsvorm (ook van meerlettergrepige woorde) en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos: skool/skole; span/spanne; speletjie; kettinkie; broer/suster; man/vrou);
6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong; sagte; vroeër; vroegste; dolverlief);
6.2.15 hoofletters en leestekens (punt, komma, vraagteken, uitroepeteken, dubbelpunt).
6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:
6.3.3 verstaan en gebruik woorde wat tot verwarring kan lei (bv. maar – maer).
LU 5
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
5.2 gebruik taal om te dink:
5.2.4 identifiseer ooreenkomste en verskille;
5.3 versamel inligting en teken dit op verskillende maniere op:
<i>continued on next page</i>

5.3.1 voer eenvoudige navorsing uit (soos 'n verkeersopname).

Table 2.54

2.4.6 Memorandum

Luisterleesstuk en die stellings

(Lees eers die stellings, daarna die leesstuk en dan weer die stellings sodat die leerders dit kan beantwoord)

Stellings: (leerders skryf slegs **ja** of **nee** as antwoorde)

- (a) Die vroegste munte is 700 jaar voor Christus gemaak.
- (b) Hierdie munte is deur die Grieke gemaak.
- (c) Die munte was klonte metaal.
- (d) Die munte was gestempel.
- (e) Die munte was slegs van goud gemaak.
- (f) Elektrum is 'n mengsel van goud en silwer.
- (g) Die Chinese het 800 jaar voor Christus ook munte begin maak.
- (h) Hierdie munte was van silwer gemaak.
- (i) Die munte was in die vorm van 'n klein messie.
- (j) Die munte was ook in die vorm van 'n klein grafie.

Leesstuk:

Die vroegste munte is 700 jaar voor Christus deur die Grieke gemaak. Die munte was eintlik klonte metaal wat gestempel was om te bewys wie dit gemaak het. Die klonte was gemaak van 'n mengsel van goud en silwer. Die mengsel word elektrum genoem. Die Chinese het 500 jaar voor Christus ook begin om munte te maak. Hulle munte het heeltemal anders gelyk. Hulle munte was van brons gemaak en was in die vorm van 'n klein messie of 'n klein grafie.

1.

- R20,00 Olifant Bruin
- R50,00 Leeu Pienk
- R100,00 Wildebees Blou
- R200,00 Luiperd Geel/oranje

2.

- (a) Ja
- (b) Ja
- (c) Ja
- (d) Ja
- (e) Nee
- (f) Ja
- (g) Nee
- (h) Nee
- (i) Ja
- (j) Ja

3.

- (a) CD8079508D
- (b) Suid-Afrikaanse Reserwebank
- (c) Tito Mboweni (Pas aan, indien hierdie antwoord verander)
- (d) Wildebees
- (e) Eenhonderd Rand
- (f) Twee
- (g) Vier

(h)

5.

(a) vuurwarm

(b) goudgeel

(c) dolleeg

(d) peperduur

(e) potblou

Chapter 3

Kwartaal 3

3.1 Die geheimsinnige see¹

3.1.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

3.1.2 Graad 6

3.1.3 Module 7

3.1.4 DIE GEHEIMSINNIGE SEE

3.1.5 DIE GEHEIMSINNIGE SEE

Ons praat van die wêreld waarin ons leef as die “aarde.” Eintlik is dit verkeerd, want daar is baie meer water as vasteland (mainland). As ons die wêreld sou verdeel in see en vasteland, sal daar 70% see en 30% vasteland wees. As die sirkel hieronder die aarde voorstel, hoe kan jy dit verdeel om aan te dui watter persentasie is water en watter persentasie is vasteland?

Duisende jare gelede het die mense net die land geken en byna niks geweet van die wye en geheimsinnige oseaan nie. Die land was al wat belangrik was. Ons kan dit sien op hierdie “Wêreldkaart” wat 2 500 jaar gelede geteken is deur ‘n Griekse geleerde, Hekatäus. Hierdie kaart stel die aarde voor as Europa, Asië en Noord-Afrika en die Middellandse See.

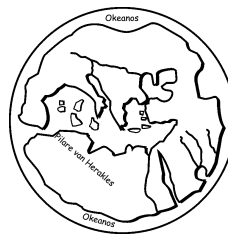

Figure 3.1

Die wêreldkaart van die Griekse geleerde Hekatäus (ongeveer 500 v.C.)

¹This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23470/1.1/>>.

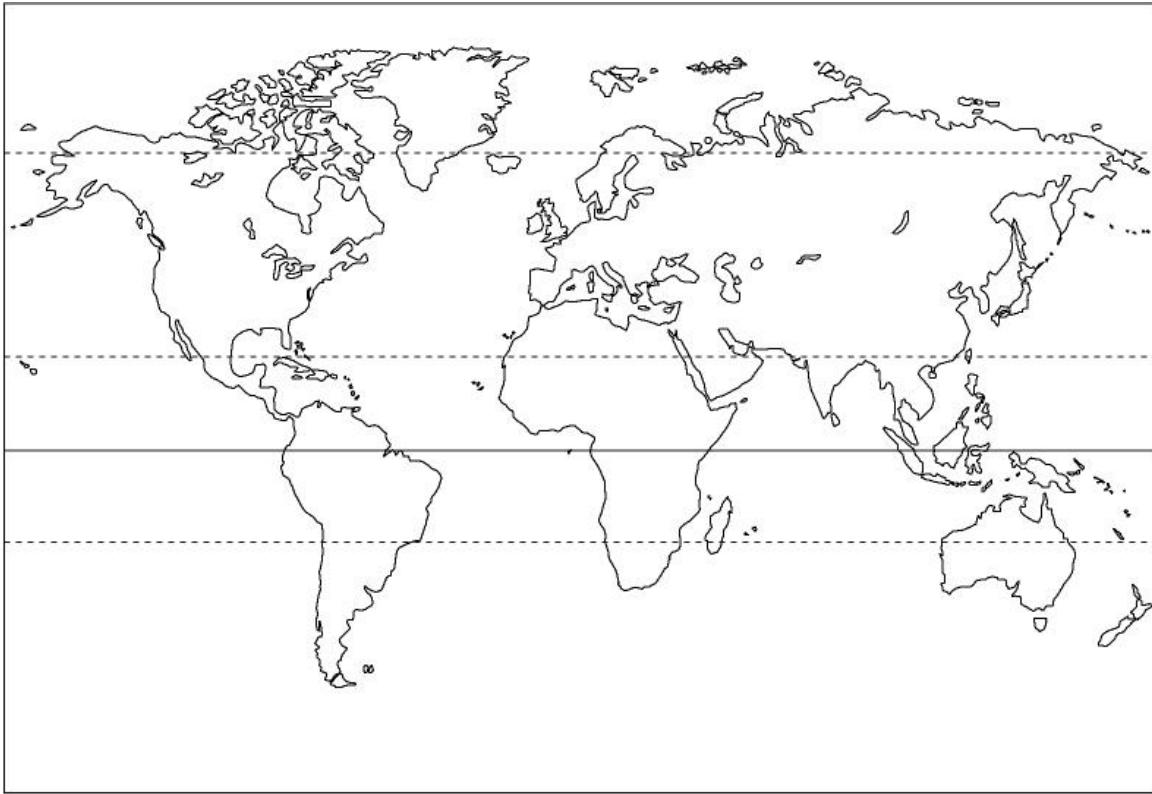

Figure 3.2

Die wêreldkaart vandag

Verdeel nou in groepe en bespreek die volgende:

Wat is die grootste verskille tussen die twee kaarte?

- Hoeveel vastelande is daar op ons wêreldkaart?
- Watter lande kan julle herken op Hekatäus se kaart?
- Wat is hulle name?
- Hoekom word die Middellandse See so genoem?
- Wat is die Griekse naam vir die oseaan?

LU 5.1.2	
LU 5.1.3	

Table 3.1

3.1.6 SEEDIERE

Die see is die tuiste van talle plante en diere. Die meeste seediere kom in die kuswaters naby die land voor. Kan jy enige van die volgende herken? Werk saam met 'n maat en skryf die name neer van die seediere wat

julle herken. Kies uit die lys hieronder.
seeperdjie; kreef; haai; rob; dolfyn; paling; pikkewyn; walvis:

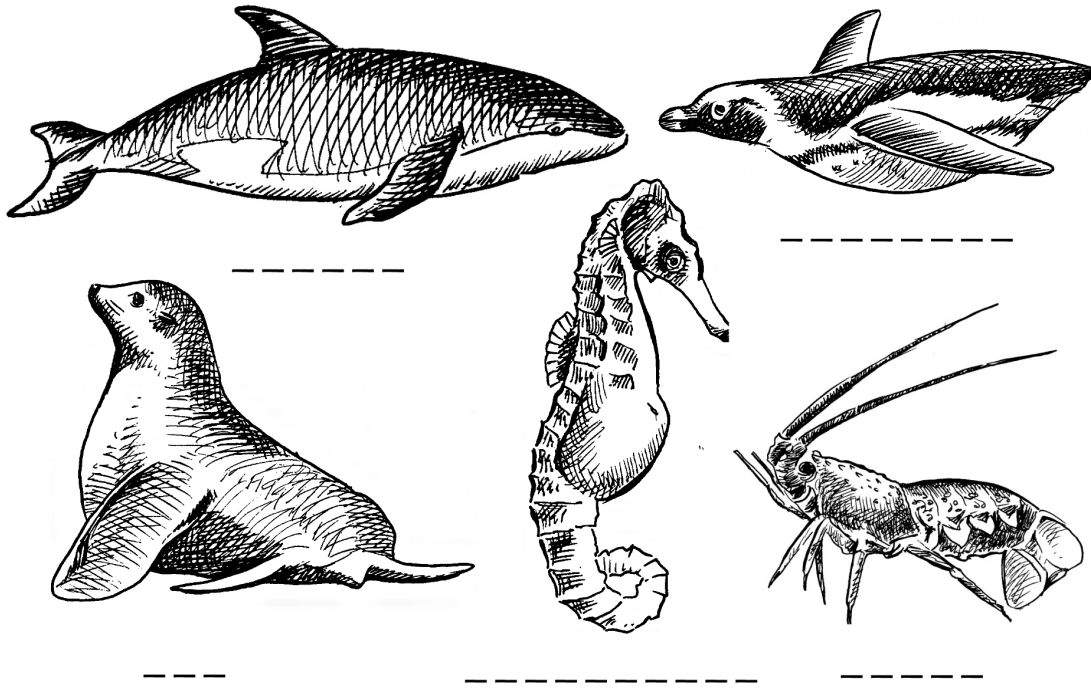

Figure 3.3

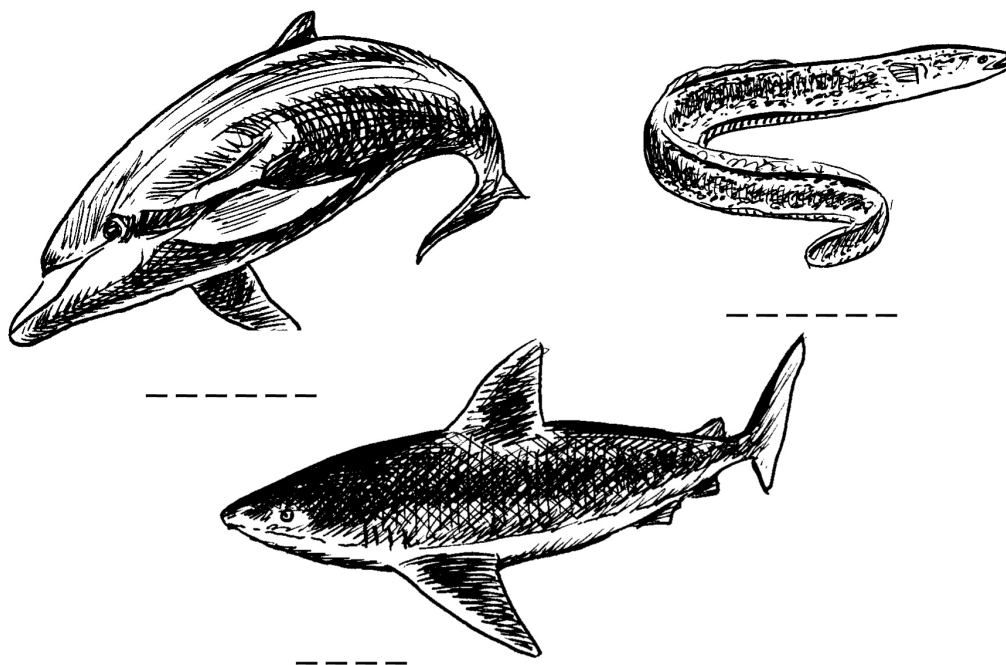

Figure 3.4

LU 6.1.2	

Table 3.2

Leer nou die spelling van hierdie seediere se name.

3.1.7 MONDELING

Jy het nou 'n gesprek tussen 'n haai en 'n duiwelveurvis ontsyfer. Hier gaan nou nog 'n gesprek volg, maar hierdie slag is jy ook 'n vis. Jy kan enige vis of seedier wees. Jou maat gaan die onderstaande vrae vra en jy moet hulle kan beantwoord. Jy sal dus 'n bietjie inligting moet insamel oor die vis of seedier wat jy wil wees. Jy en jou maat gaan beurte maak om die vrae te stel. Ons kan mos ook sê julle gaan beurte maak om 'n onderhoud te voer. Onthou om in volsinne te antwoord.

ONDERHOUD

Julle kan die antwoorde neerskryf as julle wil.

- (a) Wat is jou naam? (Watter soort seedier of vis is jy?)
- (a) Beskryf hoe jy lyk:
- (a) Waar of wat is jou woonplek?
- (a) Wat eet jy en hoe kry jy jou kos in die hande?

(a) Wie of wat is jou vyande en hoekom?

(a) Hoe plant jy voort? (How do you reproduce?)

(a) Hoe beweeg jy?

(a) Het jy enige eienaardige gewoontes? (Do you have any strange habits?) Vertel ons daarvan.

LU 2.1.1	
LU 2.3.6	

Table 3.3

ASSESSERING: MONDELING – onderhoud voer

3.1.8 SKRIFTELIKE WERK

Skryf nou 'n kort verslag oor die seedier of vis waaroor jy gepraat het. Beskryf dieselfde dinge soos wat jy dit gedoen het terwyl jy mondeling gepraat het.

- watter soort seedier of vis jy is;
- jou voorkoms;
- jou woonplek;
- jou kos;
- jou vyande;
- waar jy jou eiers lê;
- hoe jy beweeg;
- enige eienaardige gewoontes

Skryf ongeveer ag tot tien sinne. Die titel moet die naam van jou vis of seedier wees.

LU 4.1.3	

Table 3.4

3.1.9 STILLEESTOETS

Lees die onderstaande leesstuk oor visse se uitwendige kenmerke. Beantwoord die vrae.

NUWE WOORDE					
vinne	-	fins	anaalvin	-	anal fin
stertvin	-	tailfin	buikvin	-	pelvic fin
borsvin	-	pectoral fin	rugvin	-	dorsal fin
boontoe swem	-	swim upwards	dryf aan	-	drives

Table 3.5

Visse gebruik hulle vinne om mee te swem. Die stertvin is soos ‘n roer. Dit stuur en dryf die vis aan deur die water. Die borsvinne, een aan elke kant, is soos ons arms en word gebruik om mee te draai, te duik en te stop. Die rugvin en anaalvin hou die vis regop. Die buikvin, een aan elke kant, is soos ons bene en help die vis om boontoe te swem in die water.

Beantwoord nou die volgende vrae deur slegs **W** (waar) **O** (onwaar) of **OB** (onvoldoende besonderhede) te skryf.

- (a) Visse gebruik hulle skubbe om mee te swem.
- (b) Hierdie vis het vyf soorte vinne.
- (c) Die stertvin stuur die vis deur die water.
- (d) Die borsvinne doen die werk van arms.
- (e) Die rugvin en anaalvin hou die vis regop.
- (f) Hierdie vis het twee buikvinne wat hom help om te duik.
- (g) Die vis se oor sit agter die oog.
- (h) Hierdie vis het nie tande nie.
- (i) Die buikvin is onder sy maag.
- (j) Die vis het nie ooglede nie.

SELFASSESSERING ONDER LEIDING VAN DIE OPVOEDER:

LU 3.3.4	

Table 3.6

3.1.10 VERKLEINWOORDE

As iets klein is, skryf ons gewoonlik -ie, -jie, -tjie, -pie, -kie of -etjie agteraan die woord.

- (a) Lees die paragraaf oor die bloublasie en onderstreep al die verkleinwoorde.

Omdat ons net ‘n klein deeltjie van sy liggaampie bo die water sien, is die bloublasie soos ‘n ysbergie. Die grootste deel is onder die water. Die bloublasie is eintlik ‘n kolonietjie diertjies. Onder die water hang daar tentakeltjies waarmee hy klein vissies verlam. Die deeltjie wat op die branders dryf, word uit ‘n klein gaskliertjie in sy sytjie gevul. Die kleintjies bly na geboorte vasgeheg totdat hulle groot genoeg is om weg te dryf.

Selfassessering onder leiding van die opvoeder.

Leer nou hierdie spelreëls oor verkleinwoorde.

Jou opvoeder sal jou kennis en spelling toets.

3.1.11 Assessering

LU 2
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
<i>continued on next page</i>

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:
2.1.1 stel en beantwoord vrae;
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:
2.3.3 beskryf 'n proses;
2.3.5 gesels oor 'n onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is;
2.3.6 voer 'n klasopname uit (soos voer onderhoude met klasmaats en teken reaksies op 'n tabel of grafiek aan);
2.4 gebruik die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse:
2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op;
2.4.4 verbeel haar/hom moontlikhede en beskryf dit.
LU 3
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
3.2 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van sommige elemente van poësie:
3.2.1 woorde wat rym;
3.2.4 vergelykings;
3.3 lees vir inligting:
3.3.4 lees tekste oor die kurrikulum heen (soos handboeke van ander leerareas);
3.6 lees vir genot en inligting:
3.6.1 lees baie fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste lees- en taalvlak;
3.6.5 los woordraaisels op;
3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:
3.7.2 gebruik 'n woordeboek;
3.7.3 demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 3 000 tot 5 000 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in 'n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 5 000 woorde te mik.
LU 4
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
<i>continued on next page</i>

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting oor te dra:
4.1.3 gebruik 'n raam of struktuur om 'n eenvoudige verslag te skryf (soos vir 'n wetenskapeksperiment);
4.3 skryf kreatief:
4.3.1 toon ontwikkeling in die vermoë om verhale, toneelstukke en dialoë te skryf (soos deur sommige poëtiese tegnieke te gebruik om interessante titels te skep en deur dialoog by verhale in te sluit);
4.4 ontwerp mediatekste:
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat, 'n eenvoudige advertensie en 'n eenvoudige vraelys;
4.5 verstaan die skryfproses:
4.5.1 skryf konsepweergawes (kladwerk), lees dit krities deur, kry terugvoering van die onderwyser en klasmaats en herskryf dit.
LU 5
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:
5.1.2 verkry en gebruik inligting uit materiaal wat in Tale en ander leerareas gebruik word;
5.1.3 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik.
LU 6
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.1 spel bekende woorde korrek:
6.1.2 woorde met enkel- en dubbelvokale en-konsonante (soos: wanneer, gelukkig);
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleiningsvorm (ook van meerlettergrepige woorde) en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos skool/skole; span/spanne; speletjie; kettinkie; broer/suster; man/vrou);
6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong, sagte, vroeër, vroegste, dolverlief);
<i>continued on next page</i>

6.2.8 persoonlike, besitlike, vraende en betreklike voornaamwoorde;

Table 3.7

3.1.12 Memorandum

- Die Amerikas verskyn nie op Hekatäus se kaart nie, en ook nie die hele Afrika nie.
- sewe
- Italië, Griekeland, Wes-Europa (Spanje, Portugal, Frankryk) Noord-Afrika, Egipte
- Tussen Noord-Afrika en Europa (in die middel)
- Okeanos

2.

- walvis
- pikkewyn
- rob
- seeperdjie
- kreef
- dolfyn
- paling
- haai

5.

- (a) O
- (b) W
- (c) W
- (d) O
- (e) W
- (f) W
- (g) OB
- (h) OB
- (i) W
- (j) W

6. (a)

- deeltjie
- liggaampie
- bloublasie
- ysbergie
- kolonietjie
- diertjies
- tentakeltjies
- vissies
- deeltjie
- gaskliertjie
- sytjie
- kleintjies

3.2 Nuwe woorde²

3.2.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

3.2.2 Graad 6

3.2.3 Module 8

3.2.4 NUWE WOORDE

3.2.5 BEGRIPSTOETS

Luister terwyl julle opvoeder die volgende leesstuk hardop vir julle voorlees. Daarna kan jy en jou maat dit vir mekaar voorlees en mekaar help met die korrekte uitspraak van woorde. Raadpleeg ook die lys van “Nuwe Woorde” as julle twyfel oor die betekenis van ‘n woord.

NUWE WOORDE					
wetenskaplikes	-	scientists	beloning	-	reward
haaie	-	sharks	viskundige	-	person who studies fish
akkedis	-	lizard	bestudeer	-	study
eienaardige	-	strange	beskryf	-	describe
bemannig	-	crew	opgewondenheid	-	excitement
plaaslike	-	local	verras	-	surprise
treilnet	-	trawl net	in kennis stel	-	inform
hengelaar	-	angler			

Table 3.8

Stokou Vis Verras

Dit is 22 Desember 1938. Daar is groot opgewondenheid in die hawe van Oos-Londen. Die vissersboot van kaptein Hendrik Goosen, die Nerine, het ‘n vreemde, groot vis aan land gebring!

Hulle vangs was dié dag maar swak en hulle het net ‘n klomp haaie in die treilnet gevang. Daar was ook ‘n baie eienaardige vis tussenin. Hulle het nog nooit so ‘n vis gevang nie. Hy het soos ‘n reuse-akkedis gelyk. Die bemanning het mej. Latimer-Jones by die plaaslike museum gebel. Sy het óók nie die vis geken nie, maar ‘n beroemde viskundige, prof. J.L.B. Smith, in kennis gestel en hy het dit uitgeken as ‘n selekant – ‘n vis wat almal gedink het 70 miljoen jaar gelede geleef het.

Prof. Smith was verskriklik opgewonde en het die vis deeglik beskryf en bestudeer. Hy het besef dat hierdie vis iewers teen die kus van Oos-Afrika in baie diep waters aangetref sal word. Hy het toe ‘n beloning aangebied en foto’s van die eienaardige vis in Oos-Afrika, Madagaskar en op die Comore-eilande versprei. Presies 14 jaar later het ‘n hengelaar op die Comore so ‘n vis gevang. Die berig oor die tweede selekant het selfs ‘n groter opgewondenheid onder wetenskaplikes oor die wêreld heen veroorsaak.

Sedert 1938 is daar meer as 180 selekante naby die Comore gevang.

Die kaarte dui aan waar selekante tot dusver gevang is.

²This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23463/1.1/>>.

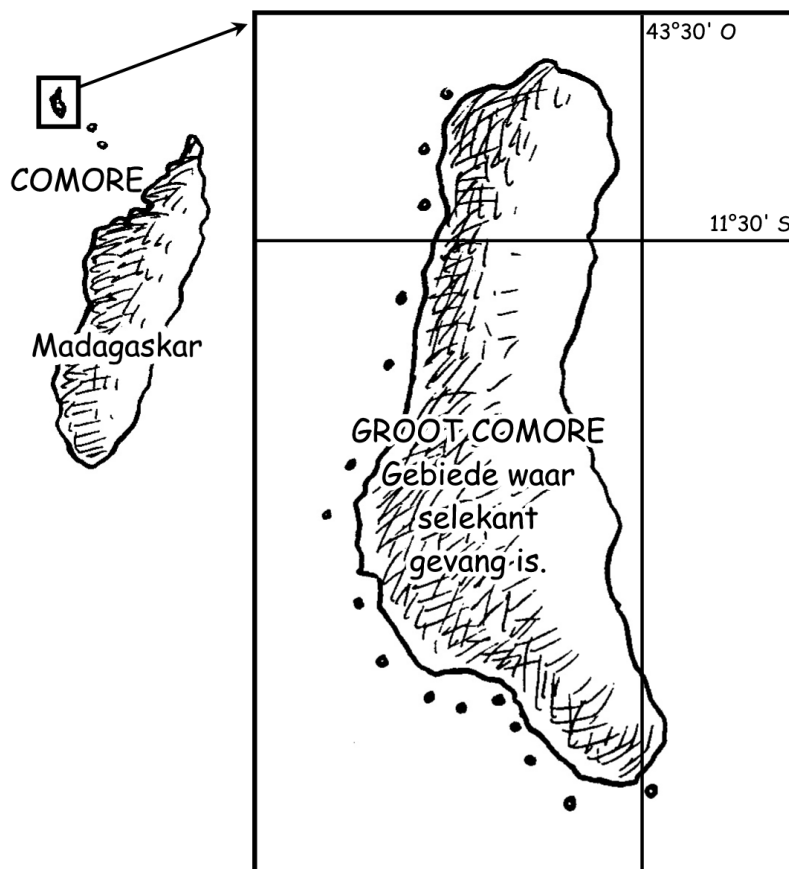

Figure 3.5

Beantwoord nou die volgende vrae.

1. Skryf slegs die antwoorde:
2. Wat is die datum waarop hierdie selekant die heel eerste keer gevang is?

(1)

- In watter stad se hawe is hierdie vis aan land gebring?

(1)

- Wat was die naam van die vissersboot?

(1)

(3)

1. Kies die korrekte antwoorde. Trek 'n sirkel om die korrekte nommer:

Hulle het die volgende in hulle treilnet gevang:

- ‘n klomp haaie
- ‘n klomp haaie en ‘n reuse-akkedis
- ‘n klomp haaie en ‘n eenaardige vis

(1)

Die bemanning het mej. Latimer-Jones gebel by:

- die plaaslike museum
- die plaaslike hawe
- die plaaslike viswinkel

(1)

Professor J.L.B. Smith was ‘n beroemde:

- deskundige
- viskundige
- selekundige

(1)

(3)

Die volgende stellings is ONWAAR. Skryf hulle oor sodat hulle WAAR sal wees:

- Mej. Latimer-Jones het die vis beskryf en bestudeer.

(1)

- Hy het besef selekante leef naby die kus van Oos-Asië.

(1)

(2)

Beantwoord die volgende vrae in volsinne:

- Watter eilande is naby Madagaskar? (Raadpleeg die kaart).

(1)

- Hoeveel selekante is sedert 1938 gevang?

(1)

(2)

LU 1.1.1	
LU 3.6.1	

Table 3.9

3.2.6 ONTWERP ‘N PAMFLET

Professor Smith het pamflette in Oos-Afrika, Madagaskar en op die Comore-eilande versprei. Hierdie pamflette het die selekant beskryf en ook foto's van die eenaardige vis bevat. Op die pamflet het hy ook 'n beloning aangebied vir die hengelaar (angler) wat 'n selekant vang en hom in kennis stel daarvan.

Julle gaan nou elkeen so 'n pamflet ontwerp. Julle kan 'n A4- of A5-grootte vel papier gebruik. Die pamflet moet al die nodige inligting bevat van die selekant, sowel as foto's, sketse of afdrukke van dié vis. Onthou om ook die beloning aan te bied, sowel as om die telefoonnommer of adres te verskaf.

Gebruik die leesstuk vir die nodige inligting. Jy kan ander bronne ook raadpleeg, byvoorbeeld 'n ensiklopedie of die rekenaar.

LU 4.4.1	

Table 3.10

3.2.7 LIDWOORDE

Lidwoorde is kort woordjies wat jy voor naamwoorde gebruik. Die lidwoord **'n** word vir **een** ding gebruik, bv. **'n** vis, **'n** vin. Die lidwoord **die** word vir een ding én meer as een ding gebruik: **die** vis, **die** visse, **die** vin, **die** vinne. Wanneer ons **die** gebruik, is dit 'n **spesifieke** ding of dinge waarvan gepraat word.

Onthou **'n** word nooit met 'n hoofletter geskryf nie. As jy 'n sin met **'n** begin, word die tweede woord met 'n hoofletter geskryf: **'nV**is swem met sy vinne.

Vul **'n** of **die** op die regte plek in die volgende storie in.

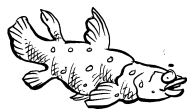

Figure 3.6

SELIE DIE SELEKANT

Selie is baie honger. Hy het lus vir lekker, vet vis. Vis soos rifvis sal veral lekker smaak. Selie is eintlik jagter en hy spoor rooivis op deur elektriese seine op te vang wat hy uitstuur. Selie jag in nag en skuil bedags in grot. Selekant se grootste vyand is haai.

LU 6.2.9	

Table 3.11

3.2.8 MONDELING

Maak 'n radio-advertensie.

Buiten die gebruik van pamflette, kon prof. Smith ook van die radio gebruik gemaak het om te adverteer dat hy op soek is na die selekant. In 1938 was daar nog nie televisie in Suid-Afrika óf Afrika nie. Die mense het baie na die radio geluister in daardie dae. Jy kan saam met 'n maat werk, of alleen, om hierdie advertensie te maak.

Dink aan die volgende wanneer jy/julle die advertensie maak:

- Gaan julle musiek, ‘n liedjie, ‘n klingel of agtergrondgeluide gebruik vir julle advertensie?
- Sal die advertensie ernstig of snaaks wees?
- Wie gaan praat of wie gaan die karakter wees?
- Is die taalgebruik goed en verstaanbaar?
- Word die beloning genoem, sowel as die kontakpersoon en sy telefoonnommer en/of adres?

LU 2.4.2	

Table 3.12

3.2.9 GEDIG

Luister terwyl julle opvoeder die gedig hardop voorlees.

Verdeel in groepe van vier. Elke groeplid kan ‘n strofe (stanza) voorlees. Lees die gedig vier maal deur sodat elkeen elke keer ‘n volgende strofe lees.

Elke groeplid kry dus ‘n kans om elke strofe te lees.

Die selekant

Jy leef daar diep, diep onder in ‘n grot,

Vir sovele jare reeds al tevrede met jou lot.

Jou stert lyk koddig en is eintlik dubbel,

En met so baie tande kan jy nie juis knibbel!

Jou kleur is diepblou met vlekke van wit,

En jou vinne lyk baie soos bene wat aan jou lyf vassit,

Jou lengte is nes dié van groot mense-mans,

Jy lyk so lomp – hoe hou jy jou balans?

Hulle sê jy het 300 miljoen jaar gelede op land geloop,

Is dit moontlik dat jy nog op jou vryheid hoop?

Jou liggaam is nou so groot en swaar,

Dis moeilik om te dink jy kon loop, sowaar!

Hoe het jy oorleef? - dit is die vraag,

Ons kennis van jou verlede bly steeds vaag.

Hoe min weet ons tog van die diep oseaan,

Is daar nóg “monsters” wat hul weg daar onder baan?

G.S.

Beantwoord die volgende vrae, steeds in groepsverband:

(Gebruik woordeboeke om die betekenisse van woorde na te slaan).

- Waarin bly die selekant onder in die see?
- Wat beteken die woord **koddig**?
- Wat beteken die woord **knibbel**?
- Soek ‘n woord in die eerste strofe wat rym met **mot**.
- Watter kleur is die selekant?
- Waarmee word sy vinne vergelyk?

- (a) Wat is mense-mans?
- (a) Wat beteken die woord **lomp**?
- (a) Soek 'n woord in die tweede strofe wat rym met **gans**.
- (a) Hoeveel jaar gelede kon die selekant op land loop?
- (a) Aan hoeveel woorde kan julle dink wat rym met **loop** en **hoop** in die derde strofe? Skryf twee neer:
- (a) Wat beteken die woord **oorleef** in die vierde strofe?
- (a) Wat beteken die woord **vaag** in die vierde strofe?
- (a) Waarom word **monsters** tussen aanhalingstekens geskryf?
- (a) Watter woord in die vierde strofe rym met **haan**?
- Assessering onder leiding van die opvoeder.

Totale punt uit	
	10

Table 3.13

LU 3.2.1		LU 3.2.4	

Table 3.14

In die gedig gebruik hulle die hele tyd woorde soos **jy** en **jou**. Hierdie woorde is voornaamwoorde. Kom ons kyk na die voornaamwoorde.

3.2.10 VOORNAAMWOORDE

Voornaamwoorde is woorde soos **ek**, **jy**, **hy**, **sy**, **ons**, **julle** en **hulle**, en word in die plek van naamwoorde gebruik.

Figure 3.7

Onthou:

- Wanneer ons van 'n meisie praat, gebruik ons die twee woorde **sy** en **haar**, bv. **Sy** eet **haar** kos.
- Wanneer ons van 'n seun praat, gebruik ons **hy** en **sy**, bv. **Hy** eet **sy** kos.
- Wanneer iets aan iemand behoort, verander die voornaamwoorde na **myne**, **joune**, **syne**, **hare**, **ons s'n**, **julle s'n**, **hulle s'n**.

Ek het 'n vis.	Dis my vis.	Die vis is myne .
Jy het 'n vis.	Dis jou vis.	Die vis is joune .
Hy het 'n vis.	Dis sy vis.	Die vis is syne .
Sy het 'n vis.	Dis haar vis.	Die vis is hare .
Ons het 'n vis.	Dis ons vis.	Die vis is ons s'n .
Julle het 'n vis.	Dis julle vis.	Die vis is julle s'n .
Hulle het 'n vis.	Dis hulle vis.	Die vis is hulle s'n .

Table 3.15

Die tongvis sê:

Ek is 'n tongvis.
Ek lê plat op my sy.
Die plat lyf is myne.

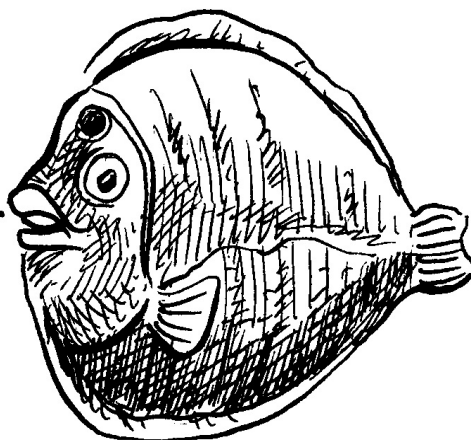

Figure 3.8

Skryf die tongvis se woorde oor as volg:

Jy sê jy is _____

Hy sê hy is _____

Sy sê sy is _____

Verbeel jou daar is twee tongvisse. Die naamwoorde moet na hulle meervoudsvorme verander word.

On sê _____

Julle sê _____

Hulle sê _____

Ruil jou werk om met 'n maat s'n. Assesseer mekaar se werk onder leiding van die opvoeder.

Table 3.16

3.2.11 Assessering

Leeruitkomstes(LUs)
LU 1
LUISTER Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees):
1.1.1 beantwoord letterlike vrae.
LU 2
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:
2.1.1 stel en beantwoord vrae;
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:
2.3.3 beskryf 'n proses;
2.3.5 gesels oor 'n onderwerp waarvoor voorbereiding gedoen is;
2.3.6 voer 'n klasopname uit (soos voer onderhoude met klasmaats en teken reaksies op 'n tabel of grafiek aan);
2.4 gebruik die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse:
2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op;
2.4.4 verbeel haar/hom moontlikhede en beskryf dit.
LU 3
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.
<i>continued on next page</i>

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
3.2 toon, op 'n eenvoudige manier, begrip van sommige elemente van poësie:
3.2.1 woorde wat rym;
3.2.4 vergelykings;
3.3 lees vir inligting:
3.3.4 lees tekste oor die kurrikulum heen (soos handboeke van ander leerareas);
3.6 lees vir genot en inligting:
3.6.1 lees baie fiksie- en nie-fiksie-boeke op 'n gepaste lees- en taalvlak;
3.6.5 los woordraaisels op;
3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:
3.7.2 gebruik 'n woordeboek;
3.7.3 demonstreer 'n leeswoordeskat van ongeveer 3 000 tot 5 000 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in 'n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 5 000 woorde te mik.
LU 4
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting oor te dra:
4.1.3 gebruik 'n raam of struktuur om 'n eenvoudige verslag te skryf (soos vir 'n wetenskapeksperiment);
4.3 skryf kreatief:
4.3.1 toon ontwikkeling in die vermoë om verhale, toneelstukke en dialoë te skryf (soos deur sommige poëtiese tegnieke te gebruik om interessante titels te skep en deur dialoog by verhale in te sluit);
4.4 ontwerp mediatekste:
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat, 'n eenvoudige advertensie en 'n eenvoudige vraelys;
4.5 verstaan die skryfproses:
4.5.1 skryf konsepweergawes (kladwerk), lees dit krities deur, kry terugvoering van die onderwyser en klasmaats en herskryf dit.
LU 5
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.
<i>continued on next page</i>

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:
5.1.2 verkry en gebruik inligting uit materiaal wat in Tale en ander leerareas gebruik word;
5.1.3 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik.
LU 6
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.1 spel bekende woorde korrek:
6.1.2 woorde met enkel- en dubbelvokale en-konsonante (soos: wanneer, gelukkig);
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleiningsvorm (ook van meerlettergrepige woorde) en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos skool/skole; span/spanne; speletjie; kettinkie; broer/suster; man/vrou);
6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong, sagte, vroeër, vroegste, dolverlief);
6.2.8 persoonlike, besitlike, vraende en betreklike voornaamwoorde;
6.2.9 determineerders en telwoorde (soos: ‘n, die; vyfde, laaste);
6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:
6.3.1 verstaan en gebruik algemene woorde wat min of meer dieselfde beteken (soos: groot, enorm).

Table 3.17

3.2.12 Memorandum

1) (a) 22 Desember 1938

(b) Oos-Londen

(c) Nerine

(2) (a) (iii)

(b) (i)

(c) (ii)

(3) (a) Mej. Latimer-Jones het nie die vis beskryf en bestudeer nie. (Aanvaar enige ander korrekte variasie.)

(b) Hy het besef dat selakante naby die kus van Oos-Afrika leef.

(4) (a) Die Comore-eilande is naby Madagaskar.

(b) Daar is meer as 180 selakante gevang.

3. Selie is baie honger. Hy het lus vir ‘n lekker, vet vis. ‘n Vis soos ‘n / die rifvis sal veral lekker smaak. Selie is eintlik ‘n jagter en hy spoor ‘n rooivis op deur elektriese seine op te vang wat hy uitstuur. Selie jag in die nag en skuil bedags in ‘n grot. ‘n / Die Selakant se grootste vyand is die haai.

Figure 3.9

5.

- (a) ‘n grot
- (b) snaaks / vreemd / eienaardig
- (c) byt / kou
- (d) grot / lot
- (e) diepblou met wit vlekke
- (f) bene
- (g) manlike mense (mans)
- (h) kan maklik omval / nie baie rats nie
- (i) balans (DALK mans, maar dis nie nasaal soos gans nie)
- (j) 300 miljoen
- (k) eie woorde
- (l) nie uitsterf nie – m.a.w. bly lewe van geslag tot geslag
- (m) nie duidelik nie
- (n) Hulle is nie regtig monsters nie, maar lyk net vreemd, soos monsters.
- (o) oseaan / baan

6.

- Jy sê jy is ‘n tongvis.
- Hy sê hy is ‘n tongvis.

- Sy sê sy is ‘n tongvis.
- Ons sê ons is tongvisse.
- Julle sê julle is tongvisse.
- Hulle sê hulle is tongvisse.

3.3 Luisterlees³

3.3.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

3.3.2 Graad 6

3.3.3 Module 9

3.3.4 LUISTERLEES

Dit woel egter nie net in die see nie. Daar is baie ander plekke waar dit in die water woel of waar die water self woel! ‘n Ander plek waar die water besonder baie woel, is by **watervalle**.

Luister baie aandagtig, terwyl julle opvoeder vir julle ‘n kort leesstuk oor watervalle voorlees.

³This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23466/1.1/>>.

3.3.5 LUISTERLEESTOETS

Nadat die opvoeder die leesstuk twee maal hardop voorgelees het, moet julle die onderstaande vrae beantwoord. Maak slegs 'n ([U+F05B]) in die Ja- of Nee kolom.

	JA	NEE
(a) Die Niagara-waterval is een van die bekendste watervalle in die wêreld.		
(a) Hierdie waterval is in die Zambezi-rivier.		
(a) Die waterval vorm deel van die grens tussen die VSA en Kanada.		
(a) Die VSA is die Verenigde State van Amerika.		
(a) Die Niagara-waterval bestaan eintlik uit vier watervalle.		
(a) Die Amerikaanse waterval is aan die Amerikaanse kant van die grens.		
(a) Die Perdvallei-waterval is aan die Kanadese kant van die grens.		
<i>continued on next page</i>		

(a) Die Amerikaanse waterval is die hoogste waterval van die Niagara-watervalle.		
(a) Die Niagara-waterval is 1 200 jaar gelede gevorm.		
(a) Die Niagara-waterval vries elke winter.		

Table 3.18

Assessering onder leiding van die opvoeder.

Totale punt uit	
	10

Table 3.19

LU 1.1.1	

Table 3.20

3.3.6 DIE VREESLOSE SALM

Daar is min diere wat kan oorleef in die vinnig-vloeiende waters van 'n hoogliggende (upland) rivier met sy watervalle en stroomversnellings (rapids). Die meeste visse verkies stadig-vloeiende water. Daar is egter een vis wat glad nie bang is vir sterk rivierstrome nie! Dit is die Pasifiese salm. Hierdie vissoort word gebore in varswaterstrome of riviere, en swem dan see toe. Wanneer hulle oud genoeg is om te broei, swem hulle terug na die rivier toe waar hulle gebore is. Sommige van hulle swem tot 3 200 km en die reis duur baie maande.

Bestudeer nou die lewensiklus van die Pasifiese salm.

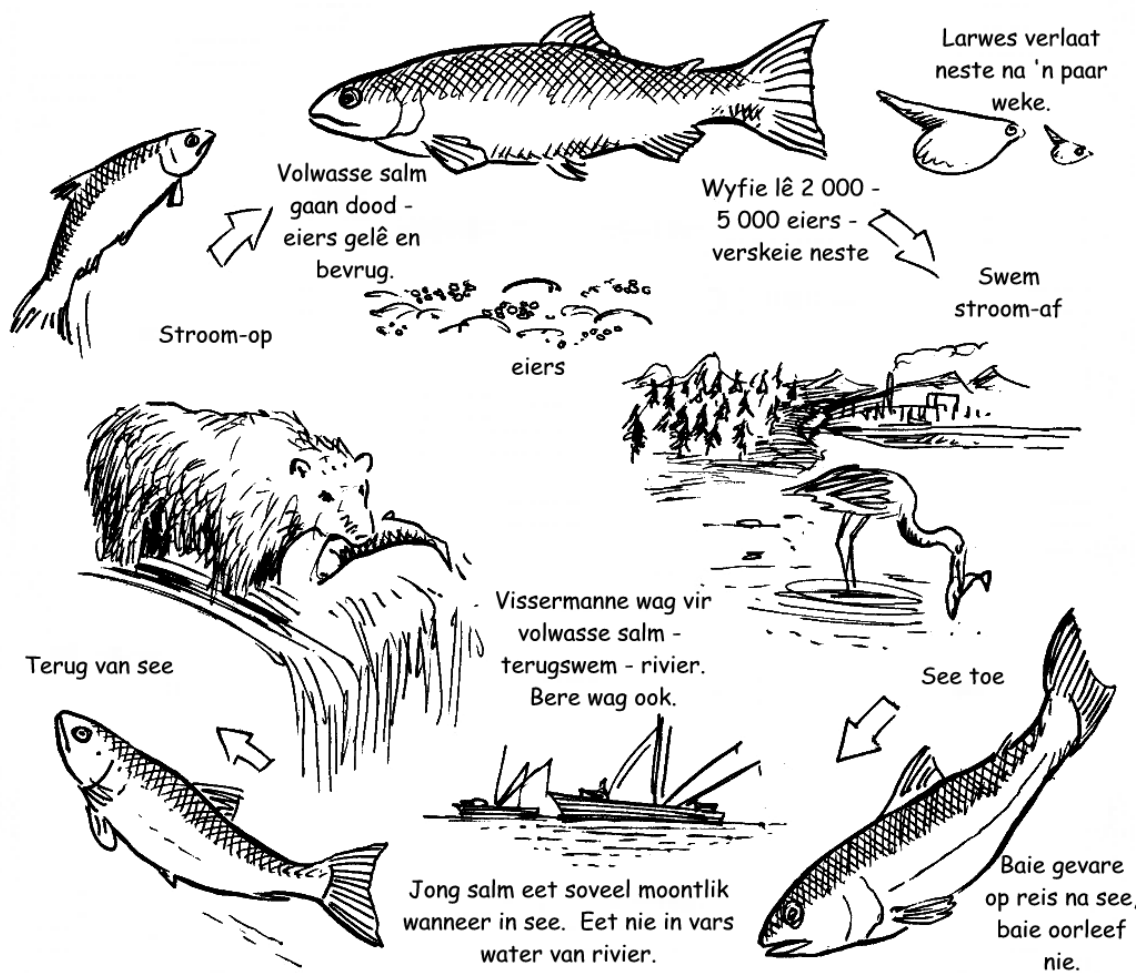

Figure 3.10

Bespreek die lewensiklus van hierdie vis in julle groepe. Hierdie beskrywings is nie in volsinne geskryf nie, maar slegs in telegramstyl. Verander die sinne nou onderlings in volsinne.

LU 2.3.3	

Table 3.21

3.3.7 SKRIFTELIKE WERK

Skryf nou hierdie lewensiklus oor. Gebruik volsinne om die lewensiklus te beskryf.

LU 4.5.1	

Table 3.22

Die volgende verhaal is ‘n ware verhaal. Dit handel oor die ontdekking van ‘n baie bekende waterval in Afrika. Die hoofspeler in hierdie verhaal is dr. David Livingstone, ‘n ontdekkingsreisiger uit Engeland.

Lees hierdie verhaal hardop voor in julle groepe. Elke leerder kan ‘n paragraaf op ‘n slag lees. Help mekaar met die uitspraak van woorde. Daar is ‘n klompie nuwe woorde in hierdie verhaal en hulle Engelse vertaling verskyn langsaan tussen hakies.

3.3.8 DIE ROOK WAT RAAS

Dit is die jaar 1855. Vir die eerste keer in ‘n baie lang tyd word dr. Livingstone vriendelik behandel. Hoofman (Chief) Sekeletu van Makola-land laat hom baie welkom voel. Hy is vyandig behandel deur byna al die ander hoofmanne en moes soms vir sy lewe vlug.

Dr. Livingstone se gasheer (host) en sy manne gaan sit om die vuur en roep hom om vir hulle van sy wedervaringe (experiences) te kom vertel. Livingstone het al vele avonture beleef sedert hy in die “Donker Kontinent”, Afrika, aangekom het. Hy vertel vir hulle hoe hy in die kake van ‘n leeu beland het en hoe hy aangeval is deur kannibale (cannibals) en slawehandelaars (slave traders). Hy is ook byna dood aan maagkoors en malaria, maar tog is hy wêreldwyd beroemd as die man wat die kaart van ‘n groot deel van Afrika korrek oorgeteken het.

Hoofman Sekeletu is baie beïndruk met Livingstone se stories. Hy belowe dat hy en 200 van sy krygsmanne Livingstone op die eerste deel van sy reis sal vergesel om seker te maak dat hy veilig reis en nie aangeval word nie.

Na ‘n paar dae bereik hulle ‘n baie vreemde landmerk. Dit was die graf van ‘n hoofman wat tydens ‘n geveg dood is. Die hele graf word beskerm deur olifanttande wat reg rondom die graf geplant is. Op die grond lê daar ‘n klomp skedels van seekoeie en dan is daar stokke om die graf geplant waarop menslike skedels rus.

Terwyl hulle na dié monument kyk, hoor dr. Livingstone ‘n eienaardige dreungeluid. In die verte sien hy drie rookwolke wat van die grond af opstyg. Hy vra vir Sekeletu wat dit is.

“Die rook wat raas,” antwoord die hoofman. “Wil jy dit graag sien?”

Dr. Livingstone stem dadelik in. Hulle twee begin om te stap en hulle staptog in die rigting van die geraas duur ses ure lank! Die geraas verander in ‘n oorverdowende (deafening) gedreun. Livingstone gaan staan stil. Voor hom is die pragtigste gesig (sight) wat hy nog ooit gesien het! ‘n Reusagtige waterval val honderde meters na benede. Die krag van die vallende water laat die grond bewe. Bokant die waterval is daar ‘n wolk van spoei wat opstyg en bokant hierdie wolk is daar ‘n perfekte reënboog. Nog nooit het dr. Livingstone enige iets gesien wat so asemrowend mooi (breathtaking) is nie. “Natuurlik,” sê hy, “die rook wat raas. Nou verstaan ek. Ek sal hierdie wonder die Victoria-waterval noem, ter ere van ons groot koningin.”

LU 3.7.3	

Table 3.23

3.3.9 MONDELING

Verbeel jou jy is dr. Livingstone. Vertel nou vir jou maats in jou groep van jou avonture en hoe jy die Victoria-waterval ontdek het. Elke lid van die groep kry dus ‘n beurt om dr. Livingstone te wees.

LU 2.4.4	

Table 3.24

3.3.10 SINONIEME

In die verhaal lees ons dat die Victoria-waterval baie mooi was vir dr. Livingstone. Watter woorde in die verhaal beteken dieselfde as baie mooi? Skryf hulle neer.

Ons noem woorde wat min of meer dieselfde beteken, **sinonieme**.

Soek nou die volgende woorde se sinonieme in die verhaal en skryf hulle neer. Hierdie woorde kom almal in die **laaste paragraaf** voor:

loop:		lawaa:	
yslike		na onder:	
gegryp:			

Table 3.25

Kom ons soek nog sinonieme!

Begin by die **sterretjie**. Die woord **bly** is die sinoniem van **gelukkig**. Soek nou die sinoniem vir die volgende woord en trek 'n streep na die kolletjie onder die woord wat jy kies. Die eerste twee is reeds gedoen.

gelukkig (happy) [U+F0F0] dadelik (immediately) [U+F0F0] gesin (family) [U+F0F0] gou (fast) [U+F0F0] geskenk (present) [U+F0F0] hartseer (sad) [U+F0F0] praat (talk) [U+F0F0] verniet (free) [U+F0F0] maat (friend) [U+F0F0] lieflik (beautiful) [U+F0F0] meteens (suddenly) [U+F0F0] dalk (maybe) [U+F0F0] partymaal (sometimes) [U+F0F0] gereeld (often) [U+F0F0] vasteland (continent) [U+F0F0] dapper (brave) [U+F0F0] bullebak (bully)

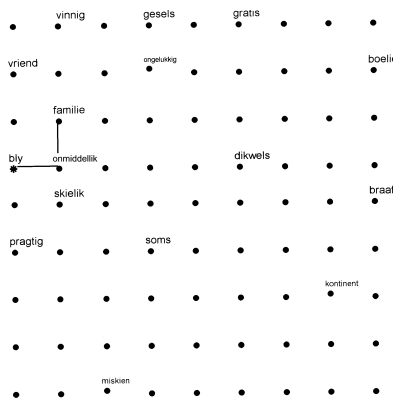

Figure 3.11

Maak 'n lys van elke woord en die sinoniem. Leer hierdie woorde en hulle korrekte spelling!
SELFASSESSERING ONDER LEIDING VAN DIE OPVOEDER:

LU 6.3.1

Table 3.26

Ek is oortuig daarvan dat die meeste van julle die naam “Titanic” ken! Straks het een van julle die video gesien van hierdie fliek wat in 1996 gemaak is. Ken julle die volle verhaal? Verdeel gou in julle groepe en gesels oor hierdie groot tragedie wat in 1912 plaasgevind het.

- Wat was die Titanic?
 - Waarvandaan het hulle vertrek en waarheen?
 - Wat is gesê van hierdie skip?
 - Hoe het die Titanic gesink?
 - Hoeveel mense het verdrink?
 - Hoeveel is gered en hoe is hulle gered?
-
- Enige ander interessante feite?

Maak seker dat die maats wat nie die verhaal van die Titanic ken nie, goed ingelig word.

Die Titanic is een van baie skepe wat al gesink het. Daar is egter baie see-rampe wat hulle aan die Suid-Afrikaanse kus afgespeel het, veral langs die Kaapse kus van storms!

Die see is ‘n plek vir dapper dade en ontdekkings, maar ook vir skeepswrakke en hartseer.

3.3.11 Die volgende ware verhaal het hom aan die Kaapse kus afgespeel. Berei dit voor vir hardoplees.

’n Seun op die “Birkenhead”

William Matthews voel seesiek. Hy is so naar dat hy wil doodgaan. Sedert die stoomfregat, Birkenhead, die Ierse hawe Cork verlaat het, het hulle omtrent al in storms beland! Vir William en die ander bemanningslede, die soldate wat op pad is Suid-Afrika toe, en hul vrouens en kinders, is dit ‘n baie onaangename reis.

Na 47 dae ter see seil hulle om die Kaap die Goeie Hoop en gooi anker in Simonstad. Dis ‘n pragtige somersdag in Februarie 1852. Vir die soldate is die reis amper verby. Hulle sal binnekort aan wal gaan by Port Elizabeth om in die grensoorlog te gaan veg, maar die meeste van hulle se vrouens en kinders gaan hier by Simonstad aan wal. Daar is nog sewe vrouens en dertien kinders aan boord wat sal saamreis tot by Algoabaai, soos wat Port Elizabeth ook bekend staan. Dié reis sal sowat twee tot drie dae duur.

Laat die middag op 25 Februarie vertrek hulle. William kyk hoe die Suid-Afrikaanse kus verbygglip. Hulle vaar nogal baie naby aan die kus. William sug en gaan ondertoe. Daar is nog baie werk wat hy moet doen voordat hy kan gaan slaap.

Baie vroeg die oggend van 26 Februarie ruk William wakker van ‘n oorverdowende slag as die Birkenhead tot stilstand kom. Water stroom by die onderdek in. William storm na die boonste dek toe. Kaptein Salmond is reeds daar en is besig om bevele uit te deel. Die dek kantel gevaarlik skuins.

“Ons het ‘n rots getref. Stop die enjins! Laat sak die kleinboeg-anker! Stel vas hoeveel skade daar is!”

Bevele en uitroepe klink oral op. Mans sukkel deur luikopeninge boontoe. Die kaptein gee opdrag dat die vrouens en kinders boontoe gebring word en die reddingsbote laat sak word. Daar is net ag reddingsbote, maar seshonderd mense aan boord. Hoe gaan almal gered word? Die Birkenhead is aan die sink!

Een van die jonger skeepsoffisiere, luitenant Richards, stuur vir William om sy jas in sy kajuit te gaan haal. William draf weg. In luitenant Richards se kajuit gryp hy die jas en hardloop terug na die houttreetjies wat na die oorstroomde dek lei. Hy is baie benoud, want al die luike word nou vasgeskroef en hy hamer met sy vuiste teen die luik waardeur hy moet klim. Tom Dickford, een van die seemanne, lig die luik vir William.

“Rustig, kêrel!” sê hy. “Ons het jou nie vergeet nie, maar die kaptein het opdrag gegee dat die luike gesluit moet word.”

“Waar is luitenant Richards?” vra William.

“Hy is reeds weg op ‘n reddingsboot. Die vrouens en kinders is op die eerste reddingsboot weg. Die kaptein het bevele dat hulle eerste moet gaan.

Skielik is daar ‘n oorverdowende knars soos die skip se boeg afbreek en die voormas onder die golwe verdwyn. Die skip hel skuins oor. William en Tom Dickford klou aan die reling vas.

“Swem, kêrel, swem!” skree Tom. William gooi homself in die branders. Dis yskoud en pikdonker! Hy begin swem. Iets swaars en donkers swem verby. Haaie! William swem al vinniger, maar kan nie wegkom van die afgryslieke gille van sterwende seemanne nie. Hy loer oor sy skouer na die Birkenhead se oorblyfsels. Op die skuins dek sien hy soldate in gelid, asof hulle op parade is. Natuurlik kan hulle nie almal na die reddingsbote swem nie, want dan sal dié ook vergaan. William se hale raak al hoe swakker. Hy kan nie meer nie. Toe verskyn ‘n spaan wonderbaarlik voor hom. Hy gryp na die spaan en skree om die mense op die boot se aandag te trek.

“Geen plek vir jou nie,” sê ‘n stem. “Ons sal omslaan. Niemand kan nog inklim nie.”

“Nee, ons moet hom help.” Dis die stem van luitenant Richards. Die arms wat William tot in die reddingsboot sleep, is dié van seeman Tom Dickford.

Die Birkenhead-tradisie

Die uitdrukking ‘Vroue en kinders eerste!’ is die eerste maal aan boord van die Birkenhead gehoor waar dit naby Danger Point vergaan het. Die heldemoed van die soldate wat in gelid bly staan het terwyl die skip vergaan het, is legendaries. As almal sou probeer swem na die slegs drie reddingsbote wat neergelaat kon word, sou hulle omslaan en almal sou verdrink het. Van die 638 mense het 445 gesterf. Hulle het óf verdrink óf hulle is deur haaie gevang. William Matthews was een van die 193 oorlewendes.

LU 3.6.1	

Table 3.27

3.3.12 WOORDESKAT EN SPELLING

Die volgende woorde kom almal voor in die leesstuk. Slaan die betekenis na van onbekende woorde en skryf hulle langsaan neer. Maak seker dat jy die betekenis en spelling ken! (Slaan die Engelse woorde na in die woordeboek as dit vir jou makliker is).

seesiek:
 fregat:
 bemanningslede:
 aan wal:
 aan boord:
 kus:
 oorverdwend:
 dek:
 anker:
 reddingsbote:
 luikopening:
 kajuit:
 boeg:
 reling:
 afgrysliek:
 oorblyfsels:
 wonderbaarlik:
 vergaan:
 heldemoed:
 in gelid:
 legendaries:
 oorlewende:

LU 3.7.2	
LU 3.7.3	

Table 3.28

3.3.13 MONDELING

Die verhaal van die Birkenhead is een van baie. Daar het deur die eeue heen baie skepe gesink. Hieronder volg 'n lys van sommige van die skepe se name. Kies een van hulle en kom vertel die verhaal aan die klas of jou groep.

Die inligting sal beskikbaar wees in 'n ensiklopedie, 'n boek in die biblioteek of op die internet.

Hoogergeest

De Jonge Thomas

Arniston

Waldensian

Queen of the Thames

RMS Teuton

SA Seafarer

Oceanos

Jy mag enige ander skepsramp gebruik as jy nie inligting oor enige van hierdie skepe kan kry nie.

Jou vertelling moet 2-3 minute duur en jou maats gaan jou assesser met behulp van die onderstaande assesseringsruit.

LU 2.3.5	

Table 3.29

Hoe het jy gevaar?

3.3.14 SKRIFTELIKE WERK

Faksboodskap.

Veronderstel jy het 'n soortgelyke skepsramp sien gebeur of selfs een oorleef! Jy is gered of het deelgeneem aan die reddingsoperasie. Jy kan nie wag om jou ouers/beste vriend of vriendin/enige persoon van jou eie keuse daarvan te vertel nie.

Die vinnigste metode is om 'n faksboodskap aan hulle/hom/haar te stuur. Beskryf die gebeure kortliks, nie meer as 'n halwe A4-bladsy nie, sodat dit gefaks kan word.

Indien dit te moeilik is, verbeel jou jy is William Matthews wat die Birkenhead-ramp oorleef het. Sien no. 18 en gebruik die leesstuk om jou faksboodskap te skryf.

3.3.15 TRAPPE VAN VERGELYKING

Jy onthou seker dat wanneer 'n mens enige iets met mekaar wil vergelyk, jy woorde soos **groot**, **groter** en die **grootste** gebruik. Ons noem dit mos **Trappe Van Vergelyking**. Die middelste trap kry 'er' by en die laaste trap 'ste'.

Voltooi nou die volgende trappe van vergelyking:

heerlik		
gesond		
smaaklik		
verfrissend		
vars		
lekker		
nuut		
sag		
vroeg		
goed		
lank		
koud		
breed		
laag		
laf		

Table 3.30

LU 6.2.7	

Table 3.31

3.3.16 Assessering

Leeruitkomstes(LUs)
LU 1
LUISTER Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
1.1 verstaan stories (aan leerders vertel of gelees):
1.1.1 beantwoord letterlike vrae.
<i>continued on next page</i>

LU 2
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne ‘n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.1 voer interaksie in sy/haar addisionele taal:
2.1.1 stel en beantwoord vrae;
2.3 gebruik die addisionele taal om inligting oor te dra:
2.3.3 beskryf ‘n proses;
2.3.5 gesels oor ‘n onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is;
2.3.6 voer ‘n klasopname uit (soos voer onderhoude met klasmaats en teken reaksies op ‘n tabel of grafiek aan);
2.4 gebruik die addisionele taal op ‘n kreatiewe wyse:
2.4.2 voer gedigte, liedjies en eenvoudige toneelstukke op;
2.4.4 verbeel haar/hom moontlikhede en beskryf dit.
LU 3
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
3.2 toon, op ‘n eenvoudige manier, begrip van sommige elemente van poësie:
3.2.1 woorde wat rym;
3.2.4 vergelykings;
3.3 lees vir inligting:
3.3.4 lees tekste oor die kurrikulum heen (soos handboeke van ander leerareas);
3.6 lees vir genot en inligting:
3.6.1 lees baie fiksie- en nie-fiksie-boeke op ‘n gepaste lees- en taalvlak;
3.6.5 los woordraaisels op;
3.7 gebruik naslaanwerke en ontwikkel woordeskat:
3.7.2 gebruik ‘n woordeboek;
3.7.3 demonstreer ‘n leeswoordeskat van ongeveer 3 000 tot 5 000 alledaagse woorde. Indien leerders hul addisionele taal vir leer in ‘n ander leerarea gebruik, behoort hulle na 5 000 woorde te mik.
<i>continued on next page</i>

LU 4
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting oor te dra:
4.1.3 gebruik 'n raam of struktuur om 'n eenvoudige verslag te skryf (soos vir 'n wetenskapeksperiment);
4.3 skryf kreatief:
4.3.1 toon ontwikkeling in die vermoë om verhale, toneelstukke en dialoë te skryf (soos deur sommige poëtiese tegnieke te gebruik om interessante titels te skep en deur dialoog by verhale in te sluit);
4.4 ontwerp mediatekste:
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat, 'n eenvoudige advertensie en 'n eenvoudige vraelys;
4.5 verstaan die skryfproses:
4.5.1 skryf konsepweergawes (kladwerk), lees dit krities deur, kry terugvoering van die onderwyser en klasmaats en herskryf dit.
LU 5
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
5.1 gebruik taal oor die kurrikulum heen:
5.1.2 verkry en gebruik inligting uit materiaal wat in Tale en ander leerareas gebruik word;
5.1.3 toon die vermoë en kennis om woordeskat uit ander leerareas te gebruik.
LU 6
TAALSTRUKTUUR EN –GEBRUIK Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.1 spel bekende woorde korrek:
6.1.2 woorde met enkel- en dubbelvokale en-konsonante (soos: wanneer, gelukkig);
6.2 gebruik verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.6 die enkelvoud- en meervoudsvorm, verkleiningsvorm (ook van meerlettergrepige woorde) en geslagsvorme van alledaagse woorde (soos skool/skole; span/spanne; speletjie; kettinkie; broer/suster; man/vrou);
<i>continued on next page</i>

6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong, sagte, vroeër, vroegste, dolverlief);
6.2.8 persoonlike, besitlike, vraende en betreklike voornaamwoorde;
6.2.9 determineerders en telwoorde (soos: ‘n, die; vyfde, laaste);
6.3 ontwikkel sy/haar woordeskat:
6.3.1 verstaan en gebruik algemene woorde wat min of meer dieselfde beteken (soos: groot, enorm).

Table 3.32

3.3.17

3.3.18 Memorandum

1. Die Niagara-waterval is een van die wêreld se belangrikste watervalle. Hierdie waterval is in die Niagara-rivier wat deel vorm van die grens tussen die VSA en Kanada. Daar is eintlik twee watervalle. Die Amerikaanse-waterval lê aan die Amerikaanse kant van die grens, en die Perdeskoen-waterval lê aan die Kanadese kant van die grens. Die Amerikaanse-waterval is 54 m hoog en die Perdeskoen-waterval is 51 m hoog. Die Niagara-waterval is moontlik 12 000 jaar gelede gevorm. Dit moet ‘n baie koue winter wees voordat die water van die Niagara-waterval vries.

3. Die salm swem stroomop nadat dit in riviere of varswaterstrome uitbroei. Hulle lê hulle eiers daar. Die wyfie swem stroomaf en lê 2 000 – 5 000 eiers in verskeie neste. Na die eiers bevrug is, gaan die wyfie dood. Die larwes broei uit en verlaat die neste na ‘n paar weke. Hulle swem dan see toe. Daar is baie gevare wat op hulle wag op hierdie tog see toe, soos vissermanne en bere. Baie salm oorleef nie. Die jong salm eet soveel moontlik wanneer hulle in die see is. Hulle eet nie in die vars rivierwater nie. Later begin die tog na die riviere weer. Die salm is nou volwasse en die broeityd lê voor.

6. pragtig(ste) asemrowend

- loop: stap lawaai: geraas
- yslike: reusagtige na onder: na benede

8.

- seesiek: aangetas deur seesiekte; naar
- fregat: ligte, vinnige oorlogskip
- bemanningslede: offisiere en matrose van ‘n skip
- aan wal: aan land
- aan boord: op skip
- kus: strand, strook land langs die see
- oorverdowend: baie hard
- dek: verdieping van ‘n skip (soms oop deel)
- anker: swaar stuk yster met weerhake om skip op bodem vas te lê
- reddingsbote: bote spesiaal gebou om skipbreukelinge te red
- luikopening: plankopening op boot (waar mense bly / slaap)
- boeg: voorste, gespitste gedeelte van ‘n skip
- reling: tralies langs kant
- afgryslik: vreeslik / vreesaanjaend
- oorblyfsels: stukke wat oorgebly het

- wonderbaarlik: ongelooflik, asof deur 'n wonderwerk
- vergaan: opgebreek en gesink
- heldemoed: dapperheid, heldhaftigheid
- in gelid: in 'n ry, een-een
- legendaries: fabelagtig, wat soos 'n legende is
- oorlewende: wat oorleef het, wat nie gesterf / verdrink het nie.

11.

- heerlik heerliker heerlikste
- gesond gesonder gesondste
- smaaklik smaakliker smaaklikste
- verfrissend verfrissender verfrissendste
- vars varser varsste
- lekker lekkerder lekkerste
- nuut nuwer nuutste
- sag sagter sagste
- vroeg vroeër vroegste
- goed beter beste
- lank langer langste
- koud kouer koudste
- breed breër breedste
- laag laer laagste
- laf lawwer lafste

Chapter 4

Kwartaal 4

4.1 Die drie varkies¹

4.1.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

4.1.2 Graad 6

4.1.3 Module 10

4.1.4 DIE DRIE VARKIES

Hier volg die sprokie van **Die Drie Varkies**. Die paragrawe is egter nie in die regte volgorde nie. Werk in pare en kyk hoe gou julle die paragrawe in die korrekte volgorde kan rangskik. Nommer elke paragraaf.

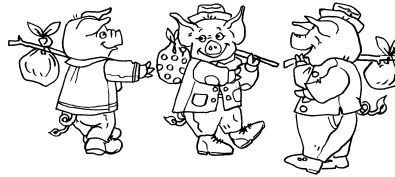

Figure 4.1

Deel I

¹This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23554/1.1/>>.

Figure 4.2

Figure 4.3

Figure 4.4

Figure 4.5

LU 5.2.2	

Table 4.1

3. Verdeel weer in groepe en lees die storie hardop voor. Elke groeplid lees een paragraaf op 'n keer totdat die storie klaar gelees is.

LU 3.1.1	

Table 4.2

4. Wat leer ons uit hierdie sprokie?

Lees die volgende stellings en maak 'n regmerk in die **JA**-kolom of **NEE**-kolom. Doen dit alleen en gesels dan daaroor in julle groepe. Probeer by elke stelling 'n rede gee vir jou antwoord.

	JA	NEE	
(a) Die ma-vark was 'n slegte ma, want sy het haar kinders weggestuur.			
(b) Die eerste varkie was dom om strooi te kies vir sy huisie.			
(c) Die tweede varkie was nie so dom soos die eerste varkie nie.			
(d) Die derde varkie was 'n baie slim varkie.			
(e) Die wolf was 'n slegte karakter.			
(f) Die derde varkie was baie wreed.			
(g) Die sprokie het 'n gelukkige einde.			
(h) Ek leer 'n les uit hierdie sprokie.			

Table 4.3

LU 3.1.2	
LU 3.1.4	
LU 5.2.8	

Table 4.4

5. Verbeel jou jy is die ma-vark. Jy het gehoor dat die wolf twee van jou kinders opgeëet het. (Dit is voordat die derde varkie te slim was vir hom). Jy gaan rapporteer die saak by die polisie. Die polisie wil die wolf arresteer (arrest). Maak nou 'n identikit van die wolf sodat mense hom sal raaksien en aan die polisie kan rapporteer. Skryf ook ses tot agt sinne oor hoe hy lyk in die identikit.

- Is hy lank of kort, vet of maer?
- Watter klere het hy aangehad?
- Watter kleur oë het hy, watter kleur is sy pels?
- Hoe lyk sy ore? Hoe lyk sy tande?
- Hoe klink sy stem?

LU 4.1.2	

Table 4.5**6. WERKWOORDE**

Kyk na die prentjies en lees wat die varkies, man of wolf doen.

Figure 4.6

Hierdie woorde wat sê wat ons doen, is almal werkwoorde.

Ons kan werkwoorde op drie maniere gebruik:

- Om te sê wat ons **gedoen het** (**verlede tyd**).
- Om te sê wat ons **doen** (**teenwoordige tyd**).
- Om te sê wat ons **sal doen** (**toekomende tyd**).

Kyk weer na die sprokie van die Drie Varkies. In watter tyd is dit geskryf?

.....
In die **verlede tyd** voeg 'n mens het + ge- by.

In die **toekomende tyd** voeg 'n mens sal by.

Hoe verander die werkwoorde se vorm of plek in die verlede tyd?

Hoe verander die werkwoorde se vorm of plek in die toekomende tyd?

Selfassessering onder leiding van die opvoeder.

LU 6.2.3	

Table 4.6

ONTHOU:

Dié woorde verander in die verlede tyd:

wil word **wou**

kan word **kon**

moet word **moes**

sal word **sou**

A. Skryf nou die volgende sinne oor in die **verlede tyd**.

VOORBEELD: Die varkie **wil** 'n huis bou.

Die varkie **wou** 'n huis bou.

1. Die varkie **wil** weggaan.
2. Die eerste varkie **kan** strooi koop.
3. Die ma-vark **moet** hulle teen die wolf waarsku.
4. Die varkies **sal** versigtig wees.
5. Die tweede varkie **wil** stokkies koop.
6. Die varkies **moet** versigtig wees.
7. Die derde varkie **sal** te slim wees.
8. Die wolf **kan** baie hard blaas.

ONTHOU OOK:

is word **was**

Voorbeeld: Die varkie **is** slim.

Antwoord: Die varkie **was** slim.

C. Skryf ook die volgende sinne oor in die Verlede Tyd.

1. Die varkie **is** baie bang.
2. Die wolf **is** honger.

Ruil jou antwoorde om met jou maat s'n. Assesseer mekaar se werk.

LU 6.2.3	

Table 4.7

4.1.5 Assessering

LU 2
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.2 op kulturele gepaste wyse optree:
2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;
2.3 die addisionele taal gebruik om inligting oor te dra:
2.3.5 gesels oor 'n onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is; en
2.4 die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse gebruik:
2.4.4 verbeel hom/haar moontlikhede en beskryf dit.
LU 3
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
3.1 op 'n eenvoudige manier begrip toon van die elemente van stories:
3.1.1 titel, ruimte/agtergrond en intrige (bv. vertel waarom sekere gebeure op daardie manier in 'n storie gebeur);
3.1.2 begryp karakters (bv. beskryf hoe 'n karakter voel en gesels oor moontlike redes vir hul optrede);
3.1.4 let op hoe karakters en intrige aangebied word om 'n spesifieke wêreldbeskouing uit te beeld (bv. word mense van verskillende rasse/kulture stereotopies uitgebeeld of hulle diversiteit realisties oorgedra?);
3.2 op 'n eenvoudige manier begrip toon van sommige elemente van poësie:
3.2.1 woorde wat rym;
3.3 lees vir inligting:
3.3.1 volg instruksies, resepte, kaarte en planne;
3.6 vir genot en inligting lees:
3.6.5 los woordraaisels op;
3.7 naslaanwerke gebruik en woordeskat ontwikkel:
3.7.3 demonstreer 'n leeswoordeskat van \pm 3 000 tot 5 000 alledaagse woorde.
LU 4
<i>continued on next page</i>

SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting te gee:
4.1.2 'n skriftelike beskrywing van 'n persoon, voorwerp of eenvoudige proses gee;
4.1.3 sleutelwoorde en vrae as raamwerk gebruik om 'n verslag te skryf;
4.4 mediatekste ontwerp:
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat.
LU 5
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
5.2 taal gebruik om te dink:
5.2.2 rangskik dinge volgens bepaalde kriteria (soos van die oudste tot die nuutste);
5.2.3 ontleed die eienskappe van dinge en klassifiseer dit;
5.2.8 evalueer, maak keuses en beoordeel, en gee redes daarvoor.
LU 6
WOORDESKAT EN GRAMMATIKA Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.2 verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture gebruik om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.3 die verskillende tydsvorme (teenwoordige, verlede en toekomstige tyd);
6.2.5 eenvoudige voorbeelde van die ontkennde vorm (soos: Ons het nie gewen nie);
6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong, sagte, vroeër, vroegste, dolverlief);
6.2.12 die korrekte woordorde na voegwoorde (soos: Sy speel, maar hy lees 'n boek; ons werk hard omdat ons goed wil doen);
6.3 sy/haar woordeskat ontwikkel:
6.3.2 verstaan en gebruik woorde met teenoorgestelde betekenis (soos: lelik/mooi).

Table 4.8

4.1.6 Memorandum

4.
 - (a) nee
 - (b) ja
 - (c) ja
 - (d) ja
 - (e) ja
 - (f) nee
 - (g) ja

(h) ja

6. verlede tyd

Het en ge- word by elke werkwoord gevoeg.

Sal word voor die werkwoord ingevoeg.

A.

- (1) Die varkie wou weggegaan het.
- (2) Die eerste varkie kon strooi gekoop het.
- (3) Die ma-vark moes hulle teen die wolf gewaarsku het.
- (4) Die varkies sou versigtig gewees het.
- (5) Die tweede varkie wou stokkies gekoop het.
- (6) Die varkies moes versigtig gewees het.
- (7) Die derde varkie sou te slim gewees het.
- (8) Die wolf kon baie hard geblaas het.

C.

- (1) Die varkie was baie bang (gewees).
- (2) Die wolf was honger (gewees).

4.2 Rampe en ongelukke²

4.2.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

4.2.2 Graad 6

4.2.3 Module 11

4.2.4 RAMPE EN ONGELUKKE

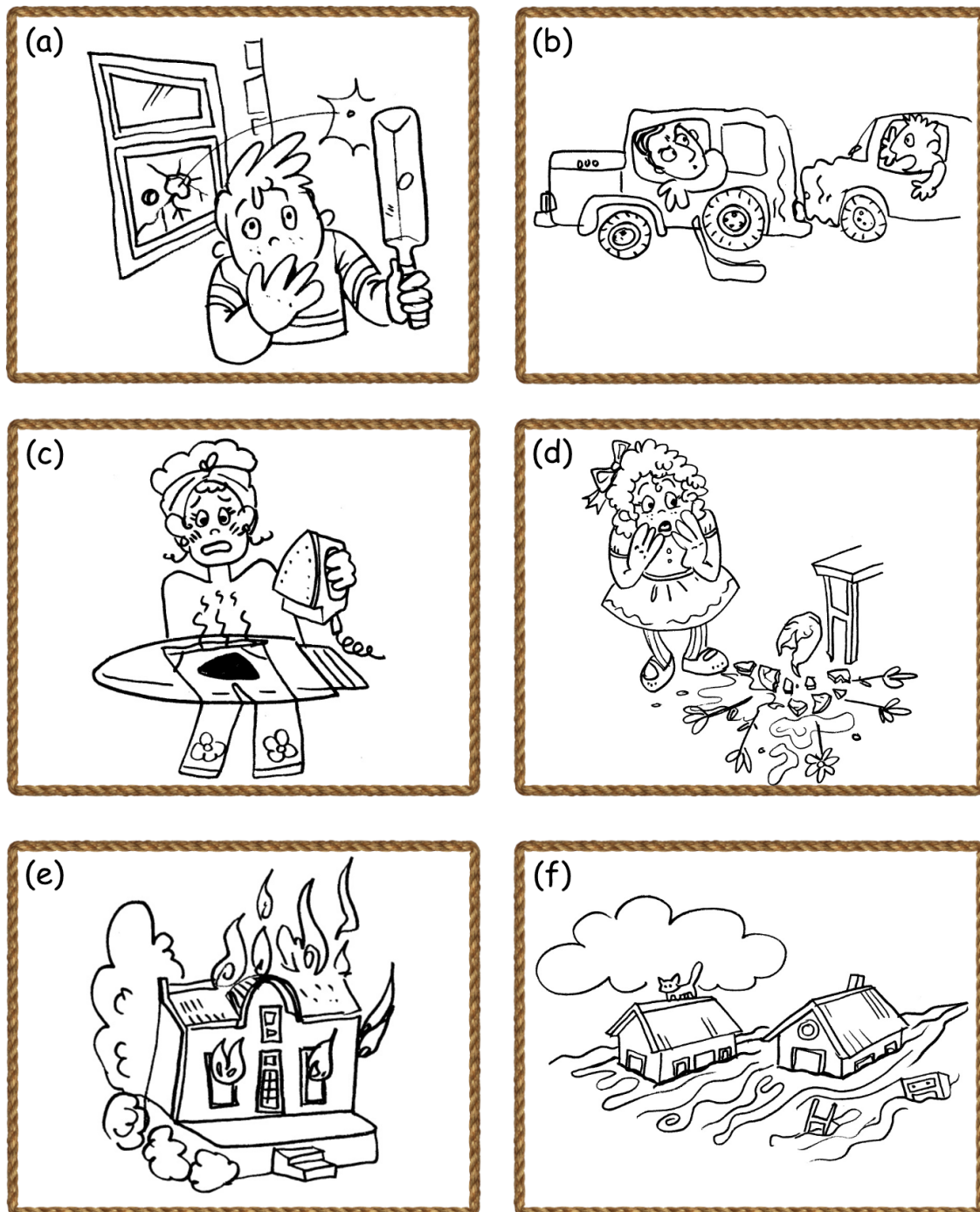

Figure 4.7

1. Verdeel in groepe van 6 en bespreek wat in elke prentjie gebeur. Elke groeplid kry ‘n beurt om een van die prentjies te beskryf.

Bespreek ook die volgende:

- Wat is die verskil tussen ‘n ramp en ‘n ongeluk?
- Watter van hierdie prentjies se gebeure beskryf ‘n ramp?
- Watter van hierdie prentjies se gebeure beskryf ‘n ongeluk?
- Watter rampe het die eerste en tweede varkies getref?
- Is die wolf deur ‘n ramp getref?

2. WOORDESKAT EN SPELWOORDE

Slaan die woord **ramp** in die verklarende woordeboek na. Watter definisie gee hulle in die woordeboek?

Rampe kan natuurlike oorsake (“causes”) hê, soos ‘n vulkaniese uitbarsting (volcanic eruption) of ‘n aardbewing (earthquake). Rampe kan ook plaasvind wanneer mensgemaakte dinge ontplof of sink of val, soos ‘n skip wat sink of ‘n gebou wat brand.

Dit maak nie saak wat die ramp veroorsaak nie, ‘n ramp gebeur altyd onverwags (suddenly) en dit is ‘n verskriklike ongeluk (misfortune).

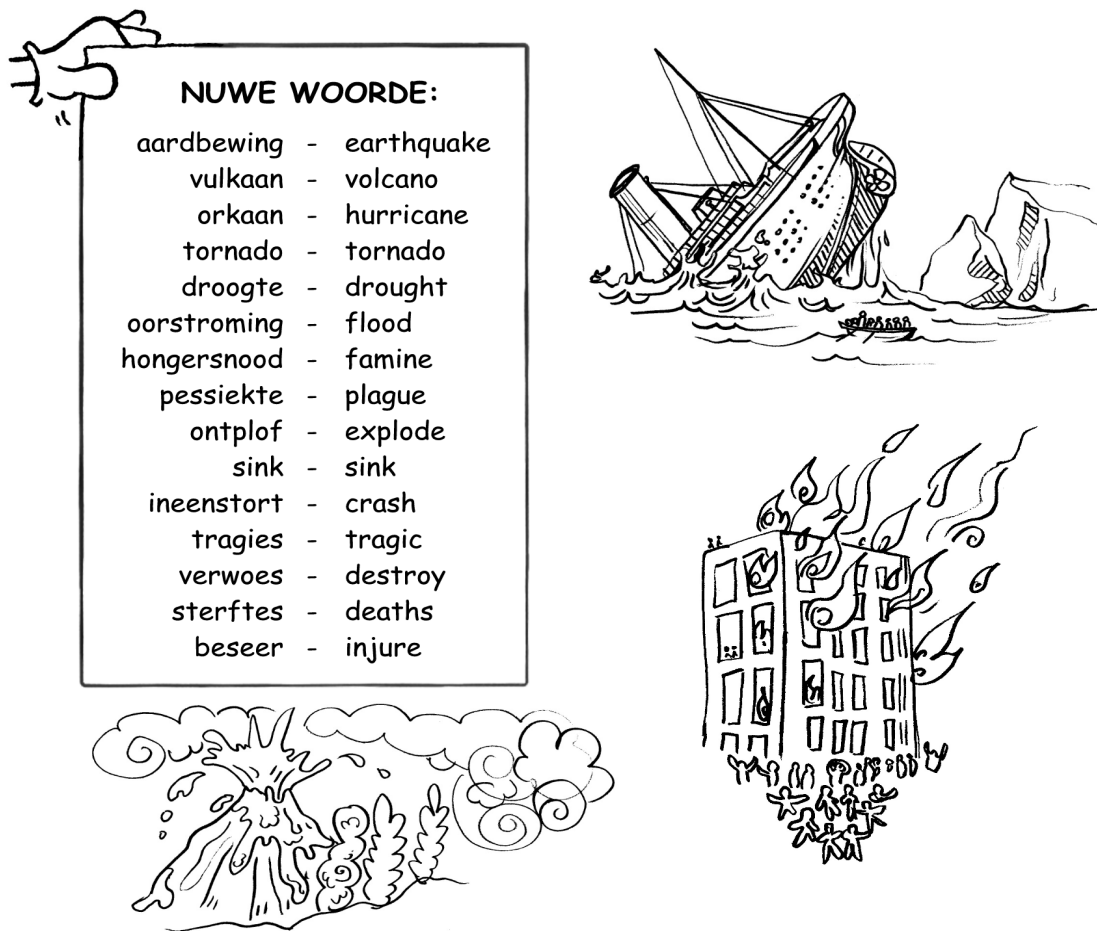

Figure 4.8

3. ALGEMENE KENNIS

Kyk of jy enige van die rampe hieronder kan verbind met die naam van die plek, mens of voorwerp wat deur 'n ramp getref is. Jy en 'n maat kan saamwerk.

Titanic	Groot Vloed
Pompeji	Terroriste Aanval
New York	Ruimtetuig Ontploff
Chernobyl	Skip wat gesink het
Challenger	Vulkaniese Uitbarsting
Noag	Kernkrag Ontploffing

Table 4.9

LU 5.2.2	

Table 4.10

4. BEGRIPSTOETS

Die onderstaande leesstuk vertel julle meer van 'n ramp wat 'n stad byna 2 000 jaar gelede getref het. Luister terwyl julle opvoeder dit hardop voorlees. Daarna kan jy en 'n maat dit vir mekaar hardop voorlees. Help mekaar met die korrekte uitspraak van die woorde.

'N VULKANIESE UITBARSTING

Die stad Pompeji was besig. Die beste gladiators sou later in die amfiteater veg. Die strydwa-wedrenne was ook op die program. Die herberge was vol mense wat sit en eet het en sommer ook na die nuutste skindernuus geluister het.

Skielik het die honde begin tjank en die perde het hulle ruiters afgegooi en weggehardloop. Die voëls het wild in sirkels rondgevlieg. Die lug het donker geword. Daar was 'n harde gedreun en 'n stortvloed van brandende klippe het op die stad gereën.

Wat het gebeur?

Die Stad Pompeji was aan die voet van die berg Vesuvius. Vesuvius was 'n vulkaan wat uitgebars het. Brandende puimsteen en warm as het op die stad gereën. Oral het mense probeer wegvlug. Terwyl die brandende lawa op die stad geval het, het die geboue aan die brand geslaan. Alles was bedek met smeulende as.

Meer as 2 000 mense het gesterf. Hulle is begrawe onder die as en puimsteen wat verhard het rondom hulle liggame. Die stad het vergete gebly tot die middel van die 18de eeu toe dit deur argeoloë ontdek is.

Beantwoord nou die volgende vrae:

1. Beantwoord die vrae deur slegs die antwoorde te skryf.

(a) Watter stad was baie besig?
(b) Waar sou die gladiators veg?
(c) Watter wedrenne sou die middag plaasvind?
(d) By watter plekke het die mense geëet?

Table 4.11

$$(4 \times \frac{1}{2}) = 2$$

2. Kies die korrekte antwoorde tussen hakies en onderstreep hulle:

- (a) Die honde het (geblaf, geknor, getjank).
- (b) Die perde het (weggehardloop, gerunnik, rondgevlieg).
- (c) Die lug was (mistig, donker, helder).
- (d) Brandende (klippe, haelkorrels, wolke) het op die stad gereën.

$$(4 \times \frac{1}{2}) = 2$$

3. Vul die ontbrekende woorde in:

- (a) Die berg by Pompeji se naam was .
- (b) Hierdie berg was eintlik 'n .
- (c) Die brandende _____ het die geboue aan die brand laat slaan.
- (d) Smeulende _____ het alles bedek.

$$(4 \times \frac{1}{2}) = 2$$

4. Die volgende stellings is ONWAAR. Skryf hulle oor sodat hulle WAAR sal wees.

- (a) 'n Paar mense het gesterf.
- (b) Hulle het op die as en puimsteen gelê.

(2)

Beantwoord die volgende vrae in volsinne.

(a) Wat het met die stad gebeur?

(b) Wie het die stad ontdek?

(2)

TOTAAL: 10

Assessering deur die opvoeder.

LU 3.1.1

Table 4.12

5. VOEGWOORDE

Onthou jy nog die voegwoorde? Hulle is mos woorde wat jy gebruik as jy sinne langer wil maak. Dis woorde soos **want**, **daarom** en **omdat**.

Daar is drie groepe voegwoorde in Afrikaans.

	Groep 1	Groep 2	Groep 3	
	enmaarwant	daaromdusdan	omdatdatterwyl	
	Die tweede sin verander nie.	Die werkwoord van die tweede sin spring vorentoe en staan direk ná die voegwoord.	Die werkwoord van die tweede sin spring na die einde van die sin.	

Table 4.13

Verbind die volgende sinne met die voegwoorde tussen hakies.

1. Aardbewings laat die aarde bewe. Geboue stort ineen. (en)
 2. Orkane is verskriklike winde. Dakke waai af. (daarom)
 3. Die torings in New York is vernietig. Vliegtuie het in hulle vasgevlieg. (omdat)
 4. Pompeji is begrawe. Dis weer ontdek. (maar)
 5. Die lugskip was gevul met waterstofgas. Dit was baie plofbaar. (dus)
 6. Dit is 'n feit. Die Titanic was baie luuks. (dat)
 7. Die pes is 'n gevaarlike siekte. Jy kan sterf. (want)
 8. Jy moet uit 'n gebou vlug. Daar is 'n aardbewing. (terwyl)
- Jy en 'n maat kan mekaar se sinne assessseer. Julle opvoeder sal die korrekte antwoorde gee.

LU 6.2.12

Table 4.14

6. MONDELING

Kom vertel vir jou klasmaats of groeplede van 'n ramp. Dit kan 'n ramp uit die verlede wees, of 'n onlangse ramp waarvan jy in die koerant gelees het of op televisie gesien het. Jy moet ongeveer twee minute praat. Jy kan bronne in die biblioteek raadpleeg of inligting op die internet verkry.

7. SKRIFTELIKE WERK

Hieronder volg 'n beskrywing van die ramp wat die Titanic getref het. Verdeel in pare en lees dit hardop voor vir mekaar terwyl julle mekaar help met moeiliker woorde.

Op Woensdag 10 April 1912 het die Titanic op sy eerste vaart vertrek. Daar was 2 227 mense aan boord van hierdie uiters luukse skip wat vanaf Southampton na New York vertrek het. Geen geld was te veel om hierdie skip die grootste en luuksste passasierskip te maak nie. Wat hierdie skip nog meer spesiaal gemaak het, was die feit dat dit nooit sou sink nie!

Op die nag van die veertiende April het die Titanic in die donkerte teen 'n yslike ysberg gebots. Die ysberg het 'n yslike gat in die skip se boeg geskeur en water het daar ingestroom. Die skip het vinnig begin om water in te neem. Die kaptein het bevel gegee dat die passasiers die skip in die twintig reddingsbote moet verlaat – vrouens en kinders eerste. Daar was egter heeltemal te min reddingsbote en nadat al die reddingsbote te water gelaat is, was daar nog 1 500 mense aan boord.

Die water het die hele voorste helfte van die skip oorstroom en die Titanic het vooroor gehel. Kort daarna het die skip in twee gebreek en gesink. Van die 2 227 mense aan boord het 705 oorleef. Die oorblywende 1 522 mense het almal verdrink.

Die sinne hieronder is 'n opsomming van die ramp wat die Titanic getref het.

Die sinne is egter nie in die regte volgorde nie. Rangskik hulle in die regte volgorde. Skryf hulle neer **in die regte** volgorde. Moenie die sinne nommer nie. Skryf dit as 'n paragraaf.

1. Daar was 'n gat in die boeg en die water het vinnig ingestroom.
 2. Die skip was uiters luuks en daar is gesê dat dit nooit sou sink nie.
 3. Die Titanic het op 10 April 1912 met 2 227 mense aan boord van Southampton na New York vertrek.
 4. 1 522 Mense het verdrink en 705 is gered.
 5. Daar was net twintig reddingsbote en die vrouens en kinders het die skip eerste verlaat.
 6. Op die nag van 14 April 1912 het die skip teen 'n ysberg gebots.
 7. Die skip het in twee gebreek en gesink.
- As jy hierdie opsomming kon doen, het jy regtig die storie verstaan.
Selfassessering of makkerassessering onder leiding van die opvoeder.

LU 4.1.3	

Table 4.15

4.2.5 Assessering

LU 2
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.2 op kulturele gepaste wyse optree:
2.2.1 rolspel bekende situasies met gepaste taal en gebare;
2.3 die addisionele taal gebruik om inligting oor te dra:
<i>continued on next page</i>

2.3.5 gesels oor 'n onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is; en
2.4 die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse gebruik:
2.4.4 verbeel hom/haar moontlikhede en beskryf dit.
LU 3
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
3.1 op 'n eenvoudige manier begrip toon van die elemente van stories:
3.1.1 titel, ruimte/agtergrond en intrige (bv. vertel waarom sekere gebeure op daardie manier in 'n storie gebeur);
3.1.2 begryp karakters (bv. beskryf hoe 'n karakter voel en gesels oor moontlike redes vir hul optrede);
3.1.4 let op hoe karakters en intrige aangebied word om 'n spesifieke wêreldbeskouing uit te beeld (bv. word mense van verskillende rasse/kulture stereotipies uitgebeeld of hulle diversiteit realisties oorgedra?);
3.2 op 'n eenvoudige manier begrip toon van sommige elemente van poësie:
3.2.1 woorde wat rym;
3.3 lees vir inligting:
3.3.1 volg instruksies, resepte, kaarte en planne;
3.6 vir genot en inligting lees:
3.6.5 los woordraaisels op;
3.7 naslaanwerke gebruik en woordeskat ontwikkel:
3.7.3 demonstreer 'n leeswoordeskat van \pm 3 000 tot 5 000 alledaagse woorde.
LU 4
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting te gee:
4.1.2 'n skriftelike beskrywing van 'n persoon, voorwerp of eenvoudige prosas gee;
4.1.3 sleutelwoorde en vrae as raamwerk gebruik om 'n verslag te skryf;
4.4 mediatekste ontwerp:
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat.
<i>continued on next page</i>

LU 5
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
5.2 taal gebruik om te dink:
5.2.2 rangskik dinge volgens bepaalde kriteria (soos van die oudste tot die nuutste);
5.2.3 ontleed die eienskappe van dinge en klassifiseer dit;
5.2.8 evalueer, maak keuses en beoordeel, en gee redes daarvoor.
LU 6
WOORDESKAT EN GRAMMATIKA Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeskat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.2 verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture gebruik om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.3 die verskillende tydsvorme (teenwoordige, verlede en toekomstige tyd);
6.2.5 eenvoudige voorbeelde van die ontkennde vorm (soos: Ons het nie gewen nie);
6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong, sagte, vroeër, vroegste, dolverlief);
6.2.12 die korrekte woordorde na voegwoorde (soos: Sy speel, maar hy lees 'n boek; ons werk hard omdat ons goed wil doen);
6.3 sy/haar woordeskat ontwikkel:
6.3.2 verstaan en gebruik woorde met teenoorgestelde betekenis (soos: lelik/mooi).

Table 4.16

4.2.6 Memorandum

2. **Ramp** beteken 'n groot ongeluk.

- (1) vulkaan (2) orkaan
- (3) tornado (4) droogte
- (5) oorstroming (6) ontplof
- (7) sink (8) tragies
- (9) verwoes (10) beseer
- (11) rampe (12) brand

3.

- Titanic Skip wat gesink het
- Pompeji Vulkaniese uitbarsing
- New York Terroriste-aanval
- Chernobyl Kernkragontploffing
- Challenger Ruimtetuig ontplof
- Noag Groot vloed

4. (1)

- (a) Pompeji
- (b) amfiteater

- (c) strydwa-wedrenne
- (d) herberge
- (2)
- (a) getjank
- (b) weggehardloop
- (c) donker
- (d) klippe
- (3)
- (a) Vesuvius
- (b) vulkaan
- (c) lawa
- (d) as
- (4)
- (a) Meer as 2 000 mense het gesterf.
- (b) Hulle is begrawe onder die as en puimsteen.
- (5)
- (a) Die stad het vergete gebly.

(a) Argeoloë het die stad ontdek.

5.

- (1) Aardbewings laat die aarde bewe en geboue stort ineen.
- (2) Orkane is verskriklike winde; daarom waai dakke af.
- (3) Die torings in New York is vernietig omdat vliegtuie in hulle vasgevlieg het.
- (4) Pompeji is begrawe, maar dis weer ontdek.
- (5) Die lugskip was gevul met waterstofgas, dus was dit baie ploffbaar.
- (6) Dit is 'n feit dat die *Titanic* baie luuks was.
- (7) Die pes is 'n gevaarlike siekte, want jy kan sterf.
- (8) Jy moet uit 'n gebou vlug, terwyl daar 'n aardbewing is.

7.

- (1) Die *Titanic* het op 10 April 1912 met 2 227 mense aan boord van Southampton na New York vertrek.
- (2) Die skip was uiters luuks en daar is gesê dat dit nooit sou sink nie.
- (3) Op die nag van 14 April 1912 het die skip teen 'n ysberg gebots.
- (4) Daar was 'n gat in die boeg en die water het vinnig ingestroom.
- (5) Daar was net twintig reddingsbote en die vrouens en kinders het die skip eerste verlaat.
- (6) Die skip het in twee gebreek en gesink.
- (7) 1 522 mense het verdrink en 705 is gered.

4.3 Luisterlees³

4.3.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

4.3.2 Graad 6

4.3.3 Module 12

4.3.4 LUISTERLEES

1. Kyk baie mooi na die prent. Wat op aarde is dit?

³This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23579/1.1/>>.

Verdeel in groepe en besluit saam as groep wat hierdie eienaardige “ding” is. Elke groep kies ‘n groepleier wat aan die res van die klas vertel wat julle groep besluit het.

Figure 4.9

LUISTERLEES

Die geheim sal wel verklaar word, maar julle moet eers die volgende vrae beantwoord.

Julle opvoeder gaan eers vir julle ‘n kort stukkie voorlees. Hy of sy sal dit twee of drie keer voorlees. Beantwoord nou die volgende vrae deur slegs ‘n regmerkie in die JA of –NEE kolom te maak.

		JA	NEE	
1.	Die pessiekte het vir langer as 300 jaar aangehou.			
2.	Die siekte was slegs in Engeland.			
3.	Die siekte het tot aan die einde van die sewentiende eeu gewoed.			
4.	Daar is omtrent 5 miljoen mense dood aan die siekte.			
5.	Die siekte is deur vlooie versprei.			
6.	Hierdie vlooie is deur rotte gedra.			
7.	Niemand kon die siekte keer nie.			
8.	Daar het nie baie mense aan die siekte gesterf nie.			
9.	Die siekte bestaan vandag nog.			
10.	Antibiotika kan nie die siekte genees nie.			

Table 4.17

LU 1.1.2	

Table 4.18

Kom ons los die geheim van die eienaardige figuur op!

Dokters het so aangetrek om hulle te beskerm teen hierdie dodelike siekte. Hulle het geglo hulle sal nie kan aansteek as hulle só bedek is van kop tot tone nie.

- Dink julle hierdie mondering het verhoed dat hulle aansteek?
- Gesels 'n bietjie daaroor.

2. 'N DODELIKE SIEKTE

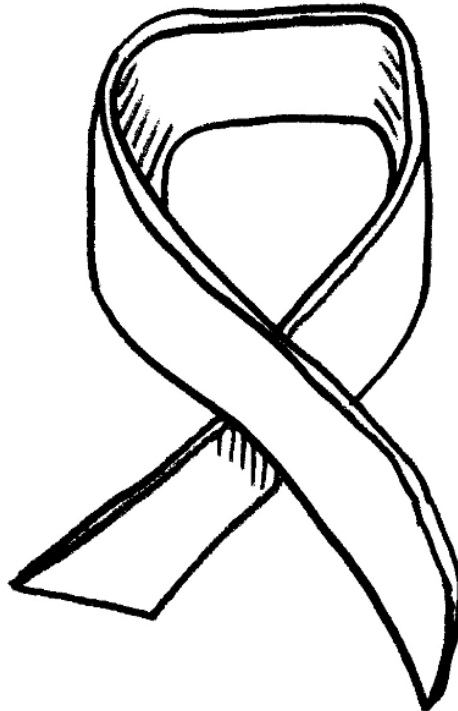

Figure 4.10

Kleur hierdie strikkie rooi in.

Verdeel dan in julle groepe en bespreek die volgende vrae:

- Het julle al mense gesien wat hierdie strikkie aan 'n hemp, baadjie, bloes, rok, ensovoorts vasspeld?
- Hoekom dra mense hierdie rooi strikkie?
- Wat noem ons die siekte, "AIDS", in Afrikaans?
- In watter lande van die wêreld is daar mense met hierdie siekte?
- Wie kan almal hierdie siekte kry? Net mans? Of net vrouens?
- Is julle bang om oor hierdie siekte te praat?
- Kan enige iemand hierdie siekte kry?
- Hoe kan 'n mens hierdie siekte kry?

Hierdie is maar net 'n paar van die vrae rondom die siekte VIGS. Sommige van julle weet moontlik meer van hierdie siekte as ander.

Kom ons kyk tog 'n bietjie na hierdie siekte. Net soos wat die pessieke baie mense laat sterf het, veroorsaak VIGS dat **een** uit elke **vier** mense in Suid-Afrika aan VIGS sterf.

Bereken gou: Daar is 8 000 mense in 'n sportstadion in Suid-Afrika. Hoeveel van hierdie mense kan moontlik aan VIGS sterf?

Antwoord:

Wat veroorsaak VIGS?

MIV veroorsaak die siekte, VIGS.

M : Menslike – dit beteken slegs **mense** kry die siekte.

I : Immunitetsgebrek – onthou jy toe jy laas verkoue gehad het, het jy gesond geword? Dit is omdat jou liggaam 'n **immuunstelsel** het en teen die siektes veg. **Gebrek** beteken jy het dit nie.

V : Virus - dit is die kiem (germ) wat die liggaam binnekom en jou siek maak.

MIV veroorsaak dat jou liggaam glad nie teen enige siektes of kieme kan veg nie. Daarom kry jy die siekte, VIGS.

3. ONTKENNING

Onthou jy nog dat ons 'n dubbele ontkenning in Afrikaans gebruik wanneer ons wil sê dat iets **nie** so is **nie**.

Voorbeeld: Kan 'n mens MIV in 'n swembad opdoen?

Nee, 'n mens kan **nie** MIV in 'n swembad opdoen **nie**.

Kyk nou na die volgende sketse.

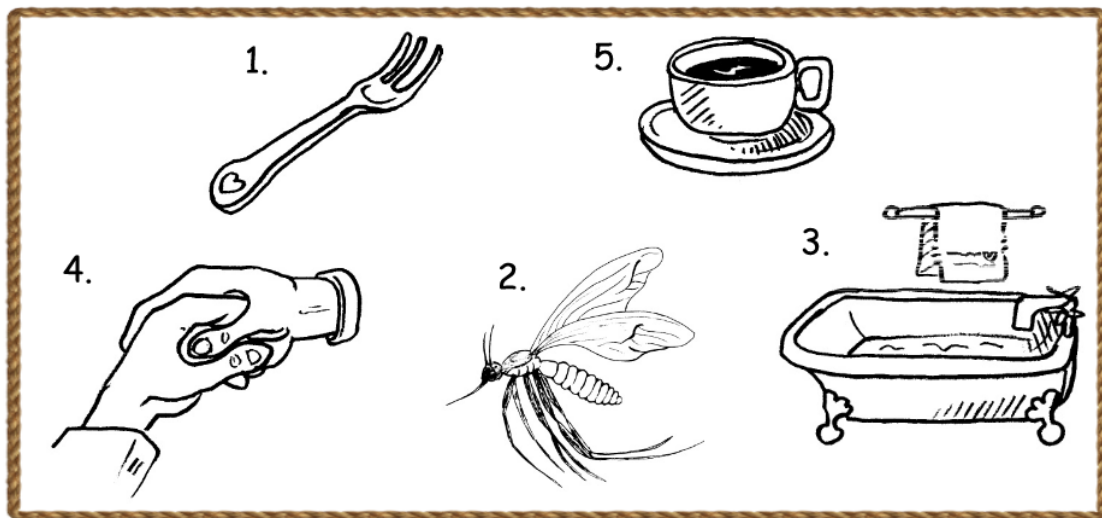

Figure 4.11

Beantwoord die vrae deur met Nee, te begin.

1. Kan 'n mens MIV kry deur dieselfde vurk te gebruik?
2. Kan 'n mens MIV kry wanneer 'n muskiet jou byt?
3. Kan 'n mens MIV kry deur dieselfde bad te gebruik?
4. Kan 'n mens MIV kry deur hande vas te hou?
5. Kan 'n mens MIV kry deur dieselfde koppie te gebruik?

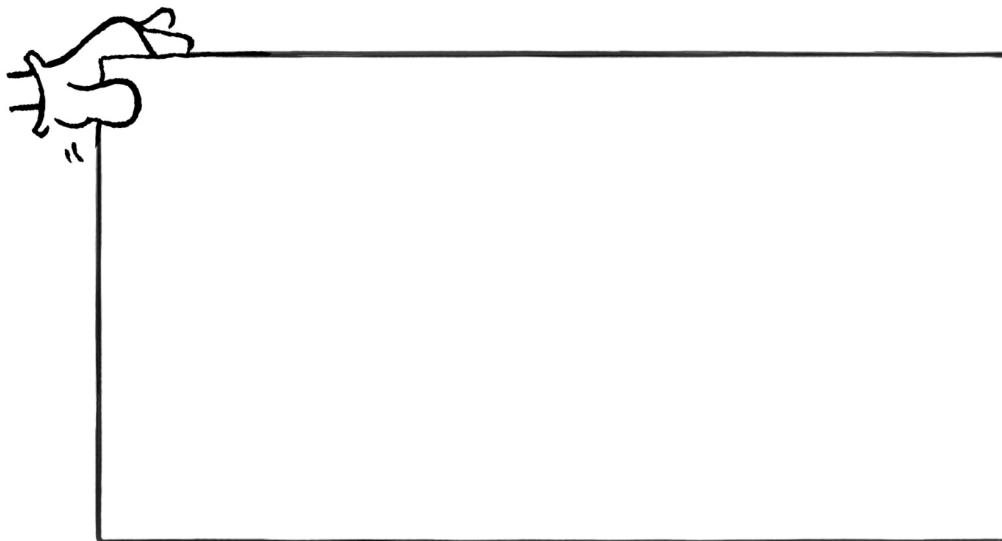

Figure 4.12

ONTHOU OOK		
nie + iemand nie + êrens nie + iets nie + ooit nie + nog nie + al nie + nooit	WORD	niemand nienêrens nieniks nienooit nie- nie meer nienog nienog nooit nie

Table 4.19

Beantwoord die volgende vrae in die **ontkenning**.

1. Kan iemand MIV opdoen deur 'n lyer te soen?
Nee,
2. Sal jy ooit MIV kry as jy 'n lyer druk?
Nee,
3. Het jy al ooit waterpokkies gehad?
Nee,
4. Is daar iets wat MIV kan genees?
Nee,
5. Is daar êrens 'n dokter wat lyers gesond kan maak?
Nee,
6. Het jy al 'n MIV-lyer ontmoet?
Nee,
7. Gaan jy nog MIV-lyers vermy?
Nee,

Table 4.20

4. KLASPROJEK

Verdeel in groepe van vier. Elke groep moet 'n plakkaat ontwerp. Die plakkaat moet illustreer dat MIV/VIGS nie aansteeklik is deur koppies, glase of kos, ensovoorts te deel nie. Dit moet ook die boodskap duidelik oordra dat niemand die siekte kan kry deur aan iemand te raak of selfs in dieselfde klas by die skool te wees as 'n lyer nie. Niemand kry die siekte wanneer 'n lyer naby jou hoë of nêre nie en dit word ook nie deur insekbyte oorgedra nie.

Die plakkaat moet kleurvol wees en alle prentjies moet duidelike en beskrywende byskrifte en slagspreuke hê. Raadpleeg die biblioteek vir inligting. Die internet bevat ook baie inligting. Besoek gerus die volgende webwerf:

<http://education.pwv.gov.za/HIVAIDS-Folder/Afr-Emergency.htm>⁴

4.3.5 Assessering

Leeruitkomstes(LUs)
LU 1
LUISTER Die leerder is in staat om vir inligting en genot te luister en gepas en krities binne 'n wye verskeidenheid situasies te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
1.1 stories verstaan (aan leerders vertel of gelees):
1.1.2 teken relevante inligting op (soos om 'n tabel in te vul).
LU 6
WOORDESKAT EN GRAMMATIKA Die leerder ken en is in staat om die klanke, woordeboek en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.2 verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture gebruik om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.3 die verskillende tydsvorme (teenwoordige, verlede en toekomstige tyd);
6.2.5 eenvoudige voorbeelde van die ontkenende vorm (soos: Ons het nie gewen nie);
6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong, sagte, vroeër, vroegste, dolverlief);
6.2.12 die korrekte woordorde na voegwoorde (soos: Sy speel, maar hy lees 'n boek; ons werk hard omdat ons goed wil doen);
<i>continued on next page</i>

⁴<http://education.pwv.gov.za/HIVAIDS-Folder/Afr-Emergency.htm>

6.3 sy/haar woordeskat ontwikkel:
6.3.2 verstaan en gebruik woorde met teenoorgestelde betekenis (soos: lelik/mooi).

Table 4.21

4.3.6 Memorandum

Luisterlees by no. 2

- Lees die volgende leesstuk twee of drie maal vir die leerders voor, waarna hulle dan die vrae beantwoord.

Die Pessiekte

Die pessiekte het vir langer as 300 jaar in Europa gewoed. Die siekte het in 1348 uitgebreek en het mense siek gemaak tot aan die einde van die sewentiende eeu. Omtrent 25 miljoen mense is dood aan die siekte. Die siekte is versprei deur vlooië wat deur rotte gedra is. Daar was geen manier om die siekte te keer nie. Almal wat dit gekry het, het gesterf, selfs die dokters. Die pessiekte bestaan vandag nog, maar antibiotika kan mense wat dit kry, heeltemal gesond maak.

2. 2 000 MENSE

3.

- (1) Nee, 'n mens kan nie MIV kry deur dieselfde vurk te gebruik nie.
- (2) Nee, 'n mens kan nie MIV kry wanneer 'n muskiet jou byt nie.
- (3) Nee, 'n mens kan nie MIV kry deur dieselfde bad te gebruik nie.
- (4) Nee, 'n mens kan nie MIV kry deur hande vas te hou nie.
- (5) Nee, 'n mens kan nie MIV kry deur dieselfde koppie te gebruik nie.
- (1) Nee, iemand kan nie MIV opdoen deur 'n lyer te soen nie.
- (2) Nee, jy sal nooit MIV kry as jy 'n lyer druk nie.
- (3) Nee, ek het nog nooit waterpokkies gehad nie.
- (4) Nee, daar is niks wat MIV kan genees nie.
- (5) Nee, daar is nêrens 'n dokter wat lyers gesond kan maak nie.
- (6) Nee, ek het nog nooit 'n MIV-lyer ontmoet nie.

- Nee, ek gaan nie weer MIV-lyers vermy nie.

4.4 Nuwe woorde⁵

4.4.1 AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL

4.4.2 Graad 6

4.4.3 Module 13

4.4.4 NUWE WOORDE

1. 'n Ramp tref die kaptein van die skip "Bounty".

Lees die volgende twee paragrawe hardop vir 'n maat voor:

Op die oggend van die 28ste April 1789 het die bemanning van die skip, die "Bounty", teen hulle kaptein gemuit. Die kaptein, William Bligh, en agtien van sy lojale bemanningslede is in 'n klein bootjie ingedwing en in die middel van nêrens op die wye oseaan agtergelaat. Al wat hulle gehad het, was kos en water vir vyf dae en 'n paar navigasie-instrumente.

⁵This content is available online at <<http://cnx.org/content/m23585/1.1/>>.

Kaptein Bligh het geweet hoe baie gevare hulle sou moes trotseer. Hy het ook geweet hulle enigste hoop op oorlewing was om 'n eiland met die naam van Timor te bereik. Daar sou hulle aan boord van 'n Britse skip kon klim en terugseil na Engeland toe. Hierdie eiland was egter 6 300 km ver!

NUWE WOORDE:

Slaan die volgende woorde in 'n Afrikaans/Engelse Woordeboek na:

bemannig	agterlaat
muitery	navigasie
lojaal	gefare
indwing	oorlewing
aan boord	

Table 4.22

Wat het van Kaptein Bligh en die agtien mans geword?

2. Wat sê Kaptein Bligh?

Figure 4.13

Hierdie woorde wat Kaptein Bligh sê, het almal te doen met die kaptein en sy bemanning se wedervaringe. Vul hierdie woorde in die onderstaande sinne in. (Gebruik die woordeboek as jy nie seker is van die betekenis van die woorde nie.)

1. Ons was altyd honger, want ons het so _____ kos gehad.
2. Daar was gedurig water in die boot en ons was altyd _____.
3. Omdat ons so min geëet het, was ons almal _____ en ons ribbes het uitgesteek.
4. Ek het geweet ons kan nie omdraai nie en ons moes maar _____ gaan.
5. Gelukkig was al die manne op die boot _____ en almal het gehelp roei.

6. Almal was ook _____ en het die gevare trotseer.
7. Natuurlik was die seereis baie _____ met al die stormswat gedurig gewoed het.
8. Ons was ook gedurig _____ van al die blootstelling.
9. Natuurlik was ons ook baie _____ en het later geen krag in ons arms oorgehad nie.
10. Die bewoners op die Waia-eiland het gedink ons is die _____ en het ons gejaag.
11. Die bemanning wat gemuit het, het seker 'n sterk gevoel van _____ teenoor my gehad.
12. Met ons _____ by Kupang in Timor het die mense ons aangestaar met jammerte, want ons het baie sleg gelyk.
13. Dit was nie lekker om in so 'n klein bootjie te wees op so 'n groot en _____ see nie.
14. Ons was _____ of byna nooit opgeruimd en vrolik nie.
15. Ons was egter baie opgewonde toe ons land sien en die land al hoe _____ gekom het.

LU 3.7.3	

Table 4.23

3. TEENOORGESTELDES

Die woorde in die boot se romp het almal die teenoorgestelde betekenis van die woorde wat julle nou ingevul het. Skryf die woorde in die boot langs die teenoorgestelde woorde neer.

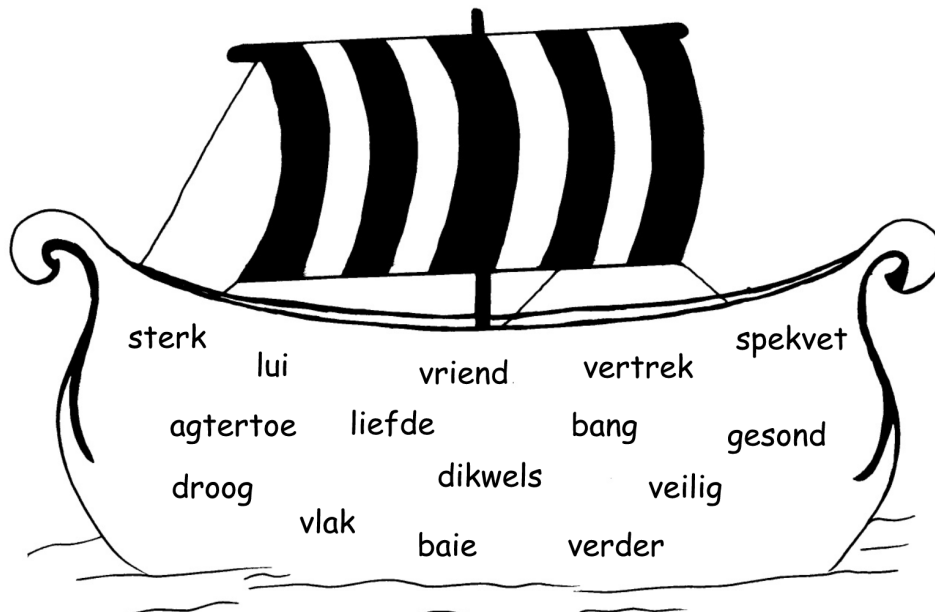

Figure 4.14

min	dapper	
vorentoe	gevaarlik	
fluks	diep	
aankoms	selde	
brandmaer	nat	
siek	nader	
vyand	haat	
swak		

Table 4.24

Selfassessering onder leiding van opvoeder.

LU 6.3.2	

Table 4.25

4. MONDELING

Het enige van julle dalk die fliek, “The Castaway” gesien met Tom Hanks in die hoofrol? Julle opvoeder sal julle nou kans gee om vinnig vir julle klasmaats te vertel wat met die hoofkarakter gebeur wanneer sy vliegtuig in die see neerstort. Hy bereik ‘n eiland, maar dan begin sy stryd om oorlewing! Vertel hoe hy aan die lewe gebly het en uiteindelik weer die beskawing bereik het.

Verdeel nou in pare. Jy en jou maat is ook in ‘n vliegtuig op pad êrens heen wanneer julle vliegtuig neerstort. Wonder bo wonder oorleef julle ook. Kies nou een van die volgende plekke waar julle aan die lewe moet bly:

- ‘n eiland in die see;
- ‘n woestyn;
- êrens in Antarktika

Julle moet aan die klas kom vertel hoe julle aan die lewe bly. Die volgende moet bespreek word:

- Hoe kry julle kos in die hande?
- Hoe kry julle water in die hande?
- Watter skuiling bou julle en waarvan bou julle dit?
- Julle het ‘n spieëltjie, ‘n notaboekie, ‘n pen, ‘n vergrootglas en een kombers.
- Hoe maak julle vuur? Hoe kook julle kos?
- Hoe beskerm julle julleself teen geweldige koue/hitte?
- Julle hoor ‘n vliegtuig. Wat doen julle om aandag te trek?
- Hoe hou julle tred met dae en datums?
- Wat mis julle die meeste van die beskawing?
- Hoe word julle gered?

Julle kan van julle oorlewingstegnieke aan julle klasmaats kom illustreer. Julle sal wel ‘n bietjie navorsing moet doen. Daar is baie boeke wat oorlewingstegnieke bespreek. Andersins kan hulle ‘n maat vra wat lid is van die “Scouts” beweging. (Hulpmiddels sal julle help om beter te illustreer). Julle kan dit in ‘n dialoog, bespreking of rolspel doen.

5. BYVOEGLIKE NAAMWOORDE

Julle onthou seker nog dat **byvoeglike naamwoorde** woorde is wat naamwoorde (mense, dinge en plekke) beskryf.

Hierdie byvoeglike naamwoorde soos **kwaai**, **groot** en **diep** kan op twee maniere gebruik word. Partykeer staan die woorde **voor** 'n naamwoord en partykeer **na** die naamwoord.

Figure 4.15

Partykeer verander die byvoeglike naamwoorde.

Die kaptein is goed .	Dis 'n goeie kaptein.
Die glas is leeg .	Dis 'n leë glas
Die gety is laag .	Dis 'n lae gety.
Die golwe is hoog .	Dis hoë golwe.
Die dek is droog .	Dis 'n droë dek.
Die vraag is lig .	Dis 'n ligte vraag.
Die rivier is breed .	Dis 'n breë rivier.
Die skip is oud .	Dis 'n ou skip.
Die seile is nuut .	Dis nuwe seile.
Die klank is dof .	Dis 'n dowwe klank.
Die matroos is doof .	Dis 'n dowe matroos.
Die man is gaaf .	Dis 'n gawe man.
Die roeispaan is lank .	Dis 'n lang roeispaan.
Die kaptein is jonk .	Dis 'n jong kaptein.

Table 4.26

Skryf die regte vorm van die byvoeglike naamwoorde. (Raadpleeg die voorafgaande tabel).

1. Die film van die Titanic is **goed**. Dis 'n _____ film.
2. Die skip se mas is **hoog**. Dis 'n _____ mas.
3. Die waterbottel is **leeg**. Dis 'n _____ waterbottel.
4. Die seilskip is **oud**. Dis 'n _____ seilskip.
5. Die kajuitvensters is **laag**. Dis _____ kajuitvensters.

6. Die matroos is baie **lank**. Dis 'n baie _____ matroos.
 7. Sy hare is **lig**. Hy het _____ hare.
 8. Sy stewels is **nuut**. Hy het _____ stewels.

LU 6.2.7	

Table 4.27

6. SKRIFTELIKE WERK

Jy is 'n skipbreukeling (castaway) op 'n eiland.

Jy het wel 'n pen, 'n stuk papier en 'n bottel met 'n prop. Jy besluit om 'n boodskap op die stuk papier te skryf, dit in die bottel te sit en die bottel in die see te gooi. Jy hoop jou bottel spoel êrens uit en dat iemand die boodskap sal lees.

Skryf vier paragrawe en bespreek die volgende:

- Hoe het jy op die eiland beland?
- Hoe lyk dit op die eiland? (Verwys na die plantegroei en diere).
- Wat eet jy en hoe kry jy dit in die hande?
- Watter soort skuiling het jy?
- Wat doen jy elke dag om die tyd om te kry?
- Is daar enige ander mense op die eiland?
- Waar dink jy is hierdie eiland?
- Wil jy graag huis toe gaan? Hoekom of hoekom nie?

Om die vel papier oud en gehawend te laat lyk, kan jy dit in sterk koffie week,. Wanneer die papier droog is, kan die rande van die papier versigtig (en met die hulp van 'n volwassene) gebrand word.

4.4.5 Assessering

LU 2
PRAAT Die leerder is in staat om vrymoedig en doeltreffend in gesproke taal binne 'n wye verskeidenheid situasies te kommunikeer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
2.2 op kulturele gepaste wyse optree:
2.2.1 rolspeel bekende situasies met gepaste taal en gebare;
2.3 die addisionele taal gebruik om inligting oor te dra:
2.3.5 gesels oor 'n onderwerp waaroor voorbereiding gedoen is; en
2.4 die addisionele taal op 'n kreatiewe wyse gebruik:
2.4.4 verbeel hom/haar moontlikhede en beskryf dit.
<i>continued on next page</i>

LU 3
LEES EN KYK Die leerder is in staat om vir inligting en genot te lees en te kyk en krities op die estetiese, kulturele en emosionele waardes in tekste te reageer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
3.1 op 'n eenvoudige manier begrip toon van die elemente van stories:
3.1.1 titel, ruimte/agtergrond en intrige (bv. vertel waarom sekere gebeure op daardie manier in 'n storie gebeur);
3.1.2 begryp karakters (bv. beskryf hoe 'n karakter voel en gesels oor moontlike redes vir hul optrede);
3.1.4 let op hoe karakters en intrige aangebied word om 'n spesifieke wêreldbeskouing uit te beeld (bv. word mense van verskillende rasse/kulture stereotipies uitgebeeld of hulle diversiteit realisties oorgedra?);
3.2 op 'n eenvoudige manier begrip toon van sommige elemente van poësie:
3.2.1 woorde wat rym;
3.3 lees vir inligting:
3.3.1 volg instruksies, resepte, kaarte en planne;
3.6 vir genot en inligting lees:
3.6.5 los woordraaisels op;
3.7 naslaanwerke gebruik en woordeskat ontwikkel:
3.7.3 demonstreer 'n leeswoordeskat van $\pm 3\,000$ tot $5\,000$ alledaagse woorde.
LU 4
SKRYF Die leerder is in staat om verskillende soorte feitlike en verbeeldingstekste vir 'n wye verskeidenheid doeleindes te skryf.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
4.1 skryf om inligting te gee:
4.1.2 'n skriftelike beskrywing van 'n persoon, voorwerp of eenvoudige proses gee;
4.1.3 sleutelwoorde en vrae as raamwerk gebruik om 'n verslag te skryf;
4.4 mediatekste ontwerp:
4.4.1 ontwerp 'n plakkaat.
LU 5
DINK EN REDENEER Die leerder is in staat om taal vir dink en redeneer te gebruik en inligting vir leer te verkry, verwerk en gebruik.
<i>continued on next page</i>

Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
5.2 taal gebruik om te dink:
5.2.2 rangskik dinge volgens bepaalde kriteria (soos van die oudste tot die nuutste);
5.2.3 ontleed die eienskappe van dinge en klassifiseer dit;
5.2.8 evalueer, maak keuses en beoordeel, en gee redes daarvoor.
LU 6
WOORDESKAT EN GRAMMATIKA Die leerder ken en is in staat om die klanke, woorde-skat en grammatika van die taal te gebruik om tekste te skep en te interpreteer.
Dit is duidelik wanneer die leerder die volgende doen:
6.2 verskillende eenvoudige taalvorme en sinstrukture gebruik om mondelings en skriftelik te kommunikeer:
6.2.3 die verskillende tydsvorme (teenwoordige, verlede en toekomstige tyd);
6.2.5 eenvoudige voorbeelde van die ontkennde vorm (soos: Ons het nie gewen nie);
6.2.7 verbuiging van adjektiewe, alledaagse trappe van vergelyking en intensiewe vorme (soos: jong, sagte, vroeër, vroegste, dolverlief);
6.2.12 die korrekte woordorde na voegwoorde (soos: Sy speel, maar hy lees 'n boek; ons werk hard omdat ons goed wil doen);
6.3 sy/haar woorde-skat ontwikkel:
6.3.2 verstaan en gebruik woorde met teenoorgestelde betekenis (soos: lelik/mooi).

Table 4.28

4.4.6 Memorandum

3.

- (1) min
- (2) nat
- (3) brandmaer
- (4) vorentoe
- (5) fluks
- (6) dapper
- (7) gevaarlik
- (8) siek
- (9) swak
- (10) vyand
- (11) haat
- (12) aankoms
- (13) diep
- (14) selde
- (15) nader

4.

min	baie		dapper	bang
vorentoe	agtertoe		gevaarlik	veilig
fluks	lui		diep	vlak
aankoms	vertrek		selde	dikwels
brandmaer	spekvet		nat	droog
siek	gesond		nader	verder
vyand	vriend		haat	liefde
swak	sterk			

Table 4.29

5.
 (1) goeie
 (2) hoë
 (3) leë
 (4) ou
 (5) lae
 (6) lang
 (7) ligte
 (8) nuwe

Attributions

Collection: *Afrikaans Eerste Addisionele Taal Graad 6*

Edited by: Siyavula Uploaders

URL: <http://cnx.org/content/col10996/1.1/>

License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Die werk wat mense doen"

By: Siyavula Uploaders

URL: <http://cnx.org/content/m23443/1.1/>

Pages: 1-8

Copyright: Siyavula Uploaders

License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Gesprek in 'n supermark"

By: Siyavula Uploaders

URL: <http://cnx.org/content/m23444/1.1/>

Pages: 9-19

Copyright: Siyavula Uploaders

License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Wie is ek?"

By: Siyavula Uploaders

URL: <http://cnx.org/content/m23449/1.1/>

Pages: 21-30

Copyright: Siyavula Uploaders

License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Ons is almal uniek"

By: Siyavula Uploaders

URL: <http://cnx.org/content/m23450/1.1/>

Pages: 30-39

Copyright: Siyavula Uploaders

License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Huishoudings"

By: Siyavula Uploaders

URL: <http://cnx.org/content/m23452/1.1/>

Pages: 39-50

Copyright: Siyavula Uploaders

License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Geldeenhede"

By: Siyavula Uploaders

URL: <http://cnx.org/content/m23453/1.1/>

Pages: 51-60

Copyright: Siyavula Uploaders

License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Die geheimsinnige see"
 By: Siyavula Uploaders
 URL: <http://cnx.org/content/m23470/1.1/>
 Pages: 61-69
 Copyright: Siyavula Uploaders
 License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Nuwe woorde"
 By: Siyavula Uploaders
 URL: <http://cnx.org/content/m23463/1.1/>
 Pages: 70-80
 Copyright: Siyavula Uploaders
 License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Luisterlees"
 By: Siyavula Uploaders
 URL: <http://cnx.org/content/m23466/1.1/>
 Pages: 80-93
 Copyright: Siyavula Uploaders
 License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Die drie varkies"
 By: Siyavula Uploaders
 URL: <http://cnx.org/content/m23554/1.1/>
 Pages: 95-106
 Copyright: Siyavula Uploaders
 License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Rampe en ongelukke"
 By: Siyavula Uploaders
 URL: <http://cnx.org/content/m23572/1.1/>
 Pages: 107-115
 Copyright: Siyavula Uploaders
 License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Luisterlees"
 By: Siyavula Uploaders
 URL: <http://cnx.org/content/m23579/1.1/>
 Pages: 115-121
 Copyright: Siyavula Uploaders
 License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

Module: "Nuwe woorde"
 By: Siyavula Uploaders
 URL: <http://cnx.org/content/m23585/1.1/>
 Pages: 121-129
 Copyright: Siyavula Uploaders
 License: <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>

About Connexions

Since 1999, Connexions has been pioneering a global system where anyone can create course materials and make them fully accessible and easily reusable free of charge. We are a Web-based authoring, teaching and learning environment open to anyone interested in education, including students, teachers, professors and lifelong learners. We connect ideas and facilitate educational communities.

Connexions's modular, interactive courses are in use worldwide by universities, community colleges, K-12 schools, distance learners, and lifelong learners. Connexions materials are in many languages, including English, Spanish, Chinese, Japanese, Italian, Vietnamese, French, Portuguese, and Thai. Connexions is part of an exciting new information distribution system that allows for **Print on Demand Books**. Connexions has partnered with innovative on-demand publisher QOOP to accelerate the delivery of printed course materials and textbooks into classrooms worldwide at lower prices than traditional academic publishers.